Ազգ
Azg
31 մարտ 2007 շաբաթ 59 (3711)

Գրադարան

Սենատն ընդունել է ցեղասպանության համար պատասխանատվության օրինագիծ

ԱՄՆ Սենատն ընդունել է օրինագիծ, որի համաձայն, Միացյալ Նահանգների արդարադատության դեպարտամենտը ցեղասպանության համար կարող է քրեական պատասխանատվության ենթարկել այն անձանց, ովքեր մեղավոր են այլ երկրներում իրագործած ցեղասպանությունների համար: Ամերիկայի Հայ դատի հանձնաժողովի տեղեկացմամբ, «ցեղասպանության համար պատասխանատվության ակտ» փաստաթուղթն ընդունվել է մարտի 15-ին: Գործող օրենսդրության համաձայն, «ցեղասպանություն է համապատասխան հանցագործությունը՝ իրագործված ԱՄՆ տարածքում կամ ԱՄՆ քաղաքացիների կողմից Միացյալ Նահանգներից դուրս»: Փաստացի նոր օրինագծի համաձայն, Միացյալ Նահանգներում կարող են պատասխանատվության ենթարկել նաեւ ցեղասպանությունների մասնակից ցեղասպանություն իրականացրած անձինք, որոնք Միացյալ Նահանգների քաղաքացի չեն:

«Հանրապետականները համախմբված են եւ վճռական»

ՀՀԿ-ն քարոզարշավին գնալու է մարտավարական, բայց ոչ ռազմավարական փոփոխություններով

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՀՀԿ ղեկավար, վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի մահից հետո բնականաբար փոփոխություններ են եղել եւ դեռ կլինեն ոչ միայն Հանրապետական կուսակցությունում, այդ հանգամանքն ընդհանուր առմամբ կարող է ներազդել մեր երկրի քաղաքական գործընթացների վրա: «Ազգի» հարցերին պատասխանում է վարչապետի օգնական, ՀՀԿ մամուլի քարտուղար Էդուարդ Շարմազանովը:

- Պրն Շարմազանով, վարչապետի անժամանակ մահը մեծ կորուստ էր հատկապես Հանրապետական կուսակցության համար: Կուսակցության ղեկավարի մահից հետո այժմ ի՞նչ իրավիճակ է կուսակցությունում եւ ո՞ր խնդիրների լուծումն է դարձել առաջնահերթություն:

- Հանրապետական կուսակցության նախագահ Անդրանիկ Մարգարյանի մահը շատ ծանր հարված էր ոչ միայն մեր կուսակցության, այլեւ ողջ հայ ժողովրդի համար, որովհետեւ պրն Մարգարյանը իր գործունեության ամբողջ ընթացքում գործել է ի փառս եւ ի բարօրություն հայոց պետականության եւ հայ ժողովրդի: Այդուհանդերձ, ՀՀԿ-ն պարտավոր է վառ պահել կուսակցության նախագահի հիշատակը, տղամարդավայել տանել այդ ցավը եւ սպասվելիք քարոզարշավին պատրաստվել ավելի վճռական, ավելի համախմբված:

Տես էջ 2

ԱՍՈՒԼԻՍ

Սբ. Խաչի բացումը՝ քաղաքականապես չհաջողված միջոցառում

Աղթամար կղզու Սուրբ Խաչ եկեղեցու բացման արարողությանը երեկ անդրադարձան «Ուրբաթ» ակումբի հյուրերը՝ Մայր աթոռ սուրբ Էջմիածնի տեղեկատվական համակարգի տնօրեն **Տեր Վահրամ քահանա Մելիքյանը** եւ թուրքագետ **Հակոբ Չաքրյանը**: Երկու բանախոսներն էլ ՀՀ պատվիրակության մասնակցությունը եկեղեցու բացման արարողությանը ճիշտ համարեցին՝ նորոգման ընթացքում երկու երկրների մշակույթի նախարարությունները համագործակցել են եւ ճիշտ էր հրավերին փոխնախարարի մակարդակով արձագանքելը:

Հակոբ Չաքրյանի գնահատականով Աղթամար կղզու Սուրբ Խաչ եկեղեցու նորոգումը պետք չէ դիտարկել բացասական լույսի ներքո: Չնայած եկեղեցին նորոգվեց եւ բացվեց իբրեւ թանգարան՝ առանց գմբեթի խաչի, առանց այն քանդակների, որ ծածկում էին եկեղեցու պատերը, այդուամենայնիվ երեւույթը դրական է, բացառիկ՝ Թուրքիայի պատմության համար:

Տես էջ 2

Մեծ Բրիտանիայի խորհրդարանը Հայոց ցեղասպանության ճանաչելու ճանապարհին

Երեկ, մարտի 30-ին, Մեծ Բրիտանիայի խորհրդարանի ստորին պալատի անդամներից էդ Դեյվին հանդիսացավ 100-րդը, ով ստորագրեց անցյալ փետրվարից ի վեր խորհրդարանական շրջանառության մեջ գտնվող առաջարկը (motion) Հայոց ցեղասպանության մասին: Նախագծի հեղինակը պատգամավոր Բոբ Սփինքն է, այն կոչվում է «Early Day motion 357»: Այս մասին «Ազգ»-ին հաղորդեց Փարիզից անկախ լրագրող Ժան Էսքիյանը, վկայակոչելով «Համերաշխություն Հայաստան. Բրիտանա-հայկական բազմակուսակցական խորհրդարանական խմբի» եւ «Նոր սերունդ հրատարակչության» հաղորդագրությունը: Թիվ 357 առաջարկը արձանագրում է. «Հայոց ցեղասպանության ճանաչում.- Այս խորհրդարանը հավատում է, որ 1915 թ.-ին մեկուկես միլիոնից ավել հայերի սպանությունը ցեղասպանության ակտ է եւ կոչ է անում Մեծ Բրիտանիայի կառավարությանը ճանաչել այն որպես այդպիսին ու նաեւ հավատում է, որ նույնն անելը Թուրքիայի երկարաժամկետ շահերից կլինի»: Հաղորդագրությունը տեղեկացնում է նաեւ, որ Մեծ Բրիտանիայում հակակառավարական ոչ մի ուրիշ նախագիծ այսքան շատ կողմնակիցներ չունի: Նախագիծը շրջանառության մեջ կլինի մինչեւ առաջիկա նոյեմբեր, հետեւաբար դեռեւ ժամանակ կա նոր կողմնակիցներ գտնելու:

ՀԲԸՄ 100-ամյակի միջոցառումներ Հայաստանում եւ Արցախում

Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության (ՀԲԸՄ) 100-ամյակին նվիրված միջոցառումները, որ մեկնարկել էին նախորդ տարի, ամփոփման են հասել: Ապրիլի 2-8 Հայաստանում եւ Արցախում տեղի կունենան հոբելյանական միջոցառումներ, որոնց մասնակցելու համար Հայաստան են ժամանելու միության անդամները՝ աշխարհի տարբեր ծայրերում ապրող հայազգի բարերարները: Միջոցառումների շրջանակներում սպասվում են տարատեսակ այցեր, համերգ, ինչպես նաեւ հանդիպում ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի հետ: Միջոցառումները կավարտվեն ապրիլի 8-ին, ՀԲԸՄ 100-ամյա հոբելյանին նվիրված հանդիսավոր տոնակատարությամբ, որը տեղի կունենա օպերայի եւ բալետի թատրոնում: Հոբելյանական միջոցառումների մասին առաջիկայում կարդացեք «Ազգ»-ում:

Գ. Գ.

Հայաստանին եւ Ղարաբաղին առավել մեծ հատկացումների պահանջ

Վաշինգտոնում գործող «ՅՈՒՍԱ-ՊԱԿ» Մ. Նահանգներ-Հայաստան հասարակական գործերի հանձնախումբը (ՄՆՀՀԳՀ) Կոնգրեսի ներկայացուցիչների պալատի օտարերկրյա գործողությունների եւ հարակից ծրագրերի իրականացման ենթահանձնաժողովին է դիմել Հարավային Կովկասին ընդհանրապես եւ Հայաստանին ու Լեռնային Ղարաբաղին մասնավորապես առավել մեծ հատկացումներ կատարելու խնդրանքով: Առաջիկա՝ 2008 թվի ֆինանսական տարվա բյուջեի հասարակական քննարկումների դաշտին է հանձնվել Հայաստանին 75 մլն դոլարից ոչ պակաս, իսկ Լեռնային Ղարաբաղին 10 մլն դոլարից ոչ պակաս օժանդակություն ցուցաբերելու պահանջը: Ռազմական օգնության բնագավառում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ հավասարակշռությունը պահպանելու նպատակով պահանջվել է Հայաստանին որպես օտարերկրյա զինվորական օժանդակություն հատկացնել 4,3 մլն դոլար, իսկ միջազգային զինվորական կրթության եւ վերապատրաստման հիմնադրամից՝ եւս 1 միլիոն դոլար:

Ըստ ստացված հաղորդագրության ՄՆՀՀԳՀ-ն հարկերից ազատված ոչ-շահութաբեր կազմակերպություն է, որն ստեղծվել է խթանելու հայ-ամերիկյան շահերը:

Շուտով ոչ մի անանուն բջջային բաժանորդ

2007 թ. հուլիսի 1-ից հանրային շարժական բջջային կապի ծառայություններ մատուցողները հեռախոսահամարները բաժանորդներին կտրամադրեն գրավոր պայմանագրերի հիման վրա, պայմանագրին կցելով անձը հաստատող փաստաթղթի պատճենը: Ինչպես տեղեկացնում է ՀՀ հանրային ծառայություններ կարգավորող հանձնաժողովը, նման որոշում կայացրել է երեկ տեղի ունեցած նիստում, ըստ որում շարժական բջջային կապի ծառայություններ մատուցողները մինչեւ 2007 թ հուլիսի 1-ը իրացված կամ շրջանառության մեջ գտնվող կանխավճարային հեռախոսահամարներ ունեցող բաժանորդների հետ պետք է վերակնքեն գրավոր պայմանագրեր մինչեւ այս տարվա նոյեմբերի 1-ը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ժակ Շիրակը չի այցելի Ադրբեջան, զբաղված է

Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի այցելությունն Ադրբեջան չի կայանա: «Ազերի.պրես» գործակալության տեղեկացմամբ, այս մասին հաղորդել է Ֆրանսիայի նախագահի խոսնակի տեղակալ Ժերոմ Բոնաֆոնտը: Վերջինս հայտարարել է, որ Ֆրանսիայի նախագահի վերջին այցելությունն իր պաշտոնում տեղի կունենա այս շաբաթ՝ Գերմանիա, որտեղ նշվում է Եվրամիության ստեղծման հերթական տարեդարձը: Ինչ վերաբերում է մյուս այցելություններին, ապա այդպիսիք չեն կայանա մինչեւ մայիսի 16-ը, երբ ավարտվում է Ժակ Շիրակի նախագահության ժամկետը: Այցելությունների չկայանալու հիմնական պատճառ է նշվում նախագահի արդեն իսկ հագեցած եւ ծանր աշխատանքային օրակարգը:

Ինչո՞ւ մենք չենք խոսում Խոջալուի մասին

Մարտի 31-ն ադրբեջանցիները, սեփական ձեռքերով իրագործած հանցագործությունը բարդելով ուրիշի վրա, փորձում են նշել որպես «ադրբեջանցիների ցեղասպանության օր, որ տեղի է ունեցել Խոջալուում 1998 թ.-ին»: Այս առնչությամբ Ադրբեջանը փորձում է հնարավոր ընդգրկուն քարոզչությունն իրականացնել ցայսօր անհաջող իրագործելով «ադրբեջանցիների ցեղասպանություն» արտահայտությունը մատուցելու քաղաքականությունը: Ադրբեջանցիներն օգտագործում են տպագիր, էլեկտրոնային եւ քարոզչական այլ միջոցներ՝ Խոջալուի դեպքերը սեփական մեկնաբանությամբ աշխարհին ներկայացնելու համար: Միեւնույն ժամանակ մենք շատ քիչ ենք խոսում սումգայիթյան դեպքերի մասին եւ առավել քիչ դեպքերում ենք անդրադառնում Խոջալուի իրադարձություններին, դրա համար էլ թերեւս մեր բացատրությունների պակասը «լրացվում» է Ադրբեջանի հայտարարություններով:

Սննդամթերքի մեր վայրենի շուկայի պատկերն անփոփոխ է

Թուրքական ապրանքների տեղը գրավել են այլ անորակները

ԿԱՐԻՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հերթական անգամ «Սպառողների իրավունքների պաշտպանություն» հասարակական կազմակերպությունն ընտրանքային հետազոտություն է կատարել Հայաստանի սպառողական շուկայում եւ հերթական անգամ ամրագրել նույն պատկերը՝ առանց մակնշման ու համապատասխանության սերտիֆիկատների, ժամկետանց սննդամթերքի, քաղցրավենիքի, հացահրուշակեղենային արտադրանքի առատություն:

Տես էջ 3

ՑԱՆԿ
շուկաներում հայտնաբերված առանց համապատասխանության սերտիֆիկատների սննդամթերքի

հ/հ	Ապրանքի անվանումը	չափման միավորը	Փաթեթավորումը Տեսակը	Քաշը	ԱՂՅՈՒՍԱԿ ՀՍ Արտադրող ձեռնարկությունը	2007 փետրվար Ծագման երկիրը
1	Չիպսեր "QUAVERS"	հատ	ալյումինե թաղանթ	19 գր	Saudi Snach Foods Co., LTD	նշված է արաբերեն
2	Շոկոլադե սալիկ "Srtawberry"	հատ	ալյումինե թաղանթ	7 գր	Benns Chocolate &Candy manufactured SDN BHD	Մալազիա
3	Կլոր գնդիկներ ձավարից	հատ	թափանցիկ փաթեթ	չի նշված	"չի նշված"	չի նշված
4	Թխվածքաբլիթ՝ ձկնիկներ	հատ	թափանցիկ փաթեթ	100 գր	"չի նշված"	չի նշված
5	Շոկոլադե սալիկ «ԱԼԲՈՒԴՈՒՐ»	" հատ"	ալյումինե թաղանթ	չի նշված	Շոկոլադի ֆաբրիկա «Ալբուդուր»	Սիրիա
6	"Kick Pop" կարամելե մանր գնդիկներ	հատ	ալյումինե թաղանթ	5 գր	Shantou Maohuat Foodstuffs Co., Ltd.	Չինաստան
7	Վաֆլի շոկոլադապատ "Maxi"	հատ	ալյումինե թաղանթ	նշված է արաբ.	SHIRIN ASAL FOOD INDUSTRIES	Իրան

Ընթացիկ

Կուսակցությունների համար քարոզարշավը հնարավորություն է կորցրածը ձեռք բերելու

Այս ընթացքում «Օրինաց երկիր» կուսակցությունը կորցրել է իր ընտրազանգվածի բավականին զգալի մասը: Հանդես են եկել դաշտի երկու նոր խաղացողներ՝ «Բարգավաճ Հայաստան» եւ «Ժողովրդական» կուսակցությունները, որոնք անկախ ընտրողների համակրանքից՝ կարողացել են ընտրողներին ձգել իրենց կողմը: «Բարգավաճ Հայաստանը» զորակոչել է հիմնականում ընդդիմության ընտրողների ձայները, եւ մինչ կուսակցություններն ակտիվանում են ընտրություններից ընտրություն, «ԲՀԿ»-ն ակտիվորեն սկսել է աշխատել եւ փոշեկուլի նման հավաքել է այն բոլոր կտորտանքները, որոնք սպասում էին իրենց ժամին: Այս տվյալները երեկ «Ֆորում» ակումբում ներկայացրեց «Սոցիոմետր» անկախ սոցիոլոգիական կենտրոնի տնօրեն Ահարոն Ադիբեկյանը:

Նրա խոսքով, մինչեւ քարոզարշավի վերջին օրերը անհնար է ճիշտ կանխատեսումներ անել, քանի որ քարոզարշավի ընթացքում շատ բաներ կփոխվեն եւ ընդդիմադիրները կկարողանան հետ վերադարձնել իրենց ձայները: Ահարոն Ադիբեկյանի ներկայացմամբ, ընտրողների 30 տոկոսն է այսօր կողմնորոշված ընտրությունների հարցում, մյուս 30 տոկոսից ավելին չի գնալու ընտրությունների, իսկ մնացած մասն էլ խմորումների մեջ է դեռ:

Կենտրոնի տնօրենի խոսքով, կա կուսակցությունների եւ կուսակցությունների ղեկավարների ռեյտինգներ: Օրինակ, ՕԵԿ-ի եւ «Ժառանգության» ղեկավարների վարկանիշներն ավելի բարձր են, քան իրենց կուսակցության. «Րաֆֆի Հովհաննիսյանի քաղաքական ուժը խելքից պակաս է»: Դաշնակցության պարագայում չկա ցայտուն առաջնորդի վարկանիշ, քանի որ կոլեկտիվ կառավարվող համակարգ է: Տիգրան Կարապետյանի կուսակցությունը խնդիրներ ունի, քանի որ, ըստ Ադիբեկյանի, նրան հակակողմերը շատ են եւ պարզ չէ, թե վերջին վայրկյանին ընտրողները կքվեարկե՞ն արդյոք նրա օգտին: Նրա կանխատեսմամբ եւս, խորհրդարանական ընտրություններում 5 տոկոսի արգելքը կհաղթահարեն 8 կուսակցություններ: Ադիբեկյանի խոսքով, այս պահին առաջինը ԲՀԿ-ն է, որը հավաքել է ընդդիմադիրների ձայները, եւ ՀՀԿ-ն, որը ոչ թե զիջել է դիրքերը, այլ պահպանել է ունեցածը:

Գ. Գ.

«Հանրապետականները համախմբված են եւ վճռական»

1-ին էջից

- Այժմ կուսակցության նախագահի պաշտոնակատարը Սերժ Սարգսյանն է...

- Մեր կուսակցության կանոնադրությամբ, 10-րդ հոդվածի 8-րդ կետով նախագահի բացակայության պայմաններում նրա պարտականությունները դրվում են խորհրդի նախագահի, այսինքն՝ Սերժ Սարգսյանի վրա: Իսկ կուսակցության նախագահը ընտրվում է նոր հրավիրվող համագումարի ընթացքում, որը, սակայն, կհրավիրվի ընտրություններից հետո:

- Մամուլում լուրեր կային, որ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի մոտ հանդիպման ժամանակ քաղաքական համաձայնություն է ձեռք բերվել վարչապետի պաշտոնը ՀՀԿ-ին թողնելու մասին: Կուսակցությունում ո՞ւմ թեկնածության առաջադրմանն են հակված:

- Ապրիլի 2-ին կուսակցությունը կհրավիրի խորհրդի նիստ, որտեղ կքննարկվեն կուսակցության գործունեության խնդիրները եւ ամենայն հավանականությամբ այդ նիստում էլ կքննարկվի Հանրապետականի առաջադրած վարչապետի թեկնածուի անունը: Շատ հավանական է, որ Հանրապետականը կառաջադրի խորհրդի նախագահ Սերժ Սարգսյանին:

- Կուսակցության ղեկավարի մահից հետո քաղաքական ծրագրերի, նպատակների առումով ի՞նչ փոփոխություններ կմտնեն Հանրապետական կուսակցության քաղաքական կուրսում:

- Քարոզարշավի մասով որոշակի բան կարող է փոխվել, որովհետեւ նախընտրական քարոզարշավում պետք է լուրջ դերակատարություն ունենար կուսակցության նախագահ Անդրանիկ Մարգարյանը, որը, փաստորեն, այսօր չկա: Եվ այս պարագայում որոշակի մարտավարական ուղղություններ կփոխվեն: Բայց ինչ վերաբերում է քաղաքական կուրսին, բնականաբար, կմնա նույնը, քանի որ կուսակցությունը այսօր շատ համախմբված է եւ շատ վճռական: ՀՀԿ-ն երբեք չի եղել անձի կուսակցություն եւ կարողացել է համախմբվել 1997 թ. Աշոտ Նավասարդյանի մահից հետո, 1999 թ. հոկտեմբերի 27-ից հետո, երբ սպանվեց սպարապետ Վազգեն Սարգսյանը, եւ համոզված եմ, որ կուսակցությունը տղամարդավայել կտանի այս ցավը: Բնականաբար, քաղաքական կուրսը կմնա նույնը, իսկ կուսակցական թիմը համախմբված հստակ կգնա դեպի ընտրություններ:

- Կուսակցության նախագահի պաշտոնակատարի պաշտոնը Սերժ Սարգսյանի ստանձնելուց հետո ի՞նչ տրամադրություններ են կուսակցության ներսում: Հատկապես ինչպե՞ս են իրենց զգում հին հանրապետականները:

- Պետք է հիասթափեցնեմ բոլոր այն մարդկանց եւ քաղաքական ուժերին, որոնք ՀՀԿ-ի մեջ փորձում են գտնել հին ու նոր հանրապետականների: Պետք է ասեմ, որ ի պատիվ ՀՀԿ-ի, միշտ եղել է համախմբված եւ գործի կուսակցություն: ՀՀԿ-ում չկան հին ու նոր հանրապետականներ: Կան հանրապետականներ, որոնք համախմբված են պետության հզորացման գաղափարի շուրջը: Այսօր մամուլում արդեն գնահատականներ են հնչում, թե հին եւ նոր հանրապետականների միջեւ առճակատում կա, բայց այդպես չէ:

- Այսինքն, որ կուսակցությունն անմիջականորեն ղեկավարում է Սերժ Սարգսյանը, դա նորմա՞լ է ընկալվել ներսում:

- Ընդհանրապես, որ Սերժ Սարգսյանը հուլիսի 22-ի համագումարում ընտրվել է խորհրդի նախագահ եւ այդ բոլոր փոփոխությունները, որ եղել են հուլիսի 22-ից հետո, եղել են Անդրանիկ Մարգարյանի ժամանակ, եւ պետք չէ այստեղ անբարոյական քայլերով երկպառակություն մտցնել: Խորհուրդ կտամ մեր գործընկերներին, որ հանրապետականներից ավելի հանրապետական չլինեն եւ հանրապետականների մասին նրանցից ավելի շատ չմտածեն:

- Նախընտրական քարոզարշավի ձեր պատրաստություններում ի՞նչ կփոխվի:

- Ամենակարեւոր գործող անձը՝ կուսակցության նախագահը, որ պետք է լուրջ դերակատարություն ունենար քարոզարշավում, այսօր մեզ հետ չէ եւ բնականաբար, փոփոխություններ կլինեն մարտավարական տեսանկյունից, իսկ ռազմավարական տեսանկյունից որեւիցէ բան չի փոխվի, քանի որ ՀՀԿ-ի ծրագրերը եւ գաղափարները հստակ են, եւ մենք լի ենք վճռականությամբ:

- «Ազգի» հետ զրույցում ՍԻՄ կուսակցության նախագահ Հրանտ Խաչատրյանը կարծիք էր հայտնել, որ վարչապետի պաշտոնը, անկախ նրանից՝ ում կտրվի, այս պարագայում լինելու է ոչ թե լրացուցիչ լծակ, այլ լրացուցիչ պատասխանատվություն: Ի՞նչ կասեք այս մասին:

- Հանրապետականը ոչ մի անգամ վարչապետի պաշտոնը լծակ չի դիտարկել, այլ դիտել է որպես պատասխանատվություն: Եթե հիշողությունները լավ են, ապա բոլորս կարող ենք վերհիշել 2000 թ. մայիսի 12-ը, երբ ՀՀԿ-ն եւ Անդրանիկ Մարգարյանը վերցրին երկրի քաղաքական պատասխանատվությունը եւ դժվար թե այսօր Հայաստանում գտնվի մեկը, որ ասի՝ դա լծակ էր. դա պատասխանատվություն էր:

- Ի՞նչ եք կարծում, կուսակցությունների վերաբերմունքը ՀՀԿ-ի հանդեպ կփոխվի՞:

- Այս կորուստը նաեւ ցավ էր մեր քաղաքական գործընկերների համար: Պարզապես ՀՀԿ-ն, ինչպես միշտ, այսօր էլ կոչ է անելու, որ քարոզարշավը լինի զուսպ, քաղաքակիրթ եւ քաղաքակիրթ քարոզարշավի ընթացքում մեր ընտրողներին ճիշտ ընտրություն կատարելու հնարավորություն տա:

ԱԺԿ-ն փոխարինվել է ՀԺԿ-ով

«Արդարություն» դաշինքի 9 կուսակցությունները 2003 թվականին քաղաքական համաձայնություն են կնքել, որի համաձայն թիվ 3 ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի անդամ է նշանակվել Ազգային ժողովրդավարական կուսակցության անդամ Աշոտ Ավետիսյանը: Նա ընդգրկված է ԱԺԿ համամասնական ցուցակում եւ համապատասխանաբար դիմել է ԿԸՀ անդամ Ֆելիքս Խաչատրյանին իր լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցնելու համար եւ առաջարկել, համաձայն քաղաքական պայմանավորվածության, նշանակել ԱԺԿ մեկ այլ ներկայացուցչի: Դիմումը բավարարվել է, առաջարկը՝ ոչ: ԿԸՀ անդամը նշանակումը կատարել է ՀԺԿ շարքերից, ինչը 35 տեղամասային ընտրական հանձնաժողովներում մեկական անդամի ՀԺԿ կողմից նշանակման հնարավորություն է: Այս մասին տեղեկացնելով ԱԺԿ-ն հայտարարում է նաեւ, որ մինչ այժմ թիվ 3 ընտրատարածում լուծված է եղել ընտրությունների վերահսկողության խնդիրը:

Ն. Պ.

ՄԱՄՈՒԼ

Ս. Խաչի բացումը՝ քաղաքականապես չհաջողված միջոցառում

1-ին էջից

Աղթամարի Սուրբ Խաչ եկեղեցին միակն է, որ նորոգվել է Թուրքիայի պետական բյուջեի միջոցներով: Ինչպես տեղեկացրեց Հակոբ Չաքրյանը, ինչպես շատ այլ հայկական հուշարձաններ Թուրքիայի տարածքում, Աղթամարը նույնպես կարող էր չլինել այսօր՝ 1960 թվականներին Աղթամարը մեծ ջանքերով հաջողվել է փրկել պայթեցումից. թուրքիայի ազգությամբ քուրդ գրող Յաշար Քեմալի եւ Թուրքիայի մշակույթի այդ ժամանակի նախարարի միջամտությամբ:

Տեր Վահրամ քահանա Մելիքյանը եւս մեկ անգամ հավաստեց, որ Մայր աթոռը միանշանակ բացասական է գնահատում հայկական քրիստոնեական այդ եկեղեցին, որը մինչեւ 1915 թվականը իրականացված ցեղասպանությունը գործել է որպես այդպիսին, թանգարանի վերածելու փաստը: Խաչի տեղադրումը, որ հասուն կարգ է, եկեղեցու թանգարան մնալու դեպքում նշանակություն չէր ունենա:

Թուրքագետ Հակոբ Չաքրյանն էլ համոզված է, որ Սուրբ Խաչի բացումը Թուրքիայի քրիստոնեական մշակութասիրության դրսեւորում չէ, այլ քաղաքական նպատակների արտահայտություն, որը արտգործնախարար Աբդուլլահ Գյուլի հռչակած՝ Թուրքիան պետք է առաջիկա տասը տարիներին ամեն ինչ անի հայերի ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացը կասեցնելու համար, նպատակի համատեքստում է:

Կոստանդնուպոլսի հայոց պատրիարք Լեւոն Մութաֆյանի մասնակցությունը Թուրքիայի օրհներգի կատարմանը Հակոբ Չաքրյանի տեսանկյունից անտեղի էր եւ պատրիարքի Թուրքիայի քաղաքացի լինելն էլ բացառություն չէ նրա վարմունքի, բայց եւ ողջունելի գտավ բանախոսը պատրիարքի ելույթում արած ընդգծումը եկեղեցու անվան թուրքականացման առնչությամբ: Կոստանդնուպոլսի հայոց պատրիարքը ճշտել է, որ անվանումը ոչ թե Ագդամար է, որ թարգմանաբար նշանակում է Սպիտակ երակ, այլ ունի հայկական անվանում՝ Աղթամար:

Երբ Տեր Վահրամ քահանա Մելիքյանը Սուրբ Խաչի վրա խաչ տեղադրելու հեռանկարը տեսնում է Թուրքիայի ժողովրդավարացման ընթացքի եւ քրիստոնեական աշխարհի միասնականության համատեքստում, ապա Հակոբ Չաքրյանի տեսանկյունից դա կլինի քաղաքական որոշակի փոփոխությունների արդյունքում: Ինչպես տեղեկացրեց թուրքագետ բանախոսը, թուրքական մամուլն, անդրադառնալով բացման արարողությանը, նշել է, որ Աղթամարում բացված Սուրբ Խաչը հայկական եկեղեցի է: Նույն մամուլը նաեւ բացման արարողությունը գնահատել է քաղաքականապես չհաջողված միջոցառում: Հակոբ Չաքրյանը, սակայն, կարծում է, որ թերեւս որոշակի փոփոխությունների արդյունքում Թուրքիան դադարել է կարեւորել միջոցառումը, այլապես ներկա կգտնվեին երկրի վարչապետն ու արտգործնախարարը: Վերջին նկատառումն էլ բացատրում է հայկական կողմի բացթողումների քիչ լինելը, այլապես ավելի ակնառու կլինեին դրանք, ըստ բանախոսի:

ՆՈՒՆԵ ՊԱՍԵՐՈՒՅԱՆ

Ծաղկազարդ եւ մանուկների օրհնություն

Ապրիլի մեկին Ախալքալաքի Սբ. Խաչ եկեղեցում կմատուցվի սուրբ եւ անմահ պատարագ, որի ընթացքում կօրհնվեն եւ ժողովրդին կբաժանվեն ուռենու ճյուղեր իբրեւ իմաստության, խաղաղության եւ փառքի խորհրդանիշ, այդ մասին Ջավախք-ինֆոյի թղթակցին հայտնել է Սամցխե-Ջավախքի ընդհանուր առաջնորդական փոխանորդ Բաբկեն աբեղա Սալիբյանը: Գարեգին Երկրորդ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի հայրապետական օրհնությամբ այդ օրը հաստատվել է նաեւ մանուկների օրհնության օր: Հայր Բաբկենի տեղեկացմամբ տոնական այդ օրը Ախալքալաքի շրջանի բոլոր մանկապարտեզների երեխաները, ինչպես նաեւ ընդհանուր առաջնորդական փոխանորդությանը կից գործող մանկական կենտրոնի սաները, նվերներ կստանան:

Ս. Մ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԶ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ինչպես են աճել կամ նվազել գները

2007 թ. մարտին կամ 2007 թ. հունվար-մարտին

Այս տարվա երեք ամիսներին Հայաստանում սպառողական ապրանքները թանկացել են 2 տոկոսով: Ընդ որում, դեկտեմբերի նկատմամբ հունվար-փետրվարին արձանագրված 2,6 տոկոս գնաճին հաջորդել է մարտին արձանագրված 0,6 տոկոս գնանկումը: Այս մասին տեղեկանում ենք ազգային վիճակագրական ծառայության հրապարակած տվյալներից:

Ըստ ապրանքախմբերի, 2007 թ.-ի մարտին նախորդ տարվա դեկտեմբերի նկատմամբ պարենային ապրանքների, ներառյալ ծխախոտի եւ ոգելից խմիչքների գներն աճել են 3,7 տոկոսով, ոչ պարենայիններինը՝ նվազել 1,1 տոկոսով, նույնքան էլ ավելացել ծառայությունների գները:

Պարենային ապրանքներից այս տարվա մարտին նախորդ տարվա մարտի համեմատ ավելի քան 22 տոկոսով ավելացել են բանջարեղենի եւ կարտոֆիլի գները, այդ թվում միայն կարտոֆիլինը՝ 40,7 տոկոսով: Ինչ վերաբերում է այս տարվա փետրվարի համեմատ մարտի գներին, ապա հիշյալ ապրանքախմբում արձանագրվել է 7,8 տոկոս գնանկում, ինչը մեծապես պայմանավորված է կանաչ սոխի մոտ 24 տոկոս, լոլիկի 15,6 տոկոս, վարունգի 14,3 տոկոս գնանկմամբ: Մարտին որոշակիորեն նվազել են նաեւ կարտոֆիլի, կաղամբի, ճակնդեղի, գլուխ սոխի, սխտորի գները:

Ամանորյա տոների ժամանակ արդեն տհաճ ավանդույթ դարձած ձվի գնաճից հետո այս տարվա հունվար-մարտ ամիսների ընթացքում այս ապրանքի միջին հանրապետական գինը նվազել է 8,7 տոկոսով: Մարտին փետրվարի նկատմամբ այդ նվազումը կազմել է 3 տոկոս, իսկ մայրաքաղաքում ձվի գինը նվազել է 1,3 տոկոսով: 2007 թ.-ի մարտին շաքարավազի գինը նվազել է 1,7 տոկոսով, իսկ մայրաքաղաքում գնանկումը կազմել է 0,7 տոկոս:

Մսամթերքի գները մարտին փետրվարի նկատմամբ նվազել են 0,4 տոկոսով, իսկ Երեւանում այդ գնանկումը կազմել է 0,8 տոկոս: Դրան հակառակ գներն աճում են ձկնամթերքի շուկայում: Հունվար-մարտ ամիսներին ձկնամթերքի գներն աճել են ավելի քան 27 տոկոսով: Մարտին փետրվարի նկատմամբ ձկնամթերքը թանկացել է 7,6 տոկոսով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է եղել սիգ ձկան 8,7 գնաճով:

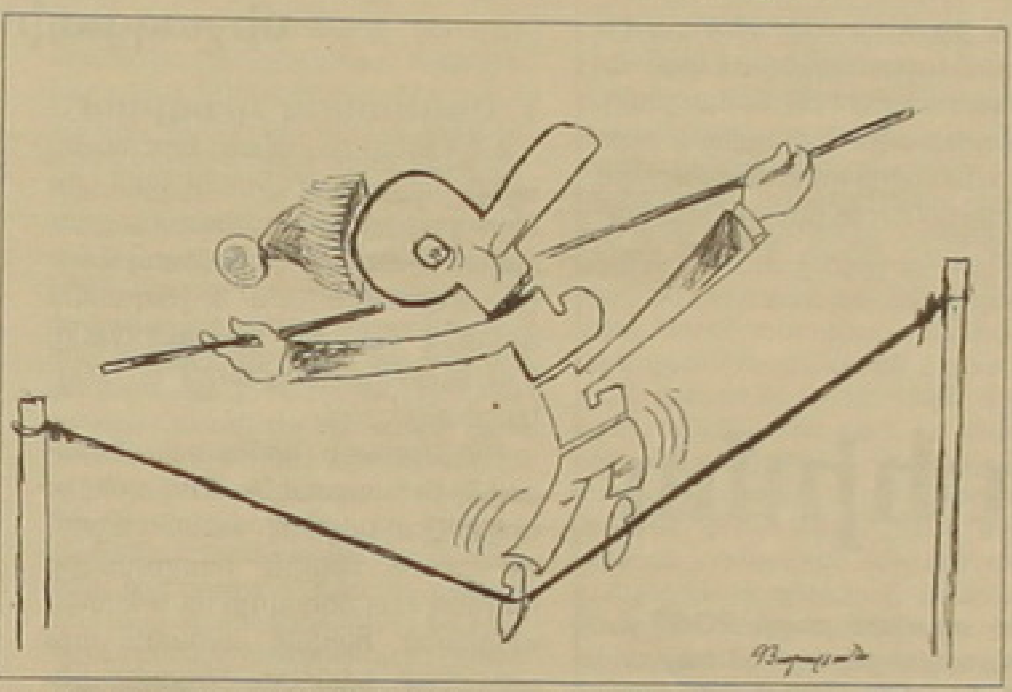

Մրգեր ապրանքախմբում նկատվել է գների հարաբերականորեն կայուն մակարդակ: Որոշ մրգերի գներ աճել են՝ արքայանարինջ, նուռ, մանդարին, մյուսներինը՝ նարինջ, տանձ, խնձոր, խաղող՝ նվազել: Սակայն միաժամանակ հարկ է նշել, որ 2006 թ.-ի մարտի համեմատ մրգերի գներն ընդհանուր առմամբ աճել են 31,3 տոկոսով:

Ոչ պարենային ապրանքներից առանձնացնենք բենզինի (5,2 տոկոս) եւ դիզվառելիքի (4,1 տոկոս) գների մարտին արձանագրված անկումը անցյալ տարվա դեկտեմբերի համեմատ, իսկ անցյալ տարվա մարտի համեմատ այդ անկումը կազմել է համապատասխանաբար 12,3 տոկոս եւ 0,9 տոկոս: Մարտին փետրվարի համեմատ 0,1-0,6 տոկոսով աճել են հագուստի, կտորեղենի, կահույքի, տեխնիկայի, գեղահարդարման, կոշկեղենի, այգեգործական ապրանքների, խոհանոցային սպասքի գները: Մշակույթի, ոսկերչական ապրանքների, գրենական պիտույքների, լվացող միջոցների, դեղամիջոցների, շինանյութերի գները նվազել են 2,9-0,1 տոկոսով:

Ծառայությունների ոլորտում հիմնական համարվող բնակարանային, կոմունալ, կապի, հանգստի կազմակերպման, հանրային սննդի, իրավական եւ բանկային ծառայությունների սակագները մարտին նախորդ ամսվա համեմատ մնացել են անփոփոխ: Չնչին՝ 0,1 տոկոսով աճել են բուժսպասարկման, կրթության ծառայությունների սակագները:

Արտարժութային շուկայում 2007 թ.-ի մարտին արձանագրված 0,6 տոկոս գնանկման պայմաններում ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ հայկական դրամի հաշվարկային փոխարժեքն ավելացել է 0,7 տոկոսով, իսկ 2007 թ.-ի երեք ամիսներին արձանագրված 2 տոկոս գնաճի դեպքում հաշվարկային փոխարժեքը նվազել է 1,7 տոկոսով: Մարտին դոլարի նկատմամբ հայկական դրամի հաշվարկային փոխարժեքը կազմել է 358 դրամ, որը 20,5 տոկոսով ցածր է նախորդ տարվա մարտին արձանագրված 451 դրամ փոխարժեքից:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Նոր պատժամիջոցներ կարգազանց վարորդների համար

Երեկ ՀՀ ճանապարհային ոստիկանության կազմվերլուծական բաժնի պետ, ոստիկանության փոխգնդապետ **Հայկ Սարգսյանը** ներկայացրեց ճանապարհային երթեւեկության կանոնների խախտումների համար «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքում» կատարած փոփոխություններն ու լրացումները, պարզաբանելով նոր պատիժներն ու տուգանքները: Այդ փոփոխությունները ուժի մեջ են մտել մարտի 24-ից, սակայն հասկանալի պատճառով չեն կիրառվել անցած շաբաթ: Ներկայացնենք որոշ խախտումների համար նախատեսված վարչական տույժերը եւ տուգանքները: Իսկ ամբողջությամբ ցանկացողները կարող են տեղեկանալ «02» շաբաթաթերթի մարտի 30-ի թիվ 12 համարից:

Այսօր բոլորին շատ հետաքրքրում է, թե մրնեցված, թաղանթապատ, վարագուրապատ ապակիներով տրանսպորտային միջոցներ վարելու համար ինչ նոր տույժ է նշանակվել: Պրն Սարգսյանը տեղեկացրեց, որ եթե խախտում են սահմանված չափը, ենթակա են 50.000 դրամ տուգանքի մուծման... առանց համապատասխան թույլտվության, հատուկ լուսային ու ձայնային ազդանշաններ արձակելու սարքավորումներ տեղադրելու եւ օգտագործելու համար 100.000 դրամ տուգանք է նախատեսված (սարքերի բռնագրավումով), 200.000 դրամ տուգանք է նախատեսված վերը նշված սարքերի վաճառքի համար եւս: Իսկ անվտանգության ամրագոտիները կամ մոտոսաղավարտը չամրացնելու համար՝ 5.000 դրամ, սահմանված ժամկետում տեխզննություն չանցած տրանսպորտային միջոց վարելու համար վարորդը տուգանվում է 50.000 դրամով, «կանգ» գիծը խախտելու եւ կարմիր լույսի տակ չկանգնելու համար՝ 10.000 դրամ, հետիոտնի անցումների հատման կանոնները խախտելու համար՝ 20.000 դրամ տուգանք, մայթերին կայանելու, մայթերով երթեւեկելու համար նաեւ շեղ կանգնելը, եթե չկա գծանշաններ, ապա տուգանք է նախատեսվում 10.000 դրամ: Ոստիկանության աշխատակցի պահանջին չենթարկվելու համար՝ 200.000 դրամ տուգանք է սահմանվել, իսկ մեկ տարվա ընթացքում կրկին նման արարք կատարելու համար՝ 300.000 դրամ (վարորդական իրավունք չունեցողների համար) վարորդներին՝ 6 ամսվա զրկում: Տարբեր տույժեր են սահմանված արագությունը գերազանցելու համար՝ 10-80.000 դրամ նաեւ մեկ տարի վարորդական իրավունքից զրկում եւ այլն:

Տրանսպորտային միջոցը ոչ սթափ վիճակում վարելու համար վարորդը տուգանվում է 50.000 դրամ, կրկնվելու դեպքում (մեկ տարվա ընթացքում) զրկում մեկ տարի ժամանակով: Տուգանված վարորդը եթե 60 օրվա ընթացքում չի վճարում տուգանքը, ապա այդ գումարը հնգապատկվում է եւ եթե դա էլ չի վճարվում, գումարը բռնագանձվում է:

ՄԱՐԻՆԵՏԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Երկանիվ ճայլակներ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի կողմից

2007 թ. մարտ ամսին, Հայաստան համահայկական հիմնադրամի Նյու-Յորքի տեղական մարմնի նվիրաբերած երկանիվ ճայլակները՝ նախատեսված շարժական ֆունկցիաների խանգարում ունեցող անձանց եւ մեծահասակների համար, ժամանեցին Հայաստան: Արդեն երեկ ճայլակները տրամադրվել են Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի բուժհիմնարկներին, զինվորական հիվանդանոցներին եւ ծերանոցներին, այդ թվում եւ հիմնադրամի կողմից կառուցված կամ նորոգված սոցիալական ապահովության եւ բուժհիմնարկներին: Ճայլակները շահառուներին են փոխանցվել վերոհիշյալ հաստատությունների նախապես ներկայացրած հայտերի համաձայն: Այս մասին տեղեկացանք հասարակայնության հետ կապերի բաժնից ստացված հաղորդագրությունից:

Ս. Մ.

Սննդամթերքի մեր վայրենի շուկայի պատկերն անփոփոխ է

1-ին էջից

Անցած տարի սպառողների միությունների բարձրացրած աղմուկից եւ որակի պետական տեսչության տուգումներից հետո արգելվեց թուրքական սննդամթերքի մուտքը մեր շուկաները: Սակայն եթե հետեւում ենք այդ ժամանակից հետո կատարված հետազոտություններին եւ կոնկրետ ներկայացվող մոնիտորինգի արդյունքներին, այդ արգելանքից հետո մեր շուկայի վիճակը չի լավացել: Ընդամենը անորակ արտադրանքի մի տեսականուն փոխարինել է մյուսը, տվյալ դեպքում՝ թուրքական ապրանքների տեղը գրավել են իրանական, մալայզիական, չինական, սիրիական, Քուվեյթի, ուկրաինական անհամեմատ էժան ու ցածրորակ մթերքները: Կառավարական որոշմամբ այսօր սննդամթերքի անվտանգության տուգումների պատասխանատվությունը դրվել է գյուղնախարարության համակարգի համապատասխան կառույցի վրա, որը, սակայն, դեռեւս կազմավորման փուլում է եւ չի շտապում անցնել իր պարտականությունների կատարմանը:

Ժամկետանց սննդատեսակներն էլի կան եւ կլինեն այնքան ժամանակ, քանի դեռ դրանց վերահսկողության իրավասությունը մնում է քաղաքապետարանների վրա, ուր ոչ միայն փորձառու կադրեր չկան, այլեւ որեւէ շահագրգռություն չեն ցուցաբերում նման «բացահայտումներ» անելու:

Թեեւ այս տարվա հունվարի 1-ից արգելվել էր առանց մակնշման 40 խմբի ապրանքների մուտքը Հայաստան, այնուամենայնիվ, դատելով ուսումնասիրության արդյունքներից, դրանք դարձյալ տիրապետում են մեր շուկայում: Պատճառն, ամենայն հավանականությամբ, մաքսային օրենսգրքի այն դրույթն է, որի համաձայն առանց սերտիֆիկացման հանրապետություն թույլատրվում է մտցնել մինչեւ 50 կգ, մինչեւ 300 դոլար արժեքի մթերք: «Այդ 50 կգ-ը պիտի կրճատվի եւ չվերաբերի փաթեթավորված ապրանքներին, ԱՄՆ-ը, օրինակ, նույնիսկ կես կգ սնունդ չի թույլատրում տեղափոխել իրենց երկիր», առաջարկում է «Սպառողների իրավունքների պաշտպանություն» ՀԿ-ի նախագահ Աբգար Եղոյանը: Ասենք, որ առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարարությունում այդ 50 կգ-ի եւ 300 դոլարի չափաքանակների փոփոխության վերաբերյալ նախագիծ է շրջանառության մեջ դրվել, բայց թե երբ այն ճանապարհ կընկնի, հայտնի չէ:

Իսկ մինչ այդ մեր վաճառակետերում ու հատկապես տոնավաճառներում առանց սերտիֆիկատների ապրանքների ու մթերքների խրախճանք է: Հարեւան երկրներից ապրանքի մանր առեւտրով ընտանիք պահող մարդկանց իսկական զանգվածը, հավանաբար, չափազանց հմտորեն է օգտագործում օրենսդրական բացը՝ դիմելով տարբերույթ խարդավանքների, օրինակ, մի քանի անձնագրային տվյալներով միաժամանակ մի քանի 50 կգ տեղափոխելով երկիր: Այլապես նման առատություն չէր լինի մեր շուկաներում: Ի դեպ, նման ճանապարհով Հայաստան մտնում են հատկապես մեծ ծավալի շոկոլադի սալիկներ, որ ոչ մի կապ չունեն շոկոլադի հետ, բայց անհամեմատ մատչելի գնի շնորհիվ հետեւությամբ սպառվում են: Գնորդը հիմնականում չունեւորն է, որ էժան գնով նաեւ ապագա հիվանդությունն է գնում: Տուժում են նաեւ ներքին շուկան ու արտադրողը, տուժում է արտադրությունը, աշխատատեղերը չեն ավելանում, բյուջեի մուտքերը քչանում են: Բայց պատասխանը իրավասու կառույցների համառ պասիվությունն ու ընդարմացումն է:

Բացառապես առանց մակնշման, ընդամենը պոլիէթիլենով փաթաթված մթերքների մեջ, ի դեպ, շատ են նաեւ տեղում տնայնագործական մեխանիզմներով արտադրվող մթերքները:

ՑԱՆԿ
Հայտնաբերված ժամկետանց ապրանքների

հ/հ	Ապրանքի անվանումը	չափման միավորը	Փաթեթավորումը		Արտադրող ձեռնարկությունը	Ծագման երկիրը	ԱՂՅՈՒՍԱԿ ԺԱ	փետրվար 2007թ.
			Տեսակը	Քաշը			Պահպանման ժամկետը	Նշումներ
1	Վաֆլի "Nazelnut Wafer"	հատ	պլյումինե թաղանթ	չի նշված	National Biscuits and Contectionery co.Ltd.	"Սաուդյան Արաբիա"	"նշված է արաբերեն"	առանց տեսանելի փոփոխ.
2	Մեխակ հաշիկավոր	հատ	թղթյա փաթեթ	10 գր	ԱՁ	Հայաստան	"օգտագործել մինչեւ 10.02.07թ.."	
3	Վաֆլի շոկոլադապատ "Maxi"	հատ	պլյումինե թաղանթ	նշված է արաբ.	SHIRIN ASAL FOOD INDUSTRIES	Իրան	" նշված է արաբերեն"	առանց տեսանելի փոփոխ.
4	Ջողիկներ "Pick Fine"	հատ	պլյումինե թաղանթ	չի նշված	NEW STAR FOOD INDUSTRIES SDN.BHD.	Մալազիա	" նշված է արաբերեն"	առանց տեսանելի փոփոխ.
5	Փափուկ կոնֆետ "Mi-Mi"	հատ	բափանցիկ փաթեթ	15 գր	HPG Marketing Sdn. Bhd.	Մալազիա	05.01.06թ / 04.01.07թ.	առանց տեսանելի փոփոխ.
6	Փոքրիկ բարձիկներ "TAM TAM"	հատ	պլյումինե թաղանթ	նշված է արաբ.	New Star Food Industries Sdn. BHD	Մալազիա	20.04.06թ / 19.01.07թ.	
7	"MIMO 3"	հատ	պլյումինե թաղանթ	50 գր	AL SEEDAWI SWEETS FACTORIES Comp. K.S.C.	Քուվեյթ	18.12.04թ / 18.12.06թ.	

Անդրադարձ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Սեւ P. R.-ը այստեղ եւ հիմա

Ստորեւ թարգմանաբար հրատարակում ենք մեր պաշտոնակից «Գոլոս Արմենիի» ռուսերեն թերթի 2007 թ. մարտի 24-ի համարում լույս տեսած հոդվածը, որն անդրադարձ է նախորդ շաբաթվա ընթացքում հայկական ԶԼՄ-ներին ուղարկված (այդ թվում նաեւ մեր թերթին) ռուսերեն մի նամակի, ստորագրված ոմն Գագիկ Սարգսյանի կողմից, որն իրեն հռչակում է քաղաքագետ (Հայաստանում այդ տիտղոսը ոչ թե էժան, այլ ձրի է՝ տրվում է մի քանի հոդված գրած, «միջազգային» մի քանի սեմինարի մասնակցած ամեն մի գրչակի): Նամակն ուղղված է... Ռուսաստանի իրավապահ մարմինների ղեկավարներին, եւ փորձում է նրանց «աչքերը բացել» Ռուսաստանի հայերի միության եւ Հայերի համաշխարհային կոնգրեսի նախագահ, գործարար Արա Աբրահամյանի նյութական կարողության «առեղծվածային» ծագման վրա: Այլ խոսքով, փորձում է, ժողովրդային լեզվով ասած, «գործ սալ» մի մարդու դեմ, որը «համարձակվում է» փող աշխատել եւ դրանից բաժին հանել նաեւ իր երկրին ու ժողովրդին: Ոմանք սովորել են, որ Հայաստանում ով որեւէ «ծրագրի» համար փող է ցանկանում կամ ակնկալում Ա. Աբրահամյանից ու չի ստանում, դառնում է նրա ոխերիմ քաղաքական հակառակորդը: Չգիտենք, Գագիկ Սարգսյանը պատկանո՞ւմ է դրանց թվին: Սակայն նրա այդ ցինիկ նամակը, առավել եւս օրերս նրա մեկ այլ «հոդվածը» հրատարակող մեր մեկ-երկու թերթերը դրանց թվին են պատկանում, հաստա՛տ:

Մարգարեներ չկան իմ հայրենիքում: Մինչդեռ քաղաքագետներ՝ ինչքան ուզես: Ինչքան ասես, այնքան բան կսովորես: Պարզվում է, Հայաստանում կառավարող կոալիցիայի առաջատար Հանրապետական կուսակցությունը ոչ ավել, ոչ պակաս Ադոլֆ Հիտլերի եւ Բենիտո Մուսոլինիի գործի շարունակողն է... Ոմանց դա ծիծաղելի՞ է թվում: Նայած ում... Գագիկ Սարգսյան ստորագրությամբ հանդես եկող ոմն քաղաքագետ՝ այդ պնդման հեղինակը, դրան վերաբերվում է ավելի քան լրջորեն: Ավելին, նա դրանում պարզապես համոզված է: Ավելին, նա որոշել է տվյալ վտանգի մասին նախազգուշացնել ոչ միայն հայ հասարակայնությանը, այլեւ ռուսաստանցի իշխանավորներին: ՌԴ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Ի. Ի. Սեչինից, ՌԴ նախագահի մամլո քարտուղար Ա. Ա. Գրոմովից, ՌԴ գլխավոր դատախազ Յու. Վ. Չայկայից, ԱԴԾ տնօրեն Ն. Պ. Պատրուշեւից, ՌԴ արդարադատության նախարար Վ. Վ. Ուստինովից բացի, Գագիկ Սարգսյանը իր նամակն ուղարկել է նաեւ հայրենական որոշ ԶԼՄ-ների: Այդ նամակում Գագիկ Սարգսյանը ռուսաստանյան մի շարք կառույցների ղեկավարներին է դիմել Հայաստանը Ռուսաստանի հայերի միության եւ Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի ղեկավար Արա Աբրահամյանից պաշտպանելու կոչով: Իբր վերջինս Ռուսաստանում թալանած փողերով Հայաստանում աջակցում է հակառուսական ուժերին՝ ՀՀԿ-ն ներկայացնող նացիստներին, «Օրինաց երկիրը» ներկայացնող ատլանտիստներին:

Նամակի հեղինակն իր մասին գրում է. «Իմ անունը Գագիկ Սարգսյան է, զբաղվում եմ քաղաքական վերլուծությամբ եւ հրապարակախոսությամբ, տպագրվում եմ Ռուսաստանի եւ Հայաստանի որոշ հրատարակություններում»: Իրոք որ «սպառիչ» տեղեկատվություն է: Ազնվորեն ասած, ես ինքս չգիտեմ՝ իրականում գոյություն ունի՞ արդյոք նման քաղաքագետ, թե՞ դա նրա «ստեղծագործական» կեղծանունն է: Բայց դա այնքան էլ կարեւոր չէ:

Ավելի կարեւոր է մեկ այլ բան. Գագիկ Սարգսյանի վերոհիշյալ նամակը հնչում է բացառապես Հայաստանում ոչ պաշտոնապես ծավալված նախընտրական քարոզարշավի ենթատեքստում: Եվ նամակը բնավ էլ նպատակ չունի Ռուսաստանի իշխանություններին համոզելը Արա Աբրահամյանին «անկյուն կանգնեցնել» Հայաստանում հակառուս «նացիստներին» եւ «ատլանտիստներին» աջակցելու համար: Նամակից երեւում է. հեղինակը հիանալի գիտե, որ Արա Աբրահամյանի գլխավորած կառույցները քանիցս օգնել են Հայաստանի քաղաքացիներին եւ վայելում են Ռուսաստանի իշխանությունների վստահությունն ու բարյացակամությունը (որոնց համար մի քանի խնդիրների լուծման ընթացքում սկզբունքորեն կարեւոր եղավ ՌՀՄ եւ ՀՀԿ ղեկավարի, որպես Յունեսկո-ի բարի կամքի դեսպանի գործունեությունը):

Ուստի զրպարտչագրի է նմանվում ՌԴ գլխավոր դատախազությանը եւ ԱԴԾ-ին «պարոն Աբրահամյանի վիթխարի ունեցվածքի առեղծվածային ծագման վրա լույս սփռող փաստաթղթեր ու փաստեր» ներկայացնելու Գագիկ Սարգսյանի ցանկությունը: Քանզի մեր արհեստավարժ քաղաքագետը չի կարող հավաստել, թե իր ինքնառաջարկումը պետք կգա Ռուսաստանի ուժային կառույցների ղեկավարներին, եւ որ նրանք Արա Աբրահամյանի վերաբերյալ Գագիկ Սարգսյանի սարքած վարկաբեկիչ նյութերի կարիքն ունեն: «Չեմ հավատում», կասեր Ստանիսլավսկին: Այնպես որ Արա Աբրահամյանը եւ ՀՀԿ-ի, «Բարգավաճ Հայաստանի» եւ «Օրինաց երկրի» ընտրացուցակների կարեւոր տեղերում նշված նրա երեք եղբայրները լոկ սյուժետային հենք են նամակի հեղինակի համար:

ՌԴ գլխավոր դատախազությանը եւ ԱԴԾ-ին դիմելով նա գրում է. «Նաեւ պատրաստ ենք Ձեզ ներկայացնել գիտականորեն հիմնավորված ապացույցներ այն բանի, որ հիտլերյան լեգեոներ Գարեգին Նժդեհի «Ցեղակրոն» կոչվող ուսմունքը, որը Հանրապետական կուսակցության պաշտոնական գաղափարախոսությունն է, ըստ էության զուտ նացիզմ է»: Իսկ ՀՀԿ-ի մասին գրում է, որ դրա անդամները «իշխանությանը բռնատիրած նացիստներ են, որոնց առաջնորդն ու գաղափարախոսը հիտլերյան բանակի շարքերում հասավ Հյուսիսային Կովկաս»: Նժդեհը ֆաշի՞ստ: ՀՀԿ-ում էսէսականնե՞ր են: Նժդեհը ռուսատյա՞ց է: «Չեմ հավատում», կասեր Ստանիսլավսկին: Նամանավանդ որ այդ պնդումները կամ բացահայտ սուտ են, կամ էլ «փաստերը» միտումնավոր առանձնացված են պատմության ենթատեքստից: Չեմ հավատում, թե Գագիկ Սարգսյանն ինքը հավատում է այս ամենին:

Իսկ մի՞թե քաղաքագետ Գագիկ Սարգսյանին հայտնի չէ, օրինակ, որ ԽՍՀՄ-ի ղեկավարները հանձինս Ստալինի եւ ընկերախմբի պատերազմի վերջին ամիսներին, եւ հետպատերազմյան առաջին տարիներին փորձում էին «էսէսական» եւ «ռուսատյաց» Նժդեհին ներգրավել առաջին աշխարհամարտից հետո Թուրքիայի բռնակցած հայկական հողերը ԽՍՀՄ-ին միացնելու հարցի քննարկման մեջ: Այսինքն հիանալի հասկանում էին, որ Նժդեհը բնավ էլ «էսէսական» չէ, ինչպես գրում է Սարգսյանը, եւ որ այդ մարդու ամբողջ կյանքն ու գաղափարախոսությունը միայն մեկ իմաստ են ունեցել՝ ծառայել սեփական բազմաչարչար ժողովրդին: Կարծում ենք, որ քաղաքագետ Գագիկ Սարգսյանը ինքն էլ դա հիանալի հասկանում է:

Այսպիսով պարզվում է, որ Գագիկ Սարգսյանի նամակի նպատակը ոչ թե Արա Աբրահամյանին «անկյուն կանգնեցնելն» է կամ «էսէսական» Նժդեհին մերկացնելը, այլ Հայաստանի քաղաքական որոշ ուժերի, առաջին հերթին առաջիկա ընտրություններում հաղթանակի գլխավոր հավակնորդ ՀՀԿ-ին վարկաբեկելը: Իսկ էլ ավելի ստույգ՝ դա պարզապես սեւ P. R. է ՀՀԿ-ի ղեկավարների՝ Անդրանիկ Մարգարյանի եւ Սերժ Սարգսյանի դեմ:

Եթե «Գագիկ Սարգսյանի թեզիսները» հոդվածի տեսքով ուղարկված լինեին թերթերին, ապա կհրապարակվեի՞ն արդյոք: Հեղինակը նշում է, որ ինքն իր թեզիսները շարադրում է ոչ առաջին անգամ, բայց մինչեւ օրս դրանք չեն առաջացրել պատշաճ հասարակական արձագանք: Արձագանքը «համապատասխան» չեղավ Գագիկ Սարգսյանի համար, քանի որ, չնայած թեզիսների թվացյալ տրամաբանությանը, ակնհայտ է, որ դրանք որեւէ ընդհանուր բան չունեն իրողության հետ... Դե Գագիկ Սարգսյանն էլ մտածեց, թե ինչպես առաջացնի իրեն անհրաժեշտ արձագանքը: Քանզի երբ նույն թեզիսներն առաջ են քաշվում ոչ թե որպես հրապարակախոսական նյութ, այլ ռուսաստանցի բարձրաստիճան պաշտոնյաներին եւ հատուկ ծառայություններին ուղղված «բաց նամակ», այդ թեզիսները կարծես թե ԶԼՄ-ներում հայտնվելու եւ մեկնաբանվելու հավելյալ առիթ են ստանում:

Գագիկ Սարգսյանը հենց դրան էր ձգտում հասնել եւ հասավ, քանի որ, կարծում ենք, մեզանից լավ գիտե, որ Ռուսաստանի հատուկ ծառայություններն ունեն ավելի կարեւոր խնդիրներ, քան իր «ահազանգերին» արձագանքելը, բայց փոխարենը մամուլում արդեն կան այդ նամակի արձագանքները: Այնպես որ Գագիկ Սարգսյանը կատարեց իր խնդրի այդ մասը:

Բանավեճն ինքնին լավ բան է: Ինչպես հայտնի է, ճշմարտությունը ծնվում է վեճերում: Բայց ՀՀԿ-ին ռուսատյացության պիտակ փակցնելու, իսկ Նժդեհին էսէսականի համազգեստ հագցնելու միջոցով քաղաքական դաշտն առողջացնելու փորձերը, ընդ որին պատմության եւ արդիականության կեղծ հավաստիության խառնաշփոթ ստեղծելն ու հեռագնա հետեւություններ անելը, մեղմ ասած, ստորություն են նույնիսկ սեւ P. R.-ի չափանիշներով:

ՌՈՒԲԵՆ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ,
«Գոլոս Արմենիի»
24. 03. 2007

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՐԳ

«Մենք եղել ենք, մենք կանք, մենք կլինենք» խորագրով ուսանողների եւ աշակերտների համար անցկացվող «Հայաստանը բոլոր հայերի հայրենիքն է» թեմայով լավագույն գրական ստեղծագործության ամենամյա միջազգային մրցույթի

1. Ընդհանուր դրույթներ.

1.1 Ներկա դրույթները որոշում են «Մենք եղել ենք, մենք կանք, մենք կլինենք» խորագրով «Հայաստանը բոլոր հայերի հայրենիքն է» թեմայով անցկացվող ամենամյա միջազգային գրական մրցույթի կարգավիճակը, նպատակները, խնդիրներն ու անցկացման կարգը:

1.2 Մրցույթի հիմնական նպատակն է Հայաստանի, Արցախի եւ հայկական սփյուռքի ուսանողներին ու աշակերտներին հաղորդակից դարձնել հայ ժողովրդի պատմական անցյալին, հավաս սերմանել նրա ապագայի հանդեպ: Մրցույթը կնպաստի Հայաստան-Սփյուռք հարաբերությունների զարգացմանը, ազգային միասնության ապահովմանը, խթան կհանդիսանա հայրենասիրության, պահպանման գործին, կօժանդակի հայ մշակույթի, հայոց լեզվի եւ հայ գրականության ճանաչմանն ու տարածմանը:

1.3 Մրցույթն անցկացվում է Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի կողմից՝ ՀՀ գիտության եւ կրթության նախարարության աջակցությամբ:

1.4 Մրցույթն անցկացվում է 2007 թվականի ապրիլի 1-ից մինչեւ հունիսի 1-ը:

2. Մրցույթի պայմանները

2.1 Մրցույթին կարող են մասնակցել Հայաստանի Հանրապետության, Արցախի եւ հայկական սփյուռքի ուսանողներն ու բարձր դասարանների աշակերտները:

2.2 Յուրաքանչյուր մասնակից իրավունք ունի մրցույթին մասնակցել մեկ ստեղծագործությամբ՝ շարադրությամբ, բանաստեղծությամբ, պատմվածքով, ակնարկով, հրապարակախոսությամբ եւ այլն:

2.3 Մրցույթին մասնակցելու իրավունք են ստանում միայն նշված ժամկետում ուղարկված, թեմային ներկայացվող պահանջներին համապատասխանող, համակարգչով հավաքված աշխատանքները:

2.4. «Հայաստանը բոլոր հայերի հայրենիքն է» մրցույթին ուղարկված աշխատանքներում պետք է ներկայացվի, թե ինչու է այս կարգախոսը հայերիս համար սրբազան, հոգեհարազատ գաղափար, որի շուրջն էլ պետք է միավորվեն աշխարհով մեկ սփռված հայերը:

Միաժամանակ ցանկալի է, որ մրցույթի յուրաքանչյուր մասնակից իր ներկայացրած աշխատանքում փորձի տեսնել իր տեղն ու դերը հայ պետականության վերելքին, բարգավաճմանը ծառայելու, ազգային վերազարթոնքին իր անվերապահ մասնակցությունը բերելու գործում:

3. Մրցույթի կազմակերպման եւ անցկացման կարգը

3.1 Մրցույթն անցկացնելու նպատակով ձեւավորվում է կազմկոմիտե:

3.2 Կազմկոմիտեն ձեւավորում է աշխատանքային հանձնախումբ, հաստատում կազմը, ամփոփում մրցույթի արդյունքները:

3.3 Աշխատանքային հանձնախումբը.

մշակում է աշխատանքների գնահատման չափանիշները,

սահմանում է մրցանակային տեղերը եւ անվանակարգերը,

ստուգում եւ գնահատում է աշխատանքները,

որոշում է հաղթողներին եւ ներկայացնում կազմկոմիտեի քննարկմանը:

3.4 Ուղարկված աշխատանքները հետ չեն գրախոսվում եւ չեն վերադարձվում:

3.5 Մրցույթի կազմակերպիչներն իրենց իրավունք են վերապահում անհրաժեշտության դեպքում համապատասխան փոփոխություններ կատարել մրցույթի անցկացման կարգում:

3.6 Մրցույթի արդյունքները ուսանողների եւ աշակերտների համար կամփոփվեն առանձին-առանձին:

4. Հաղթողների պարգեւատրումը

4.1 Մրցույթում առաջին երեք տեղերը շահած ուսանողները, ինչպես նաեւ աշակերտները կպարգեւատրվեն համակարգիչներով, իսկ առանձին անվանակարգերում հաղթողները՝ արժեքավոր նվերներով, պատվոգրերով:

4.2 Մրցույթի արդյունքների ամփոփման եւ հաղթողների պարգեւատրման արարողությունը տեղի կունենա Երեւանում, 2007 թվականի հոկտեմբերին, «Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի եւ Ռուսաստանի հայերի միության օրերը Հայաստանում եւ Արցախում» ծրագրի շրջանակներում:

5. Մրցութային աշխատանքին ներկայացվող պահանջները

5.1 Ներկայացվող աշխատանքները պետք է լինեն գրագետ, հստակ, տրված թեմային համապատասխան:

5.2 Մրցութային աշխատանքները կարելի է ներկայացնել հայերեն, ռուսերեն եւ անգլերեն, մինչեւ 2007 թվականի հունիսի 15-ը (Հայաստանից, Արցախից եւ ԱՊՀ երկրներից ներկայացված աշխատանքներն ընդունվում են միայն հայերեն եւ ռուսերեն, անգլերեն աշխատանքներ ընդունվում են միայն հեռավոր արտերկրից):

5.3 Ներկայացված աշխատանքների ծավալը չպետք է գերազանցի 3 համակարգչային էջը:

5.4 Աշխատանքները կարող են ներկայացվել նաեւ էլեկտրոնային տարբերակով (Word ֆորմատով (*.doc, *.rtf) Windows-ի համար), վերին եւ ստորին լուսանցքները՝ 2, աջ եւ ձախ լուսանցքները՝ 2.5, կարմիր տողը՝ 1.25, տպատառի չափը՝ 14 pt, ինտերվալը՝ 1: Աշխատանքները կարող են ներկայացվել նաեւ անձամբ կամ ուղարկվել փոստով:

5.5 Պարտադիր է ունենալ տիտղոսաթերթ, որտեղ պետք է նշված լինի.

- Ազգանուն
- Անուն
- Հայրանուն
- Ծննդյան թիվ
- Հասցե
- Հեռախոս
- Էլեկտրոնային փոստի հասցեն

Ուսումնական հաստատության անվանումը եւ վայրը

6. Աշխատանքները կարող են ուղարկվել հետեւյալ հասցեներով

Հայաստանի Հանրապետություն, Երեւան, Գլխավոր պողոտա, Կառավարության 3-րդ շենք, 611 սենյակ

Հայաստանի Հանրապետություն, Երեւան, Տերյանի 69, 4 հարկ

Հեռ./ֆաքս (37410) 522792

E-mail: mrcuyt2007@yahoo.com

ՄՐՑՈՒՅԹԻ ԿԱԶՄԿՈՄԻՏԵ

ԱԶԳ
ՀԱՎԵԼՎԱԾ
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՈՒ՞Մ Է ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒՂԱՐԿՈՒՄ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ. ԱՐԴՅՈՔ ԻՐ ԸՆՏՐԱԽԱՎԻ՞Ն

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Ովքե՞ր են հայտնվելու խորհրդարանում մայիսի 12-ի ընտրություններից հետո: Յուրաքանչյուր հասարակություն, առավել եւ ժողովրդավարության հավակնող հասարակություն, փայփայում է որոշակի շերտ, որ իր բարոյական, մշակութային, հոգեւոր արժեքների ողնաշարն է, իր սերուցքն ու ընտրանին: Այդ սերուցքից են առաջադրվում երկրի բարձրագույն ղեկավարության թեկնածուները: Հասարակագետները պնդում են, որ ոչ թե կառավարությունները, այլ էլիտան է, որ հասարակության վրա անառարկելի ազդեցություն ունի, եւ անտեսանելի լծակներով երկիրը ղեկավարվում է հատկապես էլիտայի կողմից: Հայաստանում ունե՞նք արդյոք ազգային ընտրանի, որ հասարակության բարձրագույն արժեքների կրողն է, ո՞վ է այն ներկայացնում, արվեստի՞, քաղաքականությա՞ն, թե՞ բիզնեսի մարդկանց:

Զբաղվելով սոսկ լրագրողական դիտարկումներով, որոշեցինք խնդրի վերլուծությանը մասնակից դարձնել «Սոցիոմետր» անկախ սոցիոլոգիական կենտրոնի տնօրեն **Ահարոն Ադիբեկյանին**, ԵՊՀ սոցիոլոգիայի ֆակուլտետի դեկան, փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր, «Արժանապատվություն» կուսակցության նախագահ **Լյուդմիլա Հարությունյանին**, էլիտայի մասին մի քանի գրքերի հեղինակ, քաղաքական գիտությունների դոկտոր **Մարիամ Մարգարյանին**:

Ահարոն Ադիբեկյան- Անգլիացուն ռուսը հարցնում է՝ «էս ո՞նց է, որ քո մարգագետինն այսքան կանաչ է ու հարթ, ինձ էլ եմ ուզում դարձնել այդպիսին»: Պատասխանում է, թե՝ «պրոբլեմ չկա, մի տարածք ես վերցնում, հարթեցնում, պարարտացնում, սերմ ցանում եւ 200 տարի ջրում ու խուզում»: Պրոբլեմը 200 տարվա մեջ է: Մենք ուզում ենք մի սերնդի ընթացքում էլիտա ունենալ:

Էլիտան ազգի այն մասն է, որ դառնում է կրկնօրինակման նմուշ եւ թելադրում ճաշակ, վարքագիծ, կենսաձեւ: Դա ոչ թե վիրտուալ աշխարհ է, այլ մարդկանց խումբ, որը հանդիպման, ցուցադրման ու մրցակցման տարածքներ ունի: Հայաստանում եթե կա էլ, ապա կա միայն քաղաքական էլիտա՝ սաղմնային վիճակով: Մեր քաղաքական գործիչները ժամանակ առ ժամանակ հանդիպում են համագումարներում, ընդունելությունների ժամանակ, ուր նրանք կարող են շփվել, իրարից որոշ բաներ սովորել, թերթերում իրենց մասին գրվածը քննարկել:

Էլիտայի հանդիպման վայրերը նաեւ աշխարհիկ միջոցառումներն են, պարահանդեսները: Սակայն մեզ մոտ վերջին քաղաքային պարահանդեսը 1960 թվականի ամանորին է եղել, Անտոն Քոչինյանի ժամանակ:

Կան էլիտար տեղեր, ուր գնում են ընկերներով կամ ընտանիքներով: Մեզ մոտ շատ ընդունված չէ ընտանիքով ռեստորան կամ Ծաղկաձոր՝ զբոսախնջույքի գնալը: Հնարավոր է, շատերն են գնում ռեկլամվող ձմեռային հանգստավայրերը, բայց ամեն մեկն իր համար է գնում: Առայժմ նման մշակույթի միայն սաղմերն են արտահայտվում: Այդ մշակույթը բավական գնային շեմ ունի, եւ պիտի կարողանաս դրան սպասարկել: Բայց միայն գնալը դեռ չի նշանակում էլիտային պատկանել: Դու պիտի հասկանաս, թե ով ես, ինչի՞ ես այնտեղ գնացել, ո՞ւմ ես հանդիպելու եւ ո՞նց ես նրա հետ շփվելու: Էլիտան անպայման շփում է ենթադրում, նրա անդամն անպայման պիտի ունենա այն ինքնագիտակցումը, որ ինքն այս էլիտայի մի մասնիկն է, որ կարող են իրար հետ կիսվել, իմանալ միմյանց մասին, նույնիսկ մեկը մյուսի գնած կոստյումի, թե որտեղից է գնել, եւ եթե գնել է, ապա անկասկած, այն շատ էժան չի եղել, լավ գին է տվել: Բայց մենք գիտենք միայն մեր գործիչների գործունեության, հայացքների, Ղարաբաղյան խնդրի նկատմամբ վերաբերմունքի մասին, չգիտենք, թե քանի երեխա ունեն, երեխաները որտե՞ղ են սովորում, ովքե՞ր են նրանց կանայք, տունն ինչո՞վ են ջեռուցում, քանի՞ մեքենա ունեն, ի՞նչ մակնիշի, քանի՞ տարվա է մեքենան: Եթե մենք սկսենք սրանով էլ հետաքրքրվել, ուրեմն արդեն էլիտա ունենք: Արտասահմանյան մամուլում պարտադիր բարձրաշխարհիկ խրոնիկայի բաժին կա, որը մեզ մոտ բացակայում է: Նույնիսկ Ռուսաստանում հատուկ տեղեկատուներ կան, ուր նշվում է, թե ով է էլիտայի շերտին պատկանող այս մարդը, որտեղի՞ց է, ի՞նչ գումարներ ունի: Եվ էլիտայի վարքաձեւն է նաեւ, որ եթե որեւէ մեկը մեկի հետ գործ է ունենալու, նախապես նայում, տեղեկանում է, թե ո՞վ է նա, եւ նախապատրաստված է ընդունում ու համապատասխան վերաբերմունք ցուցաբերում:

Մեր հարուստների մեծ մասը «նուվոռիշներ» են

Լյուդմիլա Հարությունյան- Հայաստանում չկա քաղաքական ընտրախավ, գոյություն ունի տնտեսականին ձգտող, տնտեսական ընտրախավի մեջ մտնելու ձգտում ունեցող մարդկանց խումբ, ովքեր հասկանալով, որ քաղաքական դերակատարումն իր հետեւից բերում է տնտեսական հնարավորություններ, փորձում են վերցնել քաղաքական դիրքերը, որ հետո կարողանան քաղաքականը կոնվերտացիա անել դեպի տնտեսական ընտրախավը: Այդ առումով Հայաստանում շատ բարակ է քաղաքական ընտրախավի շերտը: Ընդ որում, դրա մեջ կան մարդիկ, ովքեր գործող պաշտոնյաներ են, ովքեր որոշում են քաղաքականությունը, եւ կան գաղափարախոսներ, կուսակցության լիդերներ, քաղաքական շարժումների լիդերներ, ովքեր փորձում են կանխատեսել կամ դաստիարակել մեր երկրի քաղաքական օրինաչափությունները:

Ես կարծում եմ, որ տնտեսական ընտրախավ հասկացությունը եւս դեռ չի ձեւավորվել, չնայած այդ ոլորտում շատ են մարդիկ, ովքեր փորձում են: Որովհետեւ ընտրախավ բառի կարեւորագույն մասնիկը խավն է: Իսկ այն ոչ անձնական, ոչ էլ սուբյեկտիվ կատեգորիա է: Այն վերաբերում է հասարակությանը, նրա սոցիալական կառուցվածքին: Հերիք չի, որ այս կամ այն մարդը հարստություն ունենա, որպեսզի ընտրախավ ներկայացնի: Անհրաժեշտ է, որ ինքը հասարակության շահը կրի եւ խավ լինի հասարակության համար: Նրանցից շատ քչերն են (էլի շատ բարակ շերտ է) հասկանում, որ անձնական սեփականությունից զատ ընտրախավ լինելու համար նաեւ պիտի հասարակության շահը կրեն:

Մարիամ Մարգարյան- քաղաքական գիտությունների դոկտոր. - Մենք տիպիկ կոմունիստական, հետխորհրդային տրանսֆորմացիայի երկիր ենք՝ դրա բոլոր հասկանալի երեւույթներով, որոնց մեջ նաեւ նոր արժեքային համակարգերի վրա ձեւավորվող էլիտար խմբերն են՝ տնտեսական, թե քաղաքական: Որոնք ժամանակ առ ժամանակ վերադասավորվում են իշխանության դաշտում: Որոնք կան, գոյություն ունեն, ուրիշ բան, որ այնպիսին չեն, ինչպիսին ակնկալում է հասարակությունը: Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ժամանակ էլիտան բարձրագույն կրթություն, հեղինակավոր դիպլոմներ ու գիտական աստիճաններ ուներ, բայց պարզվեց, որ այդպիսի էլիտան էլ չկարողացավ հետխորհրդային տրանսֆորմացիայի ժամանակ իր ֆունկցիան կատարել:

Մեր նման երկրներում այսպես ասած՝ կոնֆորմիստական դեմոկրատիա է: Այսինքն, գործում է հետեւյալ սկզբունքը՝ «եթե ես ձեզ չեմ խանգարում, դուք էլ ինձ մի խանգարեք, կամ եթե իրար չենք խանգարում, եկեք օգնենք, որ ոչ մեկին չպատկանող իշխանությունը վերցնենք մեր ձեռքը»: Սրա համար էլիտար մեծ հատկանիշներ պետք չեն, հարկավոր է մարդկային բնույթով ագրեսիվ լինել: Այսօր ագրեսիան հայկական էլիտայի հատկանիշներից է:

Ժողովրդավարական անցումների ժամանակ նոր ձեւավորվող էլիտար խմբերը խիստ սերտաճած են իրար: Հետխորհրդային տրանսֆորմացիաների ամենագլխավոր խնդիրը դա է, որ տնտեսական կապիտալը բաժանված չէ քաղաքական կապիտալից: Եվ ընդհանրապես, էլիտայի դասական տեսությամբ գծված մոդելներով ներկա էլիտաները հնարավոր չէ քննարկել: Այսօր մեզ մոտ իշխում են տրոհված, բաժանված էլիտար խմբեր, որոնցից ամեն մեկն ուզում է իշխանությունից վերցնել այնքան, ինչքան կկարողանա իր ագրեսիայի միջոցով վերցնել: Եվ նրանցից յուրաքանչյուրն իր կորպորատիվ շահերից ելնելով, միասնություն է պահպանում: Նրանք առաջին հերթին ծառայում են իրենք իրենց, իրենց խմբային շահերին:

Ահարոն Ադիբեկյան- Խորհրդային Միությունում էլիտա իրողությունը լավագույն դեպքում արտահայտվում էր առողջարաններում, որտեղ կենտկոմների քարտուղարների կանայք էին լինում, կամ նկարիչների միության լավագույն նկարիչները: Տեղեր կային, ուր էլիտայի ներկայացուցիչները հանդիպում եւ գիտեին իրար, կամ լինում էին ծննդյան տարեդարձեր, երբ բոլորին հրավիրում էին:

Էլիտան ու ռամիկը իրարից տարբերվում են իրերի ու երեւույթների հանդեպ իրենց վերաբերմունքով, իրենց վարքաձեւի առանձնահատկություններով: Այս իմաստով, էլիտան մի ամբողջ ամբողջ կանոնակարգ ունի: Հայաստանում նման բան չկար, բայց փորձում էին ստեղծել:

Երբ Անտոն Քոչինյանի դուստրն առաջին անգամ այնպիսի հյուրասիրություն կազմակերպեց, որի ժամանակ նախապես ամեն հյուրի աթոռի վրա տպագիր գրել էր տվել նրա անուն-ազգանունը, թե ով որտեղ պիտի նստի, դա մեծ դժգոհությունների պատճառ դարձավ, եւ հյուրերի կեսը դուրս գնաց: Իսկ եվրոպական երկրներում սա բարձրաշխարհիկ կյանքում ընդունված սովորույթներից է: Այնտեղ նույնիսկ հատուկ պաշտոն կա դրա համար՝ մետրը, որը գալիս եւ նստեցնում է հյուրին իր տեղը:

Էլիտայի պատկանող մարդն ինչքան շատ ու թանկ է ստանում, այդքան հարգված մարդ է համարվում: Ռամիկին երբ հարցնում են, թե քանիսով է առել այս կամ այն բանը, նա ասում է, ընդհանրապես արժի 1000 դոլար, բայց 300-ով ճարել եմ տվյալ տեղում: Իսկ էլիտայի ներկայացուցչին եթե հարցնեն՝ էս քանիսո՞վ ես առել, 300 դոլարո՞վ, անպայման կվիրավորվի, թե՝ «ձեռք ե՞ն առնում, 3000-ով եմ առել այսինչ տեղից»: Այդ հազարապատիկ թանկ առնելը տալիս է այն գիտակցումը, որ իբրեւ վերնախավի անդամ, իր կարիքը կարող է բավարարել այդ սկզբունքով: Ինքն իրեն այնքան է հարգում, որ նույն բանը ինքը չի առնի ուրիշի հետ նույն հերթում կանգնելով կամ էժան շուկայում: Նա զանգ կտա, կբերեն, եւ ինքը պատշաճ գին կտա:

Եթե նախարար, կուսակցության ղեկավար կամ միջազգային կառույցի ներկայացուցիչ ես, դու պետք է հագնվես դրա համապատասխան:

Եթե Ամերիկայում ասիստենտը պրոֆեսոր է դառնում, եւ աշխատավարձը մի 0-ով ավելանում է, ռեկտորն անպայման հետեւում է, թե նա փոխե՞ց արդյոք մեքենայի մակնիշը կամ բնակարանը, կամ որտեղի՞ց է կոստյում առնում: Եվ եթե ոչինչ չի փոխվել, կանչում է եւ զգուշացնում, որ նրա աշխատավարձը փոխել են, որպեսզի մյուս պրոֆեսորների նման հագնվի եւ ուտի, ինչի՞ց խնդիր կա: Էլիտան պիտի լինի բավականին մեծ եւ տնտեսապես այնքան ունեւոր խումբ, որ կարողանա էլիտար ստանդարտներն ապահովել: Այդ մարդկանց, ընտանիքների քանակը, որոնք իրենց պահանջմունքների բավարարման սահմանափակում չունեն, մեր հասարակությունում դեռ 3 տոկոսից չի անցնում: Իսկ գոնե պիտի լինի 13 տոկոս, որ որակ լինի:

Մեզ մոտ էլիտայի վարքագծում դեռ գերիշխում է ցուցադրականը, որ «պապայի» համար կես մլն դոլարի մեքենա են առնում, բայց փոքր եղբոր համար, որ դեռ նոր է սկսել իր կարիերան, 50 հազարանոց մեքենան բավական է: Սա սոցիոլոգիայում կոչվում է մշակույթի ստատուսային սպառում, երբ սպառումը կախված է ոչ թե անհատական պահանջներից, այլ դիրքից, որ զբաղեցնում են:

Դա կարող ես շատ կրթված ու հաջողակ չլինել, բայց որպես անձնավորություն լինես բավական զարգացած, չմնաս պրիմիտիվ, «գեղցի», «ռաբիզ» եւ այլն: Որ քո հարսանիքը որակապես տարբերվի քո շենքի մյուս բնակիչների հարսանիքներից: Խոսքը բարձր ազդանշաններով մեծ ու շքեղ մեքենաների, զուռնա-դհոլի, սինի ֆռռացնելու մասին չէ: Իսկ եթե այդպես է, դա արդեն ցույց է տալիս, որ մեր էլիտան դեռեւս էլիտա չէ: Նա քաղքենիությունից վեր պիտի լինի, որպեսզի կարողանան ուրիշներին նոր կենսաձեւ սովորեցնել: Մեզ մոտ իրարից տարբերվում են, բայց քաղքենիության մրցույթում:

Մարիամ Մարգարյան- Գոյություն ունի էլիտայի իմիջ, բայց դրա ըմբռնումը խիստ տարբեր է: Մահաթմա Գանդիի հագուստը, ով Հնդկաստանն ազատագրեց Անգլիայի 300-ամյա գաղութային լծից, ընդամենն իր ձեռքով գործած ազգային հագուստն էր, բայց ոչ մեկի մտքով չէր անցնում նրան մեղադրել ոչ էլիտար հագուստ կրելու մեջ: Ինչ վերաբերում է ցուցադրական, ճոխ հարսանիքներին, ապա ամեն ժամանակ էլ էլիտար շերտերում հավաքվում է ոչ միայն հասարակության սերուցքը, այլեւ փրփուրը: Մեզ մոտ էլիտան դեռեւս ձեւավորման փուլում է եւ չունի կայուն արժեքային համակարգ: Ժամանակ է պետք, որ էլիտայի տիկես եւս ձեւավորվի:

Լյուդմիլա Հարությունյան- Ընտրախավին պատկանելը նախ եւ առաջ արժեք է, սկզբունք, հետո նոր վարքագիծ, որովհետեւ կարող են ընդօրինակել վարքագիծը, բայց արժեքը չհասկանալ: Մեր հարուստների ցուցադրական հարսանիքների մի մասն ընդամենը պրիմիտիվ բիզնես է, երբ ծախսում են մեկ երրորդը, սպասում հաջորդ երկու երրորդը: Որովհետեւ եթե ինքը մեծ միջավայր ունի, որին ժամանակին տվել է, ապա հիմա պարզապես տվածը հետ է հավաքում: Երկրորդ՝ սա նոր հարուստների սովորությունն է:

Կա «նուվոռիշ», նոր հարուստ տերմինը, ֆրանսերենից է: Նոր հարուստը հնից տարբերվում է նրանով, որ ամեն ինչ ուզում է ցուցադրել, որովհետեւ նոր է հարստացել, մարդիկ թող տեսնեն: Երբ ես Ֆրանսիա էի գնացել սովորելու, ֆրանսիական արտգործնախարարությունը մեզ ֆրանսիական ընտանիքներ տարավ: Ես ընկա բանվորական մի ընտանիք, որ շատ վատ պայմաններում էր ապրում: Իմ ընկերուհին ընկավ մի ուրիշ տուն, ուր նոր հարուստներ էին ապրում: Առաջին օրը, երբ ընկերուհուս հանդիպեցի ու տպավորությունները կիսեցինք, ասաց՝ «դրանց ողջ տունն արձանիկ է, եւ հավաքարարը ողջ օրն արձանիկ է սրբում»: Վերջում, երբ այդ հարուստը մեզ հրավիրեց իր տուն, եւ ես այդ բոլորը տեսա, եկա պատմեցի իմ տնային տնտեսուհուն, որ բավական տանջված կին էր: Նա ասաց՝ «բայց չէ՞ որ նա նոր հարուստ է, պիտի ցույց տա ունեցածը»: «Նուվոռիշը» 7 մեքենա ունի, բոլորը նույն համարներով: Նույն գործընթացը մեզ մոտ է ընթանում, «նուվոռիշներ» են մեր հարուստների մեծ մասը: Սա ձեւավորման փուլ է, ես կարծում եմ, որ հին հարուստները չեն ցուցադրում ունեցածը:

Ահարոն Ադիբեկյան- Հայաստանում վերջին էլիտայի գոյության մասին կարող ենք դատել Գաբրիել Սունդուկյանով, երբ նա ծաղրում է նոր ստեղծվող էլիտայի ներկայացուցիչներին: Ծաղրում է կուպեցներին, որոնք ուզում են իրենց աղջկան ամուսնացնել ծերացած ու աղքատ կոմսի հետ, միայն թե իրենց թոռնիկը կոմս լինի: Դա նշանակում է, որ մենք էլիտա ունեցել ենք: Այդ էլիտան գնդակահարվեց Ռյազանում, 1923 թվականին: Նրանք 300 սպաներ էին, որոնց թվում՝ 5 գեներալ, մի քանի տասնյակ փոխգնդապետ: Երբ որ ռուսական բանակը մտավ Հայաստան, դաշնակցական բանակի ողջ սպայակազմը ձերբակալվեց: Իմ պապի բախտը բերել է, որ նա, լինելով ցարական բանակի փոխգնդապետ, ժամանակին թոշակի էր գնացել, եւ երբեք իր ծագումը չի ֆիքսել: Ծագումը ֆիքսելը կարեւոր հանգամանք է: Բոլորը վախեցել են

Շարունակությունը՝ էջ Գ

Իսլամի առաջխաղացումը Գերմանիայում

ՄԵՀՄԵԴ ՇԱՀԻՆ

Երբ դիտարկում ենք վերջին տարիների, ամիսների եւ օրերի ծամլը հաղորդագրությունները, որոնք առնչվում են իսլամին եւ նրա հարաբերությանը մյուս կրոններին ու մշակութային շրջանակներին, օրեցօր աճող զարգացում ենք արձանագրում:

Իսլամը հիմնված է բռնության եւ փակ հասարակական վարչակարգի վրա, ներառյալ գործադիրն ու դատական մարմինները: Այն չի հանդուրժում քննադատություն եւ ուրեմն թափանցիկ եւ հանդուրժող չէ: Մարդկանց բնութագրում է «բարի-չար», «հավատացյալ-անհավատ», ինչպես նաեւ «մաքուր եւ պիղծ» չափանիշներով:

«Բարին, հավատացյալը եւ մաքուրը» իսլամներն են, «չարը, անհավատն ու պիղծը» մյուսները՝ քրիստոնյաները, հրեաները եւ այլն: Եվ բարի, հավատացյալ, մաքուր իսլամի պարտականությունն է չարերին, անհավատներին եւ պիղծերին դարձի բերել:

Նպատակին հասնելու համար բոլոր միջոցներն արդարացնում են: Երբեմն աշխատում են լուռ եւ համբերատար, երբեմն էլ՝ խիստ հարձակողական՝ տարածելով ահ ու սարսափ:

Ներկայացնում ենք ազգությամբ քուրդ քաղաքական գործիչ Մեհմեդ Շահինի հոդվածը, ով 1992 թվականին քաղաքական ակտիվության պատճառով զրկվել է թուրքական քաղաքացիությունից: Նա հեղինակ է մի շարք գրքերի եւ հոդվածների: 1995 թվականից պրոֆ. դոկտ. Ա. Բուռոյի համագործակցությամբ հրատարակում է «Օգտակար լուրեր» պարբերականը, որը բազմիցս անդրադարձել է նաեւ հայկական ցեղասպանությանն առնչվող հարցերին:

Թե որ եղանակն են օգտագործում, կախված է այն հանգամանքից, թե որտեղ են ապրում եւ արդյոք բավական զորեղ են բացահայտ գործողությունների համար: Ճիշտ այս հիմնական համոզմունքից ելնելով է, որ 1500 տարվա վաղեմությամբ Բուդդայի արձանները պայթեցնելով ոչնչացրին, երկվորյակ աշտարակները՝ 3000-ից ավելի մարդկանցով, խորտակեցին, Կ. Պոլսում, Մադրիդում եւ Լոնդոնում ռմբահարումներ իրականացրեցին: Այս գործողությունների դերակատարները համոզված են, թե իրենք դրանից հետո հաստատում տեղ են գրավելու դրախտում, ուր նրանց զորուգիշեր սպասարկելու են 40 կույսերը:

Երբ Սալման Ռուշդին երկու տասնամյակ առաջ հրատարակեց իր «Սատանայական հանգերը» եւ Պարսկաստանի մոլլայական վարչակարգի կողմից մահվան դատապարտվեց, Եվրոպայում վրդովմունքի արդար ալիք բարձրացավ: Հատկապես վերջին 5 տարիների ընթացքում աճել է Սալման Ռուշդիների թանակը, սակայն աճել է նաեւ դահիճների թանակը: Ծաղրանկարիչն իրավունք չունի հրատարակել իր ծաղրանկարը, բեմադրիչը չի կարող ներկայացնել թատերգությունը, որն ամիսներ նախապատրաստել է, հեռուստացույցով հնարավոր չէ նախատեսված ժամին ժապավենը ցուցադրել, քանի որ հեղինակները վախենում են սխալ հասկացվելուց: Եվրոպայի կենտրոնում կինոռեժիսոր են սպանում, քանի որ նա քննադատական ժապավեն է պատրաստել իսլամի մասին: Դանիայում հրատարակվում է մի ծաղրանկար, եւ այդ առիթով Թուրքիայում քրիստոնյա քահանա են սպանում: (Կեսարիայի հայկական եկեղեցին էլ ավերվել է այս առիթով):

Հռոմի պապը դասախոսության ընթացքում քննադատական մեջբերում է անում իսլամի մասին, Իրաքում մի քահանա եւ Սոմալիում մի կույս են սպանում, մյուս վայրերում էլ եկեղեցիներ են հրդեհում:

Որքան հուժկու եւ սաստիկ են իսլամականների քարոզիչների ձեռնարկները, այնքան աճում է նրանց հարձակողական տրամադրվածությունը: Փոխարենն Արեւմուտքը դառնում է ավելի երկչոտ եւ վերապահ: Մեր օրերում բանն այնտեղ է հասել, որ այլեւս իրավունք չունենք արտահայտել այն, ինչ «բավականաչափ» չենք կշռադատել, այսինքն անհրաժեշտ է մի լավ մտածել, թե ինչ «կարելի» է գրել կամ արտահայտել: Այսպիսով գրաքննության եւ ինքնազսպման մի ժամանակաշրջան է սկսվել, որն ամրապնդվել է արդի հասարակության ենթագիտակցության մեջ:

Քանի որ Գերմանիայում ապրող երեք միլիոնից ավելի իսլամականների մեծամասնությունը Թուրքիայից է, կփորձեմ անդրադառնալ թուրքական իսլամին:

Իսլամական խնդիրն այստեղ առնչվում է թուրքական սուննի-իսլամին:

Թրքա-իսլամական համադրությունը եւ Թուրքիայի «լայիկությունը» (կրոնի եւ պետության անջատվածություն)

Սկզբում տեղի ունեցավ քաղաքային բնակչության եւ 1960-ականներից հետո՝ նաեւ հասարակության իսլամա-քաղաքական զարթոնք: Դրա հետեւանքով, «լայիկ» եւ դեպի Արեւմուտք կողմնորոշված Թուրքիայում հարկերի հաշվին, գանձված նաեւ քրիստոնյաներից, հրեաներից եւ ալեւիներից, կառուցվեցին 77.000 մզկիթներ: Պետական գանձարանից է վճարվում նաեւ շուրջ 100.000-ի հասնող իմամների (Թուրքիայում մզկիթի հոգեւոր պետերը) եւ քարոզիչների աշխատավարձը:

Թուրքիայի իշխանավորները շահագործում են իսլամն իրենց նպատակներին հասնելու համար: Քրդական շարժումը եւ ձախերին սանձելու նպատակով հովանավորեցին զանազան իսլամական կազմակերպությունների եւ միաբանությունների: Իսլամական օրինական կուսակցությունների ժամանակագրությունը Էրբաքանի եւ նրա յուրայինների ժամանակից ի վեր, սկսած 1970-ական թվականներից 6 կուսակցություններ է ներառում, որոնք շարունակ հայտարարվում էին ապօրինի եւ արգելվում, սակայն այնուհետեւ մի այլ անվան տակ կրկին քաղաքական ասպարեզ էին դուրս գալիս:

Քանի որ իսլամական միաբանությունները հարյուր հազարավոր եւ միլիոնավոր ձայնաքվեներ են հսկում, գնվում են առկա բոլոր քաղաքական կուսակցությունների կողմից: Միաբանությունների ներկայացուցիչները տասնյակ տարիներ նստած են խորհրդարանում եւ ամուր ու հաստատուն տեղ են գրավել թուրքական հասարակության մեջ:

Թուրքիայի ամեն անկյունում պետական բյուջեով հիմնվել է կրոնաքարոզչական դպրոց (իմամ-հաթիբ-օքուլու): Կիսաօրինավոր Ղուրանի դասընթացների թիվը հասնում է տասնյակ հազարների: Նպաստներով եւ հատուկ օժանդակությամբ գայթակղում եւ ուսուցանում են ընչազուրկ իսլամ ընտանիքների արու զավակներին:

1980 թվականին խռովարար գեներալները չխորշեցին անգամ ալեւի-քրդերի գյուղերում մզկիթներ կառուցել: Այդ ծրագրերն իրականացնելու համար դրամական միջոցներ ստացան Սաուդյան Արաբիայից եւ սուննիթական իսլամը որպես առարկա մտցրեցին դասացուցակներ:

Քեմալականները քրդական շարժման դեմ պայքարում հիմնեցին թուրքական հզբոլլահը՝ նրանց ֆինանսավորելով եւ զինելով: Թուրքական պետության հովանավորությամբ եւ պատվերով 1990-ականներից սկսվեց հազարավոր քուրդ քաղաքացիների, առաջին հերթին մարդու իրավապաշտպանների, քաղաքական գործիչների, թղթակիցների եւ ձեռնարկատերերի սպանդը հզբոլլահի մարդասպանների կողմից, որոնք օրը ցերեկով Դիարբեքիրի, Բաթմանի, Ջիզրեի եւ Շռնաքի փողոցներում սպանում էին իրենց զոհերին:

Ըստ Սաբանչիի եւ Իզիկի համալսարանների, ինչպես նաեւ PEW-ի (հասարակական կարծիքը հետազոտող գրասենյակ) 2006 թվականի հունիսին կատարած հարցման եւ ուսումնասիրությունների արդյունքների՝ թուրքերի 60%-ը եվրոպացիներին ընկալում են որպես անբարոյական, անպատկառ, մոլեռանդ եւ բռնարարքի հակում ունեցողների: Շատերը Թուրքիայի հետադիմության պատճառը գտնում են նրա հավատքի անկման մեջ: Հարցվածների 51%-ն այն կարծիքին է, թե անհրաժեշտության դեպքում մարդու իրավունքները պետք է անվավեր հայտարարել: Պետական TRT-ն (թուրքական պետական հեռուստակայան) 2006 թվականին հեռարձակման ծրագրից հանեց «Winnie the Pooh»-ը, քանի որ մուլտֆիլմի կերպարներից մեկը խոզն է: Turkish Airlines-ի ինքնաթիռների ճաշացուցակներում խոզի պատկերը խաչահատված է, որով ուղեւորներին հասկացնում են, որ իրենց թռիչքների ընթացքում խոզի միս չի մատուցվում:

«Արդյոք պատրա՞ստ են թուրք իսլամները բռնության գործադրման», այս հարցին պատասխանելու համար անհրաժեշտ է անդրադառնալ ոչ վաղ անցյալի պատմությանը: 1970-ական թվականներին քուրդ-ալեւի քաղաքացիների կոտորածներ տեղի ունեցան Մարաշում, Քորումում եւ Մալաթիայում՝ հարյուրավոր զոհերով: 1993 թվականի հուլիսին թուրք մոլեռանդ մուսուլմանները Սիվասում տեղի ունեցած մի ալեւիական միջոցառման ժամանակ հրկիզեցին ավելի քան 30 գրողների եւ արվեստագետների: Թուրքիան մի երկիր է, որտեղ միլիոնավոր ալեւիներ աղոթատեղիներ ունենալու իրավունք չունեն, քրիստոնյաների, ալեւիների, եզդիների եւ աթեիստների երեխաները պետք է պարտադիր մասնակցեն թուրքական սուննիթ-իսլամական կրոնական դասերին: Կ.Պոլսո քրիստոնեական եկեղեցիներին արգելված է հոգեւորական դաստիարակել, այստեղ ամեն եվրոպացի մեղադրվում է քրիստոնեական քարոզչության մեջ: Թուրքիայի պետական կեցվածքը բնավ էլ կապ չունի աշխարհիկության, կրոն-պետություն սահմանազատման, աշխարհայեցողության եւ կրոնների իրավահավասարության հետ: Այն մի երկիր է, որտեղ 1990 թվականից մինչ այսօր իսլամական կուսակցություններն են կառավարում եւ որոշում հասարակության կյանքն ու անհատների գործելակերպը երկրի բոլոր անկյուններում: Այսպիսի պայմաններում հազիվ թե այդ երկրի հանրությունն ի վիճակի լինի վերադառնալ բնականոն վիճակի:

Թուրքական իսլամը Գերմանիայում

Իսլամն այնպես չի կազմակերպված, ինչպես քրիստոնեությունը: Քրիստոնեական համայնքների կազմակերպչական կառույցն ու կազմը գոյություն չունեն իսլամում: Մինչեւ 1970-ական թվականները թուրքական գյուղերում գոյություն չունեին մզկիթներ: Ամեն ոք հավատում եւ իր հավատքն էր կիրառում՝ ըստ իր հայեցողության:

Այդ տարիներին մեծ քաղաքներում Ռամազան-ծոմի պահին ուտել ու խմել կարելի էր: Մեր օրերում՝ 2007 թվականին, Անկարայի կենտրոնում, Թուրքիայի «մոդեռն» ու արեւմտյան կողմնորոշված մայրաքաղաքում, լինչի կենթարկվի ծոմը չպահող անձը: Միայն AKP-ի (ներկայումս Թուրքիայում իշխանությունը տնօրինող իսլամական կուսակցություն) կառավարության առաջին երկու տարիներին անվավեր են ճանաչվել 70.000-ից ավելի ալկոհոլային խմիչքներ վաճառող խանութների արտոնագրեր, իսկ նոր խանութներ բանալ չի արտոնվում: Թուրքիայից արտագաղթած աշխատավորների առաջին սերունդը 1970-ականներին Գերմանիայում ավելի բաց ու լիբերալ է ապրել եւ ինտեգրման ավելի մեծ հակում է ունեցել, քան իրենց զավակներն ու թոռները: Երբ 20-30 տարի առաջվա առօրյա կյանքը համեմատում ենք այսօրվա հետ, ակնհայտ է դառնում ահռելի տարբերությունը: Առաջին սերունդն իր գնումները կատարում էր գերմանական խանութներից, դիտում էր գերմանական հեռուստահաղորդումներ եւ նախապաշարված չէր, ինչպես իրենց զավակթոռները:

Նոր սերունդը միայն թուրքական խանութներից է գնումներ կատարում եւ ոչ միայն մսեղենը, այլեւ նույնիսկ միրգը, բանջարեղենը, թխվածքը եւ ջուրը: Թուրքական մամուլի, բազմաթիվ հեռուստակայանների շնորհիվ, Թուրքիայից բերած հարսների եւ փեսաների, ինչպես նաեւ իսլամի քաղաքականացման պայմաններում հասակ են առնում երրորդ եւ չորրորդ սերունդները՝ թուրքալեզու, չնայած որ գտնվում են Գերմանիայում, հազարավոր կիլոմետրեր հեռու Թուրքիայից:

Գերմանիայի թուրքերն ըստ պաշտոնական տվյալների շուրջ 2 միլիոն են (**թուրքերի թանակի մասին թարգմանչի ծանոթագրությունը՝ հոդվածից հետո**): Այս թվին են պատկանում շուրջ 800.000 քրդեր, 100.000 ալեւիներ, 60-70.000 ասորիներ, մի քանի տասնյակ հազար հայեր եւ այլն, որոնց գերմանացիները թուրքեր են համարում: Եթե ազգությամբ ոչ թուրք անձանց թիվը պակասեցնենք պաշտոնական թվից, ստացվում է 700-800.000 թուրք, որոնցից ոչ բոլորն են կիրառում իսլամը: Թուրքիայի պետությունն օրեցօր դժվարացնում է հարյուրավոր տարիներ գոյություն ունեցող, սակայն հյուծված Կ.Պոլսո եկեղեցիների կյանքը, բայց Գերմանիայում շարունակ նոր մզկիթներ է կառուցում: Համաձայն արտգործնախարարության տվյալների ներկայումս Գերմանիայում աշխատում են 3000 մզկիթներ, որոնցից 870-ը պատկանում են թուրքական պետությունում գործող մի կազմակերպության՝ DITIB-ին (կրոնական հաստատության թուրքական-իսլամական միություն): Նկուղներում եւ բակերում Ղուրան-դպրոցների թվաքանակն անհայտ է:

Թուրքիան տարեկան շուրջ հազար իմամներ է ուղարկում Եվրոպա, մեծ մասին՝ Գերմանիա՝ դաստիարակված թուրք-իսլամ համադրությամբ: Ինչպես երեւում է անունից, այս իմամների գլխավոր նպատակն ու պարտականություններն են թուրք զանգվածներին իսլամական եւ թուրքական ազգայնամոլական ոգով դաստիարակելը եւ իրենց հսկողության տակ պահելը: Գերմանիայում կառուցված մզկիթների ֆինանսների մեծ մասն արտասահմանից է: Այս գումարները գոյանում են տարբեր աղբյուրներից, որոնք հետո իբրեւ Գերմանիայի կրոնասեր իսլամականների նվիրատվություններ, մաքուր «լվացվում» են:

Իսլամական ահաբեկիչների ամեն հարձակումից, մահափորձից հետո թուրքական իսլամի ներկայացուցիչները, թափելով կոկորդիլոսի արցունքներ, օրը հինգ անգամ քարոզում են, թե ինչ բաց եւ հանդուրժող կրոն է իսլամը: Իսլամական համայնքի ներկայացուցիչներից

Շարունակությունը՝ էջ Դ

Բազմաբեւեռ

ԽԱՂԱՂ ԳԼՈԲԱԼԻԶԱՑԻԱ, ԹԵ՞ ԳԼՈԲԱԼ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Իսլամական երկրները չեն ուզում ենթարկվել իրենց քաղաքակրթությանը պարտադրվող արեւմտյան գաղափարախոսությանը

ՍԱՐԳԻՍ ԼԱԶԱՐՅԱՆ

XX դարի արշալույսին, երբ մեր մոլորակն իր միաբեւեռ գաղափարախոսությամբ կանգնած էր աշխարհի վերաբաժանման եւ ուժերի վերադասավորման քաղաքականության իրականացման նախաշեմին, Ռուսաստանում աստիճանաբար արմատավորվեց մի նոր գաղափարախոսություն, որը տասնա[illegible]ն կարճ ժամանակահատվածում աշխարհը տրոհեց երկու հակադիր ու ռազմատենչ բեւեռների:

Այս երկու (կոմունիզմի ու կապիտալիզմի) գաղափարական անզիջում պայքարի հիմնական ու վերջնական նպատակն էր աշխարհի ժողովուրդներին պարտադրել իրենց գաղափարական սկզբունքները, տիրել ու միանձնյա, միաբեւեռ ղեկավարել նոր մոլորակը: Դարի կեսերին բացի գերհզոր ԱՄՆ-ից, Ռուսաստանից, այսինքն՝ ԽՍՀՄ-ից, իր բնակչությամբ, տնտեսական ու ռազմական պոտենցիալով հզոր դիրքերում էր հայտնվել նաեւ Չինաստանը, որը նույնպես աշխարհի ղեկավարման գործընթացներին մասնակցելու հայտ էր ներկայացրել: Սակայն արդեն դարավերջում այդ գերհզոր երկրների անզիջում պայքարի արդյունքում (հիշենք նաեւ, որ այդ ժամանակահատվածում տեղի էին ունեցել համաշխարհային երկու, գաղութատիրական, ազգային ազատագրական, տարածքային եւ այլ խոշոր պատերազմներ, ինչպես նաեւ մի քանի ազգերի ցեղասպանություն ու բազմաթիվ մեծ ու փոքր ահաբեկչություններ) իր վերջնական հաղթանակը տոնեց ամերիկյան կապիտալի դեմոկրատիան: Եվ այդ ընթացքում, երբ 80-ական թվականների վերջին վերջնականապես փլուզվեց սովետների երկիրն իր ողջ սոցիալիստական ճամբարի հետ, Միացյալ Նահանգները՝ դե ֆակտո կանգնեցին աշխարհի միաբեւեռ ու միանձնյա ղեկավարման ղեկի առջեւ եւ աշխարհի կառավարման նոր գաղափարախոսություն հռչակեցին «Աշխարհի գլոբալիզացիայի» իրենց մշակած տեսությունը:

Պատմական խորը վերլուծության արդյունքում ակնհայտ է դառնում, որ XIX դարի պատմությունը նույնպես սկիզբ է առնում մեկ գաղափարախոսության, միաբեւեռ ու միանձնյա ղեկավարման աշխարհաքաղաքական մտածելակերպից, իսկ այսպիսի իրավիճակը պարարտ հող է՝ նոր դիմադրություններ ծնելու երկրների, ազգերի ու դավանանքների կողմից: Արդեն վստահաբար ենթադրվում է, որ XXI դարի առաջին 20-ամյակում աշխարհը նորից կտրոհվի երկու կամ երեք բեւեռների:

Այսօր արդեն պարզորոշ ընդգծվում են պայքարի ու դիմադրության ուղղությունները: ԱՄՆ-ի նախանշած միաբեւեռ ղեկավարման գլոբալիզացիայի դոկտրինան միանշանակ չի ընդունվում ո՛չ Արեւմտյան Եվրոպայում, ո՛չ Հարավային Ամերիկայում, եւ ո՛չ էլ մասնավորապես Մերձավոր, Միջին ու Հեռավոր Ասիայում: Տարբեր տարածաշրջաններում ու երկրներում տեղի են ունենում բազմահազարանոց ցույցեր ու դժգոհության տարբեր դրսեւորումներ, որոնք ծնում են նաեւ մեծ ու փոքր ահաբեկչական գործողություններ: Արդեն վերջին տարիներին անհամեմատ ավելացել են ահաբեկչական գործողությունները, որոնք ի վերջո հանգեցին հրեշավոր ու ողբերգական սեպտեմբերի 11-ին, եւ որը արեւելքի ու արեւմուտքի քաղաքակրթությունների նոր ու հզոր բախումների նախաշեմին յուրատեսակ ահազանգ դարձավ: Հենց իրենց՝ ԱՄՆ-ի անվտանգության ու հատուկ ծառայությունների, ինչպես նաեւ այդ երկրի պետական ղեկավարների հայտարարություններում ասվում էր, որ ԱՄՆ-ի դեմ ահաբեկչությունը ծրագրված ու կազմակերպված է եղել իսլամական ծայրահեղ թեւի եւ մասնավորապես «Ալ Ղաիդա» խմբավորման կողմից, Բեն Լադենի ղեկավարությամբ:

Ինչո՞ւ հենց իսլամական երկրների ծայրահեղ ուժերը դիմեցին այդ քայլին. որովհետեւ նրանք արդեն չեն ցանկանում ենթարկվել իրենց քաղաքակրթությանը պարտադրվող արեւմտյան գաղափարախոսությանը: Դիմադրության վառ օրինակ էր նաեւ ԽՍՀՄ-ի վարած քաղաքականությունն Աֆղանստանում, երբ տասնամյա անիմաստ ու անփառունակ պատերազմի արդյունքում այս երկիրը կորցրեց իր հեղինակությունն ու սկիզբ դրվեց նրա գաղափարական բուրգի փլուզմանը (հիշենք նաեւ, որ այդ պատերազմում ԱՄՆ-ն ու Պակիստանը կանգնած էին աֆղանական մոջահեդների, այսինքն՝ նույն ծայրահեղականների դիրքերում):

Մահմեդական աշխարհն այսօր բաժանվում է երեք հիմնական պետական կառավարման երկրների՝ իսլամական, կիսաիսլամական եւ աշխարհիկ, եւ նրանք իրենց հսկայական տարածքային, մարդկային, բնական հանածոների, նավթի ու գազի պաշարներով ու ֆինանսական հսկայածավալ կապիտալով պատրաստվում են իրենք տնօրինել իրենց տնտեսությունը: Պատրաստվում են հիմնել իրենց բարոյական նորմերն ու ապրելակերպը եւ չի բացառվում, որ աշխարհաքաղաքական այս իրավիճակում հանգել են ինչ-որ ընդհանուր եզրակացության եւ դիմադրության ընդհանուր ճակատ ստեղծելով, առաջին գիծ են ուղարկում իրենց ծայրահեղ թեւին: Ահաբեկչական այս ծայրահեղ թեւը ոտնձգություններ է անում արդեն աշխարհի տարբեր երկրներում, եւ նրանց գործողությունները բերում են այս կամ այն տարածքների անկայունությանը, ու գերհզոր երկրներն անկարող են լինում հսկողության տակ պահել տարածաշրջանները:

Միացյալ Նահանգների վարած երկակի չափանիշներով արտաքին քաղաքականությունը կարող է բերել ոչ ցանկալի իրավիճակի, երբ տեղային պատերազմները վերաճեն տարածքային պատերազմների: Արտաքին քաղաքականության առանցքում ժանդարմային կեցվածքը միջազգային հանրությունը կդիտի որպես ո՛չ համամարդկային, ո՛չ բարոյական կեցվածք եւ ցասում կառաջացնի տարբեր ազգերի ու ժողովուրդների մեջ (վառ օրինակն իրաքյան պատերազմի ձգձգումն է, որն արդեն վերածվում է միջկրոնական պատերազմի):

Իր անցած պատմական ոչ մեծ ժամանակահատվածի համեմատ ԱՄՆ-ը մեծ ներդրում ունի մարդկության պատմական զարգացման մեջ, եւ այսօր այդ երկիրը կանգնած է աշխարհի առջեւ որպես տնտեսապես գերզարգացած, քաղաքակիրթ, բարեկեցիկ, ազատ մտածողության, ժողովրդավարության, մարդու իրավունքների պաշտպան առաջադեմ մի պետություն, որին արդեն թույլատրված չէ վարել պատժիչ ջոկատայինի քաղաքականություն: Հակառակը՝ ԱՄՆ-ի քաղաքագետներն ու ստրատեգները պետք է սթափեցնեն այսօրվա պետական այրերին՝ ուղղորդելու նրանց դեպի սառը բանականության, կշռադատված ու համագործակցված քաղաքականություն՝ հաշվի առնելու աշխարհի այլ տարածաշրջանների հզոր երկրների շահերը, երբ ցանկանում են լուծել տարածաշրջանային այս կամ այն բարդ խնդիրները: Հակառակ դեպքում, եթե Միացյալ Նահանգները հաշվի չնստի միջազգային հանրության ու հզոր երկրների կարծիքի հետ, ապա ինչպես Աֆղանստանում, հակամարտությունները, սկսվելով որպես լոկալ պատերազմ, կվերաճեն տարածաշրջանային պատերազմի եւ արդեն կբախվեն այլ, հզոր երկրների շահերը:

Այսօր արդեն, երբ Ռուսաստանը հաղթահարել է իր սովետական տնտեսական ու քաղաքական ճգնաժամը, դուրս է եկել նոր տնտեսական զարգացման ուղու վրա եւ փորձում է վարել ուրույն դիվանագիտություն, հայտարարում է, որ ինքը թույլ չի տա, որ աշխարհը ղեկավարվի միաբեւեռ սկզբունքով: Նույնը պնդում է նաեւ Չինաստանի Ժողովրդավարական Հանրապետությունը, որի տնտեսական աճը չի զիջում ԱՄՆ-ին, եւ վերջինս չի էլ պատրաստվում հանդուրժել նրա քաղաքական, ռազմական ու տնտեսական միջամտությունները ոչ միայն իր հանդեպ, այլեւ, ինչո՞ւ ոչ, աշխարհի այլ տարածաշրջաններում եւս:

Վառ օրինակ է, թե արդեն քանի տարի Միացյալ Նահանգները փորձում է Հյուսիսային Կորեային արգելել ատոմային զենքի արտադրումը եւ ոչ մի արդյունքի չի հասնում, բայց երբ իրատեսորեն այդ խնդրին միջամտեցին Ռուսաստանն ու Չինաստանը, կարողացան բանակցությունների միջոցով զսպել Հյուսիսային Կորեային եւ դադարեցնել ատոմային զենքի արտադրությունը:

Նույն իրավիճակն է տիրում նաեւ Իրանի Իսլամական Հանրապետության ատոմային զենքի արտադրման հարցում, երբ Միացյալ Նահանգները մեծ քաղաքական ու ռազմական ճնշումների միջոցով փորձում է դադարեցնել Իրանում ատոմային զենքի արտադրությունը, բայց ապարդյուն: Իսկապես, այս խնդիրը մեծ վտանգ է առաջացնում տարածաշրջանի երկրների համար, սակայն Իրանը նույնպես հզոր երկիր լինելով, հետապնդում է երկու նպատակ. նախ, որ ունենա ատոմային էներգիա եւ երկրորդ, որ իր հզոր զենքով ձեռք բերի քաղաքական ու տնտեսական անկախություն տարածաշրջանում: Ինչպես Իրանն, այնպես էլ Սիրիան, Աֆղանստանն ու Պաղեստինը (ինչո՞ւ ոչ, նաեւ Իրաքը) գերտերության այսպիսի քաղաքական ճնշումների դեմ պայքարում են եւ դեռ կպայքարեն: Մերձավոր Արեւելքի այսպիսի վտանգավոր ու պայթյունավտանգ ժամանակաշրջանում իրենց քաղաքական ու տնտեսական շահերը հետապնդող Եվրոմիությունը, Չինաստանը, Ռուսաստանը, ինչպես նաեւ արաբական աշխարհի մյուս երկրներն ունեն այլ մոտեցումներ, որոնք տարբերվում են ԱՄՆ-ի միաբեւեռ ու աշխարհի՝ գլոբալ ղեկավարման դոկտրինայից:

Համարյա նույն քաղաքական ու տնտեսական իրավիճակն է տիրում նաեւ Լատինական Ամերիկայի երկրներում, որտեղ փորձում են միավորվել ու առճակատվել միաբեւեռ-գլոբալ աշխարհի ղեկավարմանը:

Վերը նշված բոլոր քաղաքական իրադարձությունները ցույց են տալիս, որ կարող է տեղի ունենալ շղթայական ռեակցիա եւ տարածաշրջանային պատերազմը կարող է վերաճել գլոբալ պատերազմի, իսկ այս դեպքում արդեն ԱՄՆ-ն անկարող կլինի միանձնյա փրկելու իրավիճակը եւ չի բացառվում, որ գերխնդիրը դուրս կգա միջազգային հսկողության դաշտից:

Այսպիսի բարդ ու խճճված աշխարհաքաղաքական իրավիճակում չպետք է մոռանալ նաեւ բուդդայական աշխարհի քաղաքական ու տնտեսական դիրքորոշումները վերը հիշատակված քաղաքական խնդիրների լուծման հարցում: Այս աշխարհը նույնպես տիրապետում է հսկայական մարդկային, տարածքային, ֆինանսական ռեսուրսների, ունի ժամանակակից զարգացած գիտություն ու ռազմատեխնիկա եւ որոշիչ դեր է խաղում միջազգային քաղաքական խնդիրների լուծման ասպարեզում եւ ունի իր շահերն աշխարհի տարբեր տարածաշրջաններում:

Այսպիսով, ակնհայտ է դառնում, որ աշխարհի գերտերության միաբեւեռ ղեկավարման ցանկությունից անկախ, աշխարհն ի սկզբանե բաժանված է երեք հիմնական բեւեռների (քրիստոնեական, մահմեդական եւ բուդդայական), որոնք ունեն իրենց առանձնահատուկ փիլիսոփայությունը, հոգեւոր ու մշակութային պատմությունն ու ապրելակերպի իրենց ազգային արմատները: Ուստի անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ առաջ քաշված գլոբալիզացիայի տեսությունը չպետք է ենթադրել որպես մի տեսություն, համաձայն որի աշխարհը պետք է ղեկավարի մի գերտերություն՝ իր պարտադրող գաղափարախոսությամբ, որի մեջ ընդգրկվեն նաեւ քաղաքական, տնտեսական, հոգեւոր-մշակութային եւ այլ ոլորտները: Ընդհակառակը, գլոբալիզացիան պետք է տեսնել աշխարհի երեք բեւեռների միավորման, ընդհանուր նպատակներին ծառայեցնելու համատեքստում ու ստեղծել մի մարմին, որը պայմանականորեն կարելի է անվանել ԱԲԿՄԽ (Աշխարհի բարձրագույն կառավարման միավորված խորհուրդ): Դրա ընդհանուր եւ հիմնարար նպատակը պետք է լինի պահպանել համամարդկային բոլոր արժեքները, ապահովել անվտանգություն, խաղաղություն եւ ընդհանուր ուժերով զարգացնել մարդկության միտքն ու կենսամակարդակը:

Ուղղորդվելով եռաբեւեռ աշխարհի գլոբալիզացիայի ղեկավարման սկզբունքներով, խորհուրդը ենթադրվում է, որ պետք է կազմված լինի 15 երկրների ներկայացուցիչներից: Յուրաքանչյուր բեւեռ պետք է ինքը ներկայացնի տնտեսապես, հոգեւոր ու քաղաքականապես ազդեցիկ 5 երկիր, որոնք կներկայացվեն Բարձրագույն խորհրդին, եւ որոնք պատասխանատու պետք է լինեն իրենց բեւեռ-երկրների առջեւ:

Որպես օրինակ՝

Քրիստոնյա երկրներ	Մահմեդական երկրներ	Բուդդայական երկրներ
1. ԱՄՆ	Սաուդյան Արաբիա	Չինաստան
2. Ռուսաստան	Իրան	Հնդկաստան
3. Իտալիա-Վատիկան	Պակիստան	Ճապոնիա
4. Ավստրալիա	Թուրքիա	Կորեա
5. Կանադա կամ Գերմանիա	Եգիպտոս	Վիետնամ կամ Լաոս

Խորհրդի հիմնական գործունեությունը պետք է ծավալվի աշխարհի գլոբալ քաղաքական հիմնահարցերի կանխատեսման, վերլուծության ու ծրագրման-մշակման շրջանակներում, ինչպես նաեւ համաշխարհային տնտեսական քաղաքականության ու անվտանգության խնդիրների կանխորոշման ու համաշխարհային հոգեւոր-մշակութային արժեքների պահպանման ու տարածման ոլորտների մեջ:

Բարձրագույն կառավարման խորհրդի մշակած ու հաստատած գլոբալ աշխարհաքաղաքական ռազմավարությունը պետք է ուղեցույց հանդիսանա ՄԱԿ-ի համար եւ իրականացվի վերջինիս կողմից: Այս դեպքում արդեն ՄԱԿ-ի անդամ պետք է լինեն աշխարհի բոլոր երկրներն անխտիր, իսկ իր հերթին ՄԱԿ-ը պետք է զբաղվի նաեւ հոգեւոր-մշակութային, ինչպես նաեւ քաղաքակրթությունների երկխոսության խնդիրների մշակմամբ (համաձայնեցնելով Բարձրագույն խորհրդի հետ):

Համաշխարհային պատմությունն արդեն բազմիցս ապացուցել է, որ ոչ մի առանձին վերցրած քաղաքակրթություն, ոչ մի հանճարեղ պետական գործիչ, ոչ մի գերհզոր երկիր չի կարողացել միաբեւեռ ղեկավարել աշխարհը (բացառությամբ գլոբալ պատերազմներից հետո պատմական կարճ ժամանակահատվածների) եւ պետք է համոզվել, որ այսուհետեւ եւս ոչ մի երկրի ու անհատի չի հաջողվի իրականացնել այդ աբսուրդ գաղափարը:

Աշխարհի քաղաքակրթությունների, ժողովուրդների ու ազգերի խաղաղ գոյակցության միակ ուղին, աշխարհի բազմաբեւեռ կառավարման ուղին է: ■

Շրջադարձ դեպի հակաֆեմինի՞զմ

Տղամարդիկ պիտի տղամարդ մնան, կանայք էլ՝ կին

Մինչ զարգացող երկրների կանայք դեռ պայքարում են հանուն տղամարդկանց հետ հավասարության, աշխարհի զարգացած երկրներում եւ հատկապես Սկանդինավյան թերակղզում, որտեղ այդ խնդիրը վաղուց արդեն լուծված է եւ կանայք ընդգրկված են հասարակական կյանքի ամենատարբեր ոլորտներում, վերջին տարիներին, ըստ «Ինտերնեշնլ Հերալդ Թրիբյուն» թերթում տպագրված դանիացի լրագրող Լուիզ Նիսսենի հոդվածի, դեպի ետ շրջադարձ է նկատվում: Կանայք ցանկանում են վերադառնալ «ընտանիքի գիրկը»: Ստորեւ Նիսսենի հոդվածը՝ թարգմանաբար:

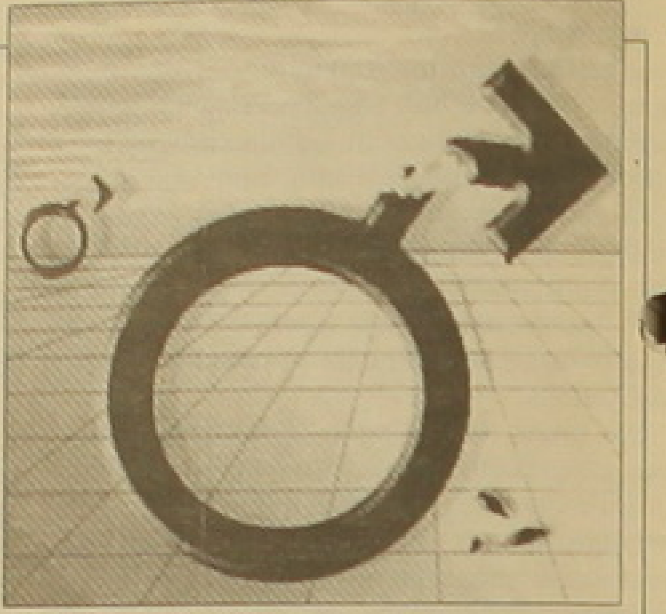

Թվում է, թե կանայք երբեք այնքան հզոր չեն եղել, որքան այսօր, մեր օրերում: Միացյալ Նահանգներում գլխավոր հրամանատարի պաշտոնում կանանց նշանակումը եզակի երեւույթ չէ: Իսկ Սկանդինավյան երկրներում խորհրդարանի անդամների գրեթե կեսը կանայք են: Ամբողջ աշխարհով մեկ գովազդների մեծամասնության մեջ գերիշխող դերակատարություն ունեն կանայք: Այդուհանդերձ, «ֆեմինիստական հեղափոխություն» կոչված ազատությունը, որով կանայք առավել ինքնուրույն, վճռական եւ ուժեղ դարձան, իսկ տղամարդիկ՝ առավել զգայուն, հեզ ու խոնարհ, ներկայումս մանրազննին քննարկման նյութ է դարձել:

Միացյալ Նահանգներում եւ Սկանդինավյան երկրներում, որտեղ սեռական հավասարությունն ամենաբարձր ցուցանիշների է հասել, ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ կանանց մեծամասնությունը, դժվարանալով իրենց զբաղեցրած պաշտոնների պարտականությունները համատեղել ընտանեկան պարտականությունների հետ, նախընտրում են վերադառնալ ընտանեկան կյանք եւ հրաժարվել իրենց կարիերաներից: Շվեդիայում, օրինակ, որը տարիներ շարունակ եղել է ամենաառաջադեմ երկիրը սեռական հավասարության տեսակետից, ֆեմինիստական մի նոր կուսակցություն, որն ընդամենը մեկ տարի առաջ դեռ մեծ ժողովրդականություն էր վայելում կանանց հանդեպ ցուցաբերված անարդարությունների դեմ պայքարելու իր վճռականությամբ, այժմ արմատապես փոխել է իր մարտավարությունը՝ շատերի կողմից արժանանալով «շրջադարձ դեպի հակաֆեմինիզմ» որակավորմանը:

Նման հետադարձ նկատվում է նաեւ Դանիայում, որը պակաս առաջադեմ չէ նույն բնագավառում: Այնտեղ կանանց 75 տոկոսն աշխատում է: 2005 թվականի վերջերին հրատարակված մի գրքում, սակայն, 60-70-ական թվականներից իրենց ֆեմինիստական հայացքներով հայտնի եւ ազդեցիկ 12 կանայք հարց են առաջադրում, թե արդյոք այդ «հավասարություն» կոչվածը շատ առաջ չի՞ գնացել: Նինկա-Բեռնադետ Մորթենսենի «Ի՞նչ է կյանքը սովորեցրել ինձ» գրքում հարցումների մասնակցած այդ կանայք բնակչությանը զգուշացնում են «տոտալիտար (ամբողջատիրական) ֆեմինիզմի» երեւույթից, որն իրենց կարծիքով «խաթարելու է երկու սեռերի միջեւ գոյություն ունեցող ներդաշնակությունը»: «Տղամարդիկ պետք է տղամարդ լինեն, կանայք էլ՝ կին», ասում են նրանք՝ ափսոսանք հայտնելով իրենց նախկին դիրքորոշումների համար:

1940-ականների վերջերին ծնված այս կանանց ներկա կարծիքով «իսկական տղամարդու» հետ կյանքն է նախընտրելի: Նրանք հիշում են, որ իրենց խանդավառ տարիներին պայքարում էին բարձրակրունկ կոշիկներ եւ կրծկալներ կրելու դեմ: Ավտոբուս բարձրանալիս վճարում էին ուղեվարձի 80 տոկոսը միայն, քանի որ կանայք այդ ժամանակ քիչ էին ստանում տղամարդկանցից:

Այժմ նրանք պնդում են, որ նախընտրում են լայնաթիկունք, կանանց հանդեպ մեծահոգի տղամարդկանց, որոնք հարգանք ներշնչելուց բացի կկարողանան նաեւ իրենց հիացմունքն արտահայտել նրանց նկատմամբ: Նրանք ուրախ են, որ բարձրակրունկ կոշիկները դարձյալ մոդայիկ են դարձել: 1970-ականներին իր «Ռեդ սիսթր» (Ռեդ՝ ֆուրիկ) երգով սուպերսթար դարձած Թրիլ Նիլսենն, օրինակ, նշում է, որ ինքը վատ չի զգում այն տղամարդկանց շրջապատում, որոնք հպարտ են իրենց առնականությամբ:

Դանիայի նախկին առաջին տիկին եւ խորհրդարանի անդամ Լոուն Դիբկյերն իր ամուսնուն՝ նախկին վարչապետ Պոլ Նիրուպ Ռասմուսենին, ուղարկել է իրենց դատարկ ու ցուրտ ամառանոցը, որպեսզի այնտեղ նա «որոշ բաներ կարգի բերի»: «Սարքելու շատ բան կա այնտեղ», ասում է նա քմծիծաղը դեմքին՝ հիշելով անցյալի ֆեմինիստական այն սահմանումները, համաձայն որոնց տան աշխատանքներն ու հոգսերը պետք է հավասար բաժանվեին կնոջ եւ ամուսնու միջեւ: Այդ «հավասարությունն» այն աստիճանի էր հասել, որ տղամարդիկ պետք է երեխաներին եւ տան գործերին հետեւեին, իսկ կանայք դառնային կարիերիստներ: «Տղամարդկանց չպետք է անկյուն քշել: Խելացի կինը նա է, ով նպաստում է, որ տղամարդը ցուցաբերի իր առնականությունը: Այդ դեպքում է միայն կինն իրեն իսկական կին զգում», ավելացնում է նա:

Կոպենհագենում ճանաչված հոգեբանական Աննա Պրաադը խոստովանում է, որ ամուսինն այնքան էր «մարգինալացվել», որ տան դերերը լրիվ փոխվել էին: «Դա մեծ սխալ էր, որը հանգեցրեց ամուսնալուծման», պատմում է նա: «Դա նրան բառացիորեն նետեց ավելի երիտասարդ կանանց գիրկը»:

Գրքում հանդես եկող մյուս կանայք եւս նույն կարծիքն են հայտնել: «Սեռերի միջեւ հավասարությունը կարող է հեղձուցիչ լինել տղամարդկանց համար: Լավ է, որ կինը տղամարդուն հարգի, նրանում օրինակելի բան տեսնի», ասում է դերասանուհի եւ գրող Աննա Մարի Հելգերը: Իսկ երգչուհի Էսսա Կամերոնը հաստատում է, որ «տղամարդիկ մեզ ինչ-որ բան սովորեցնում են, եւ խելացի է այն կինը, ով ընդունում է այդ գիտելիքը»:

«Ազատության կամ «էմանսիպացիայի» անվան տակ շատ բան է կորել սեռերի միջեւ», հավաստում են մյուս կանայք եւս: Ճիշտ է, կանանց հնարավորություններն ու մասնակցությունը երկրների քաղաքական, կրթական, առողջապահական եւ այլ բնագավառներում զգալիորեն ավելացել են, եւ միջազգային տնտեսական ֆորումի հրապարակած տվյալներով Շվեդիան, Նորվեգիան, Իսլանդիան, Դանիան եւ Ֆինլանդիան կանանց հավասարության ցուցակներում առաջին տեղերն են զբաղեցնում աշխարհում, սակայն ըստ Դանիայի «Կանանց միության» նախկին նախագահ Լիլիան Քնուդսենի, հասարակական բարձր պաշտոններ գրաված կանայք ձեռք են բերել «տղամարդկային հատկանիշներ» եւ կորցրել իրենց բնորոշ «կանացի հատկանիշները»: Նրանք այլ ելք չունեին: «Իրենց նպատակներին հասնելու համար նրանք տղամարդկանց նման պետք է ուշ գիշերներին խմիչքների սեղանների շուրջ քաղաքական, տնտեսական կամ այլ բնագավառների խնդիրներով զբաղվեին», նշում է նա:

Մյուս կողմից, գրող եւ հեռուստալրագրող Մարիա Մարկուսը խոստովանում է, որ հավասարության հասնելու ձգտումները, նոր հնարավորություններ բացելով կանանց առաջ, «միաժամանակ քայքայեցին նախկին արժեքները»: «Մենք ժամանակին հարցեր սկսեցինք առաջադրել՝ ելնելով մեր դերի եւ իրավունքների հանդեպ ունեցած մեր դժգոհություններից, բայց ժամանակները փոխվել են այժմ»:

Մեկ ուրիշ «հզոր ձայն», որն այժմ քննադատաբար է մոտենում «ֆեմինիստական շարժմանը», գրող Սյուզան Բրոգգերն է: Իր լայնեզր գլխարկներով, անսանձ բնավորությամբ եւ խիզախ ու անկեղծ հայտարարություններով հայտնի դարձած այդ «մադոննան», 1974-ին հրատարակեց իր «Ազատիր մեզ սիրուց» խորագրով գիրքը, որտեղ ընտանիք եւ ամուսնություն հասկացությունները «գեհենին են հավասարեցված»: Գիրքը՝ 20 լեզուներով թարգմանվելուց հետո հեղինակը, ի վերջո, նախընտրեց ... ամուսնանալ եւ ընտանիք կազմել: Նրա կարծիքով այդ ժամանակվա ոգեւորվածությունն անցել է, «էլեկտրամագնիսականությունը» կորցրել է իր ուժը: Բայց «ուժեղ տղամարդու» կերպարի վերադարձը սոսկ երազանք է», համոզված է Բրոգգերը: «Ֆեմինիստական շարժման առաջնորդները կամ կողմնակիցները գիտեին սկզբից եւեթ, որ իրենց այդ արտասովորությունը տանելու է տղամարդու գերիշխանությանը եւ ամբողջովին հեղաշրջելու, նույնիսկ խորտակելու է էրոտիկան», ասում է նա՝ ավելացնելով. «Դա այն գինն է, որ կանայք վճարեցին: Մեկ կամ երկու սերունդների ընթացքում հնարավոր չէր փոխել, փշրել 2.500 տարվա «կաղապարները»:

Մենք այսօր էլ դեռ երազում ենք կանանց եւ տղամարդկանց միջեւ տեսնել հնարավորությունների զարգացման հավասարությունը մարդկային գործունեության բոլոր բնագավառներում, անձնական թե հասարակական կյանքում, սակայն միաժամանակ մենք, եթե նույնիսկ չցանկանանք տեսնել սենտիմենտալ «մաչոյին»՝ հզոր տղամարդուն, համենայն դեպս մեր կողքին երազում ենք տեսնել խելացի մի անձնավորություն, որն ունենալով հումորի զգացում, կկարողանա ծիծաղ պարգեւել մեզ»:

Պատրաստեց՝
ՀԱԿՈԲ ԾՈՒԼԻԿՅԱՆԸ

Իսլամի առաջխաղացումը Գերմանիայում

Բ էջից

շատերն ունեն գաղտնի իրագործելի մտադրություններ եւ բնավ էլ բաց ու ճիշտ չեն, ինչպես իրենք են փորձում հավաստացնել: Բնավ էլ նպատակ չունեն որեւէ փոփոխություն մտցնել թե՛ իրենց համայնքներում, թե՛ անդամների մտածելակերպում: Նրանք երկու կյանք են վարում: Տանը եւ յուրայինների շրջանակներում վարում են իսլամական օրենքներին համապատասխան կյանք: Գերմանացիներին հանդիպելիս կամ հեռուստատեսային Talk-show-ների ժամանակ խաղում են խորթ ու իրենց չհամապատասխանող դերեր՝ դառնալով բացիստակ եւ հանդուրժող մոտեցումներ, մոռանալով որ կա մի իմաստուն ասացվածք. «մարդուն գնահատում են ոչ թե իր խոսքով, այլ՝ գործով»:

Գերմանական քաղաքականության գործողության հնարավոր դաշտերը որպես իսլամի նկատմամբ հանդուրժողականության ազդանշաններ

Իսլամական գրեթե բոլոր երկրներում իսլամը շահագործվում եւ չարաշահվում է խիստ քաղաքական նպատակներով: Նոր, 21-րդ դարում սկսված ջիհադը բռնկված է իսլամական ահաբեկչությամբ՝ Ասիայից մինչեւ Ամերիկա, Եվրոպայից՝ Աֆրիկա: Եթե իսլամական ուժերի առաջխաղացումը ներկայիս թափով շարունակվի, երկար չի տեւի, երբ նրանք կսկսեն նաեւ Եվրոպայի հասարակական կյանքի կանոնները որոշել, մինչեւ իսկ՝ թելադրել:

Գերմանիայում կանանց իրավապաշտպաններ Քելեքն ու Աթեշը, քաղաքական գործիչ Դելիգյոզը, ինչպես նաեւ գիտնականները ենթարկվում են ահաբեկման, որովհետեւ նրանք կարծիք են հայտնում իսլամական կենցաղի կոպիտ բարքերի մասին: Սա էլ հենց վառ ապացույց է, թե ինչ եղանակներով եւ ահաբեկումներով են հովանավորվում եւ իրականացվում իսլամական թաքուները:

Եթե իսլամականների առաջխաղացումը Գերմանիայում շարունակվի, ինչպես նաեւ գերմանական քաղաքականության դիրքորոշումը նույնը մնա, ինչպես ներկայումս է, ուրեմն կարճ ժամանակում իսլամ ընտանիքների պահանջով մենք կկանգնենք մի շարք անախորժ փոփոխությունների ու առաջարկների դեմ: Որպես օրինակ նշենք մի քանիսը՝

- Իսլամ աշակերտ-աշակերտուհիների չմասնակցելը լողի, մյուս մարզաձեւերի եւ սեռական դաստիարակման առարկաների ուսուցմանը:
- Աշակերտների բաժանումն աշակերտուհիներից, առանձին դասասենյակների տրամադրումը:
- Իսլամը որպես դպրոցական առարկա դասացուցակներ մտցնելը:

Գերմաներենից թարգմանեց դոկտ.
ԺԻՐԱՅՐ ՌՈՇԱՐՅԱՆԸ

Ծանոթագրություն թարգմանչի կողմից

Կցանկանայինք որոշակի լրացումներ ու պարզաբանումներ անել հոդվածի առթիվ: Մ. Շահինի ներկայացրած վիճակագրական տվյալները Գերմանիայում ապրող թուրքերի քանակի մասին վիճահարույց են: Լավատեղյակ աղբյուրներից գիտենք, որ Գերմանիայում 2,5 միլիոնից ավելի թուրքեր կան, որոնց ընդամենը 1/6-1/5 ունեն քրդական կամ այլ ծագում (քուրդ, ալեւի, եզդի): Այս թվին ավելանում են նաեւ Գերմանիայի քաղաքացի դարձած 60-70000 թուրքերը, որոնք գերմանացի են համարվում եւ վիճակագրության մեջ չեն մտնում, քանի որ Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության սահմանադրությունն, ի հակադրություն ֆաշիստական Գերմանիայի, ճանաչում է ոչ թե ազգությունը, այլ քաղաքացիությունը: Թուրքիայի թե՛ կառավարությունը, եւ թե՛ ժողովուրդը թուրքական քաղաքացիությունից դուրս գալն ու գերմանական քաղաքացիություն ընդունելը դավաճանություն են դիտարկում, քանի որ այդ դեպքում Թուրքիան կորցնում է իր վերահսկողությունը Գերմանիայում ապրող թուրքական զանգվածի նկատմամբ: Բացի դրանից թուրքական քաղաքացիություն ունեցող թուրքերը տնտեսական եկամուտ են ներանկում Թուրքիայի համար (անձնագրային հարկառում, դրամական ներդրում, զբոսաշրջություն): Այդ զանգվածը ղեկավարվում եւ թելադրվում է թուրքական կառավարության կողմից: Որպես օրինակ հիշենք հակահայկական ցույցերը, որոնք կազմակերպվում եւ իրագործվում են Թուրքիայի կառավարության ակտիվ մասնակցությամբ (օր.՝ Եվրոպախորհրդի եւ Ֆրանսիայի կողմից ցեղասպանության ճանաչման, Արցախի դեմ կազմակերպված ցույցերը): Հասկացնելու համար պետք է մեկ անգամ եւս շեշտել, որ Մ. Շահինը խոսում է թուրքական իսլամի մասին, որը ծառայում է թուրք ազգայնամոլությանը: Չպետք է մոռանալ 1915 թվականին արաբ եւ պարսիկ ժողովուրդների հյուրընկալությունը, որոնց ցույցն են այդ երկրներում այսօրվա բարգավաճ եւ լավ կազմակերպված հայկական համայնքների գոյությունը: Սա արդյունք է այդ երկրներում իշխանության եւ ժողովրդի՝ հայկական համայնքների նկատմամբ տածած բարյացակամ վերաբերմունքի: Անցած տարի ապրիլին բախտ ունեցա տիկ. դոկտ. Թ. Հոֆմանի հետ միասին Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության հրավերով լինել Հալեպում, Դամասկոսում, Դեր-Զորում եւ անձամբ տեսնել հայկական համայնքի գործունեությունը: Օգտագործելով առիթը՝ ցանկանում եմ նաեւ մեր խորին շնորհակալությունը հայտնել ՀԲԸՄ-ին եւ տեղի հայկական համայնքին՝ ընձեռած հնարավորության եւ հյուրընկալության համար: Ի հակադրություն սրան, թուրքական իսլամը թուրքական ազգայնամոլության կարեւոր մասն է կազմում, այդ է փաստում ինչպես այսօրվա թուրքական-իսլամական կառավարության, այնպես էլ սուլթանական Թուրքիայի, երիտթուրքերի, քեմալական թուրքերի, խունթայական եւ հանրապետական Թուրքիայի հակահայկական քաղաքականությունը:

Ազգային արժանապատվություն

ՌՈՒԲԵՆ ԹԱՐՈՒՄՅԱՆ

Մեր երկրում հերոստրատներին չեն նկատում

Կարո՞ղ է արդյոք Հայաստանը դառնալ առաջին աշխարհի երկիր, եթե նրա բնակիչները շարունակեն խոսել հայերեն

Եւ այսպես, Նելսոն Շահնազարյան, հոգեբանական գիտությունների թեկնածու, գրել է «Կարո՞ղ է արդյոք Հայաստանը դառնալ առաջին աշխարհի երկիր» հոդվածը, որը հրապարակվել է «Դելովոյ էքսպրեսս» շաբաթաթերթի փետրվարի 16-ի համարում, «Կոնցեպցիա» խորագրի ներքո: Խմբագրությունն էլ առաջարկում է քննարկել այդ «կոնցեպցիան»: Եւ քննարկումը սկսվել է, արդեն հայտնվել են թեր եւ դեմ կարծիքներ:

Թեեւ հոդվածը զգալի ծավալ ունի՝ սկսվում է առաջին էջից եւ զբաղեցնում 16 եւ 17-րդ էջերի գրեթե ամբողջ տարածքը՝ նրա իմաստը շատ պարզ է՝ «հայեր, դուք հետամնաց եք»: Հեղինակն, իհարկե, կառարկի մոտավորապես այս կերպ՝ «լուչշե գորկայա, նո պրավդա, չեմ պրիյատնայա, նո լեստյե»: Կամ էլ՝ «ախտորոշումը բուժման կեսն է»: Մյուս կեսի դեղատոմսն էլ ահա՝ վեց-յոթ կետից բաղկացած ցուցակ այն արժեքների, որոնք պիտի գնահատի հասարակությունը, որպեսզի հասնի առաջին աշխարհի երկրներին՝ հավատք, գթություն, օրինապաշտություն, ինքնակատարելագործում, հարգանք ավագների նկատմամբ, վերջիններիս կողմից՝ պատասխանատվության զգացում, եւ վերջապես՝ իշխանության եւ հարստության ընկալումը, սոսկ որպես ինքնակատարելագործման պաշար: Ահա ամենը, պարոնայք: Պարզվում է, որ հենց շնորհիվ այս արժեքների է, որ արեւմտյան երկրները, իսկ վերջերս, ըստ հոդվածագրի, նաեւ Սլովենիան, Էստոնիան, Բրունեյը, Սինգապուրը, Կոստա-Ռիկան եւ մի քանիսն էլ դարձել են «առաջին աշխարհի երկրներ», իսկ Հայաստանը, որը, պետք է հասկանալ, որ չի ընդունում այդ արժեքները, հայտնվել է «երկուսուկեսերորդ» աշխարհում:

Հայաստանն այդ դասակարգումներում զարգացածության միջին մակարդակի երկրների խմբի քիչ պատվաբեր վերջնամասում է՝ հետամնացներին եւ թերզարգացածներին շատ մոտիկ: (Армения в этих классификациях где-то в малопочетном конце группы стран со средним уровнем развития, очень близко к отсталым и слаборазвитым)

Հայաստանն այլ երկրների հետ ամեն ինչ կարող է ինքը համեմատել. փառք աստծո, արդեն ոչ միայն «երկաթյա վարագույր» չկա, այլեւ հակառակը՝ կա համացանց, եւ նույնիսկ «ազատության» ձայները ստիպված են Արեւմուտքին քիչ թե շատ ճշմարտանման կերպար վերագրել: Յուրաքանչյուրը գիտի, որ տնտեսական զարգացածության հարցում Հայաստանն իրոք հետ է մնում շատ ու շատ երկրներից, եւ ոչ միայն արեւմտյան: Բայց ինչ իմաստ ունի որպես հայտնություն ներկայացնել այն, ինչ բոլորը գիտեն: Մարդուն մատնացույց անել նրա ակնհայտ թերությունները, ենթադրելով, թե նրա ուղեղն ի զորու չէ նկատել դրանք, նշանակում է նրան էշի տեղ դնել: Հետեւապես հոդվածագրի այդ նախադասությունն ակնհայտ վիրավորանք է:

Սա, իհարկե, կարող էր դիտվել սոսկ որպես անճաշակ մարդու լեզվի սայթաքում, սակայն արդեն հաջորդ տողերում կարդում ենք.

Ասեմ ավելի վիրավորականը. մեր բոլոր նկրտումներով ու «մեծ պատմական անցյալով» հանդերձ այսօր մենք բոլոր իմաստներով երկրորդական, երկրորդ որակի երկիր ենք: (Скажу **обиднее** (ընդգծումն իմն է. Ռ.Թ.) при всех своих амбициях и "великом историческом прошлом" сегодня мы во всех смыслах второстепенная, второсортная страна!)

Հեղինակն, ինչպես տեսնում ենք, միտումնավոր է վիրավորական ձեւով արտահայտվում: Կարող են առարկել, թե նա փորձում է «ցնցի» միջոցով ազդել հասարակության վրա՝ հրավիրելով նրա ուշադրությունը ցավոտ խնդիրներին: Սակայն եւս մի քանի տող անց իր հեգնանքով նա էլ ավելի է սրում վիրավորանքը՝ հասցնելով այն բացահայտ լկտիության աստիճանի.

... պետք է ամեն գնով պահպանել մեր «մեծ մշակույթը» - լեզուն, կրոնը, խառնածին ազգագրական պարերը, ինչպես նաեւ բրազիլական սերիալներն ու «ընտանեկան լոտոն»: (... следует изо всех сил сохранять нашу "великую культуру" - язык, религию, эклектичные этнографические танцы, а также бразильские сериалы и "семейное лото".)

Մեկ արհամարհական արտահայտության մեջ հեղինակը ոչ միայն չակերտավոր է ներկայացնում մեր մշակույթը, այլեւ որպես համարժեք երեւույթներ թվարկում է հայոց լեզուն, կրոնը, ազգագրական պարերը, բրազիլական սերիալներն ու «ընտանեկան լոտոն»: Իսկ եւս մի քանի տող ներքեւ կարդում ենք.

... Հայ դատի, պատմական տարածքների վերադարձման եւ Մեծ Հայքի վերականգնման մասին ժողովրդահաճո գաղափար (... популистская идея ... об Айдате, возвращении исторических территорий и восстановлении Великой Армении)

Այդպիսի արտահայտություններն ում ասես կարող են խոսելու ունակությունից զրկել, կամ հակառակը՝ ոչ վայելուչ արտահայտվելու դրդել: Սակայն հարց է առաջանում. իսկ ո՞վ է այդ տողերի հեղինակը: Ո՞վ է այն մարդը, որն ստորացնում է մեր մայրենին, մշակույթը՝ համեմատելով դրանք անկասկած ցածրարժեք այնպիսի երեւույթների հետ, ինչպիսիք են սերիալներն ու լոտոները: Պատասխանն ակնհայտ է. դա մի մարդ է, որի համար այդ լեզուն՝ հայոց լեզուն մայրենի չէ, այլապես նա հայալեզու մամուլում կներկայացներ իր «կոնցեպցիա»-ն: Հետեւապես, նա օտար է: Եւ ամեն ինչ իր տեղն է ընկնում. մի կողմից հասկանալի է դառնում նրա վերաբերմունքը հայոց լեզվի, այսինքն, հեղինակի համար՝ օտար լեզվի նկատմամբ, մյուս կողմից վերանում է վիրավորվածությունը նրա արարքից. հարազատը չի ցանկանա վիրավորել, իսկ օտարից ինչ ասես սպասելի է: Տվյալ դեպքում նա ցանկացել է ներկայանալ որպես յուրատեսակ Հերոստրատ, որն իր «ես»-ը հաստատելու համար պատրաստ է ցեխին հավասարեցնել միլիոնավոր մարդկանց սրբությունը:

Բայց միեւնույնն է. արհամարհաբար արտահայտվել որեւէ ազգի մայրենի լեզվի եւ մշակույթի մասին նույն այդ ազգի մայրաքաղաքում, այն էլ՝ օտարալեզու թերթում, եւ վստահ լինել, որ անպատիժ կմնաս, եւ իրո՞ք, անպատիժ մնալ, համաձայնեք, սրանում ինչ-որ ոչ բնական բան կա: Հերոստրատ, որին ներվում է նրա արարքը: Հերոստրատի անմահությունը պայմանավորված է հենց նրանով, որ նրա արարքը դիտվել է որպես ծանրագույն հանցագործություն: Եթե տաճար այրելը սովորական բան լիներ, թեկուզ զանցանք, օրինակ, շվշվացնելու կամ թքելու աստիճանի մի բան, նրան չէր հաջողվի այդ միջոցով անմահանալ: Հերոստրատի անմահությունը մշակույթի անմահությունն է: Քանի կան մարդիկ, որոնք կանիծեն հանցագործին, նրա անունը կապրի: Մեր երկրում հերոստրատներին չեն նկատում: Ցամաքեցվում են լճեր, հատվում են անտառներ, քանդվում կամ այլանդակվում են ճարտարապետական հուշարձաններ, եւ այդ ամենը մնում է անպատիժ: Եւ անհայտ են մնում հանցագործների անունները: Կամ այլ կերպ. ազգը նրանց հանցագործ չի համարում: Սա է ողբերգությունը: Նելսոն Շահնազարյանը միակը չէ, որ գործով ու խոսքով ոտնահարում է մեր լեզուն ու մշակույթը, բայց եզակի դեպքերում են նման ոտնձգություններին պատասխանում:

Ինչեւէ: Ընդունելով, որ մեր առջեւ օտար (ավելին՝ հայոց ազգայինը չընկալող եւ դրա դեմ նախապաշարված) հեղինակի կարծիք է, կարող ենք հանգստանալ, մի կողմ թողնել կրքերը եւ տեսնել, թե ինչ է նա, ի վերջո, ասում: Նախ դիտարկենք այն երեւույթները, որոնցից, ըստ նրա, մենք պիտի կառչած չմնանք:

Հայ դատ

Մենք միակ ազգը չենք, որ ձգտում է հասնել պատմական արդարության եւ վերանվաճել կորցրած տարածքները (կամ, պարզապես, նվաճել նորերը): Եւ հաճախ դա արվում է տվյալ երկրի «Մեծ» կամ «Միացյալ» տարբերակի վերաստեղծման կարգախոսով: Ալբանացիները պայքարում են (եւ հաջողությամբ) Մեծ Ալբանիայի համար, քրդերը՝ Մեծ Քրդստանի համար (եւ կրկին, արձանագրելով որոշ նվաճումներ), աբխազները՝ Մեծ Աբխազիայի համար, թուրքերը՝ Մեծ Թուրանի համար: Պարոն Շահնազարյանի կարծիքով տարածքային պահանջներ են ներկայացնում նույնիսկ զարգացած էստոնացիներն ու լատվիացիները եւ ուրիշներ: Ինչ է, սրանք բոլորը «պոպուլիստական» գաղափարներով մոլորված ազգե՞ր են: Հետաքրքրական կլիներ նրանց հարցնել այդ մասին:

Լեզուն

Երեւի Շահնազարյանի ցուցակում հայտնված էստոնացիները, նորվեգացիները, սլովենները հրաժարվել են իրենց մայրենի լեզուներից՝ առաջնակարգ երկրների շարքում դասվելու համար: Իմ տեղեկություններն այդ մասին տրամագծորեն հակառակ են: Ես գիտեմ, որ, օրինակ, Էստոնիայում էստոներեն չիմացողը նույնիսկ հավաքարարի պաշտոն չի ստանա, ու մնաց քաղաքացիություն, իսկ ռուսաց լեզվի ջատագովին նույնիսկ պարոն Պուտինի կողմից ճռվող սերը չեն փրկի պատժից: Հենց վերջերս, «Ռեգնում» գործակալությունը հայտնեց, որ մարտի 1-ից ուժի մեջ են մտել Լեզվի մասին օրենքի լրացումները, որոնք ընդլայնում են էստոներենին չտիրապետող կամ անբավարար մակարդակով տիրապետող անձանց բացահայտելու եւ պատժելու՝ Լեզվի տեսչության հնարավորություններն ու իրավունքները: (В Эстонии сегодня, 1 марта, вступили в силу поправки к закону о языке, которые расширяют возможности и права Языковой инспекции по выявлению и **наказанию** (II-Ռ.Թ.) лиц, не владеющих либо владеющих в **недостаточной** степени (Ռ.Թ.) эстонским языком.)

Կրոնը

Այս հարցում հոդվածագիրը պարզապես հակասում է ինքն իրեն: Երբ նա թվարկում է «արժանի մարդու» հատկանիշները, արդեն առաջին իսկ կետով հիշատակում է հավատքը: Սակայն, պետք է նշել, որ մեր ազգն, ի ուրախություն պարոն Շահնազարյանի, առանց այն էլ առանձնապես աստվածապաշտ չէ. խորհրդային 70 տարիներն արել են իրենց գործը: Ուրեմն ինչպե՞ս հասկանանք. Հայաստանն, ըստ հոդվածագրի, զարգացած չէ, որովհետեւ հայերը աստվածապաշտ չե՞ն, թե՞ հակառակը:

Ազգագրական պարերը

Հուսանք, որ հեղինակը դեմ է ոչ թե ազգագրական պարերին առհասարակ, այլ դեմ է, որովհետեւ դրանք, պարզվում է, «էկլեկտիկ» են: Հոգեբանական գիտությունների թեկնածուի արվեստաբանական գիտելիքները, իհարկե, տպավորիչ են, սակայն համարձակվեմ առարկել. «էկլեկտիկ» նշանակում է խառնածին: Բայց ցանկացած մշակութային երեւույթ այս կամ այն չափով խառնածին է, քանի որ ոչ մի ազգ կամ մշակույթ մեկուսացած չէ եւ փոխադարձ ազդեցություններն անխուսափելի են: Խառնածին են տանգոն եւ վալսը, ջազը եւ ֆլամենկոն, սակայն դա չի խանգարում, որ տանգոն ու ֆլամենկոն՝ ընկալվեն հիմնականում որպես իսպանական, վալսը՝ ավստրիական, ջազը՝ ամերիկյան երեւույթներ: Նույնը մեր երգերն ու պարերն են, որոնց երանգներում մասնագետ արվեստաբանը գուցե կտեսնի եւ հունական, եւ արաբական եւ այլ ազդեցություններ, բայց դա չի կարող խանգարել մեզ, հայերիս, նկատել դրանցում մերը՝ հայկականը, եւ սիրել դրանք շնորհիվ հենց վերջինի:

Սերիալներն ու լոտոները

Պարոն Շահնազարյանը չի նկատում, որ սրանք ներմուծված են հենց հեղինակի գովերգած «առաջին» աշխարհից: Ամենաերկար եւ ամենատխմար սերիալը կարծես թե ամերիկյան «Սանտա Բարբարա»-ն է, իսկ ամենամեծ շահույթներով լոտոները վերջինիս հայրենակիցներն են: Նա հիշատակում է բրազիլական սերիալները, եւ արի ու տես, որ Բրազիլիան աշխարհի ամենաազդեցիկ երկրներից մեկն է (թեեւ պարոն Շահնազարյանն այն չի ներառել իր ցուցակում): Հետեւապես, կամ սերիալներն ու լոտոները զարգացած երկիր լինելու հատկանիշներից, նույնիսկ՝ պայմաններից են, կամ էլ չեն կարող դիտվել որպես չափանիշ:

Իսկ ինչը կարող դիտվել որպես չափանիշ: Իրոք, երկրներն «առաջին», «երկրորդ» եւ այլ աշխարհների են դասում հիմնականում ըստ դրանց տնտեսական հզորության: Բայց մի՞թե դա բավական է զարգացած լինելու համար: Հայոց լեզվին վերաբերող վերոհիշյալ արտահայտությանն անմիջապես հետեւում է.

«Եւ թքած ամբողջ Եվրոպայի վրա իր աղանդներով ու միասեռականներով (ինչպես նաեւ՝ մարդու իրավունքներով, օրենքի իշխանությամբ, տիեզերական հետազոտություններով, կենսա-, նանո- եւ սոցիալական տեխնոլոգիաներով, ներառյալ կենսապատճենումը եւ մարդու կյանքի տեւողության երկարացումը հարյուրավոր ու հազարավոր տարիներով, հասարակագիտությամբ ու հոգեբանությամբ, պոստմոդեռնիզմով ու ժամանակակից արվեստով, բայց ոչ՝ ավտոմեքենաներով, հաշիվներով՝ արեւմտյան հուսալի բանկերում, բջջային հեռախոսներով, եվրոռեմոնտով, հագուստով եւ կենցաղային այլ հարմարություններով): Տխուր է ու անմիտ... » (И гори вся Европа синим пламенем с их сектами и гомосексуалистами (а также с правами человека, властью закона, космическими исследованиями, био-, нано- и социальными технологиями, включая клонирование и увеличение продолжительности жизни человека до сотен и тысяч лет, с социологией и психологией, постмодернизмом и современным искусством, но не с автомобильями, счетами в надежных западных банках, сотовыми телефонами, евроремонтом, одеждой и другими бытовыми удобствами)! Грустно и глупо...».)

Վերջին արտահայտությունը, ինչ խոսք, դիպուկ է: Իսկ մնացածը:

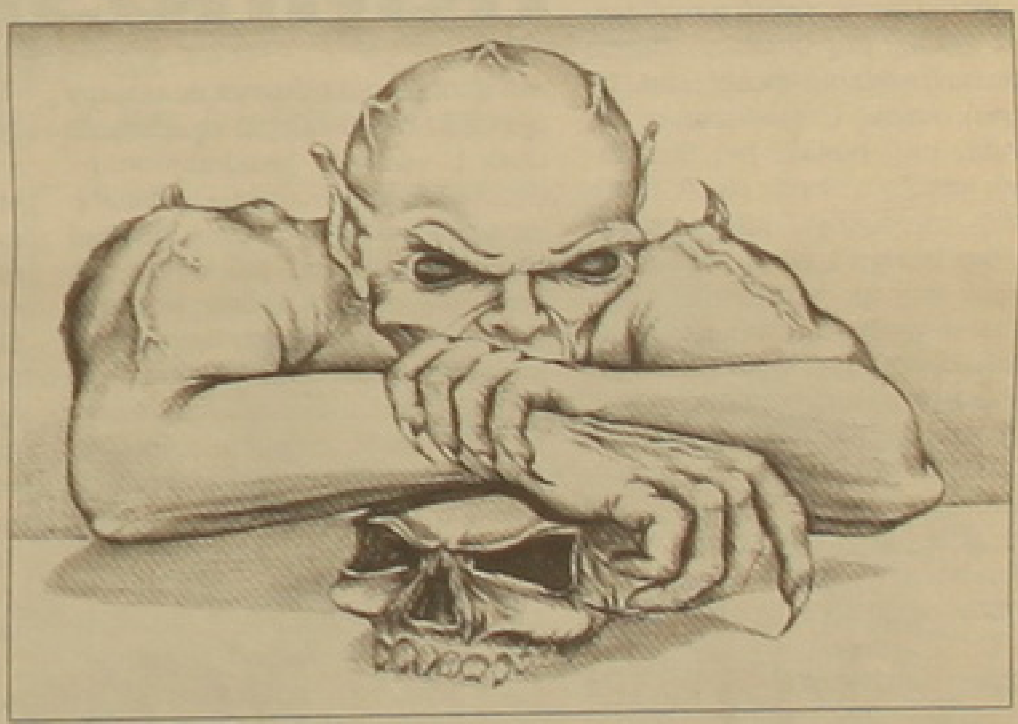

Իրոք, ինչպե՞ս գնահատել հոդվածագրի թվարկած այս երեւույթները: Օրինակ՝ Հայաստանը հետ է մնում արեւմտյան երկրներից ոչ միայն իր տնտեսական հզորությամբ, այլեւ սպանությունների ու բռնաբարությունների, գիշերային ակումբների, թմրամոլների եւ թմրավաճառների, դպրոցներում կատարվող գնդակահարությունների, ողեսպան ծնողների, միասեռ ամուսնությունների եւ այդ շարքի այլ երեւույթների թվով: (Չնայած, կարելի է վստահ լինել, որ Հայաստանը Եվրոմիության հետ մերձեցնելու պարոն Շահնազարյանի եւ նրա կողմնակիցների ծրագրերի իրագործման հետ մեկտեղ, այս վերջին հարցում մենք հաստատ Եվրոպային կհասնենք. նախադրյալներ արդեն կան:) Պարոն Շահնազարյանը չի կարող չնկատել, որ մարդկային հարաբերություններով Հայաստանը դեռեւս անկասկած ավելի գրավիչ կերպար ունի, քան եվրոպական որեւէ երկիր: Ինչ անել, որպեսզի քողարկվի այդ անհամաձայնությունը:

Պետք նկատել, որ այսպես կոչված «առաջին» աշխարհի ջատագովների քարոզչական զինանոցում մի զորեղ հնարք կա՝ ակնհայտ ճշմարտությունների հեգնում եւ գլխիվայր շրջում: Հաշվարկը պարզ է. սովորական մարդու երեւակայությունը, որքան էլ նա ծանոթ լինի քարոզչական ստին ու կեղծիքին, ի զորու չէ պատկերացնել իրականության ու առողջ

Շարունակությունը՝ էջ Զ

Ո՞ւմ է ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆ...

Ա էջից

ու ծաղրել: Վրաստանի ամենահարգված մարդը եղել է Գամսախուրդիան, որը Ստալինի ժամանակ չի թաքցրել, որ ազնվական տոհմի զավակ է: Մեզ մոտ էլ Մելիք ազգանունը վերացել է, իմ Աղիբեկյան ազգանվան վերջին յանն ու ց-ն կորել են: Հայրս Աղիբեկով էր գրվում, որովհետեւ խորհրդային բանակի կադրային սպա էր: Այսպիսի իրողությունների մասին շատերն ուղղակի մոռացել են:

Ստալինը մի գիշերում ողջ խորհրդային պրոֆեսուրան ջնջեց: Ջարդեց հին եւ նոր եկող ինտելեկտուալներին եւ Հայաստանում, եւ Հայաստանից դուրս: Եվ իրեն հնազանդ նոր դաս ստեղծեց: Դրա համար Խորհրդային Միությունում խոսել իրական էլիտայի մասին, ավելորդ է, այն չկար: Հիմա Ռուսաստանում էլ համարյա չկա էլիտա, որովհետեւ դժվար է կարճ ժամանակում հաղթահարել խորհրդային հոգեբանությունը:

Լյուդմիլա Հարությունյան- Մենք շատ փոքր ընտրախավ ենք ունեցել, բայց վերջին հաշվով, մենք որպես հայ մնացել ենք մեր ստեղծագործական ընտրախավի շնորհիվ: Շատ լուրջ ընտրախավ է եղել, որը պայքարում էր, որ Հայաստանը երկիր մնար: Ստալինի ժամանակ տոտալիտար երկիր էր, ընտրախավը նշանակովի էր, բայց արդեն բրեժնեւյան ժամանակ մենք այլախոհություն չունեինք, բայց հոյակապ ընտրախավ ենք ունեցել Ռուսաստանում, Թիֆլիսում, Բաքվում:

Հայաստանում այդ ընտրախավն իր համար գոյության հնարավորություններ չի գտել: Որպես ընտրախավ ձեւավորվելու համար պիտի ընդհանուր քաղաքակրթություն ունենաս: Էսօրվա պրոբլեմներից մեկն էլ դա է: Արդյոք ստեղծվե՞լ է այն քաղաքակրթությունը, որը կունենա ընտրախավ ձեւավորելու նորմալ, օրինական ճանապարհներ: Այսինքն, լինի հասարակություն, որը ճանաչում եւ իր միջից առանձնացնում է նրա՝ ընտրախավի իրավունքը:

Մենք չունենք ընտրության մեխանիզմ, ավելին, չենք հասկացել, որ ընտրախավը հասարակության կարեւորագույն մասն է կազմում: Առայժմ մենք հասկացել ենք միայն, որ միջին դասը կարեւոր է պետության համար, որպեսզի հարկ վճարի եւ մասնակցի ընտրություններին: Բայց երկրի տիրոջ հասկացությունը դեռ չկա: Կա հասկացություն, որ սա իմն է, էս էլ վերցնեմ, մյուսն էլ վերցնեմ: Խավերի սոցիալական հասկացությունը դեռ չի եկել, որ պետք են հասարակությանն ու պետությանը:

Մեզ մոտ ընտրախավ կլինի, երբ որ ուժի օրենքը կդադարի գործելուց: Պետությունը, հասարակությունը պիտի լինեն քաղաքացիական, եւ ոչ թե կլանային: Այստեղ քաղաքական կամքի հարց է, ոչ թե ցանկության, կլանը չի թողնում, որ քաղաքական կամքն ի հայտ գա, որ օրենք գործի, պետությունը պետություն դառնա:

Այսօր Հայաստանում համընդհանուր վազք գոյություն ունի պաշտոնների եւ դիրքերի հետեւից: Սկզբում հարստանում են, հետո ապահովագրում են ունեցածը, եւ հասարակության շահ չկա, ամեն ինչ ծառայում է անձնական շահին: Այս ընտրությունները ես չեմ համարում ընտրախավի ընտրություն, մինչդեռ դրանք պիտի լինեին ընտրախավի ընտրություն: Դրանք մեծ մասամբ (անշուշտ բացառություններ կան) անհատների վազք են սեփական անվտանգությունը, սեփականությունը ապահովելու նպատակով: Ընդ որում, դա արվում է բացահայտորեն, եւ հասարակությունը դրանից հուզված չի, սա շատ կարեւոր պրոբլեմ է: Հասարակությունն ընդունել է խաղի այդ կանոնները:

Հայաստանում էլիտայի կերպարը կձեւավորվի անձնական ֆրոնտում պայքարի արդյունքում ստացվող ԱԺ-ի մանդատները եւ պաշտոնները գրաված մարդկանց ամբողջությունից: Եվ երբ մարդիկ կտեսնեն, կհասկանան, թե ինչից է կազմված լինելու, ինչ ընտրախավ է ունենալու Հայաստանը, այն ժամանակ շատ տխուր պատկերի առջեւ կկանգնեն: Այ, սրա մասին նրանք այսօր աշխատում են չմտածել:

Ինչ տեղ ունի ժողովրդավարական հասարակության մեջ էլիտան: Մինչ օրս ժողովրդավարության էական հայտանիշներից կարեւորը համարվում են ազատ ընտրությունները: Ազգային էլիտան, ըստ դասական ընկալումների, նաեւ միաբանված է եւ չի հանդուրժում իր կողմից դավանվող արժեքների ու բարոյականության հանդեպ որեւէ ոտնձգություն: Անցած տարիների ընթացքում մենք մեկ անգամ չէ, որ բախվեցինք ընտրությունների արդյունքների աղավաղման ու կեղծիքների փաստերի: Եթե էլիտա ունենայինք, եթե այն գոնե սաղմնային վիճակում լիներ, պիտի որ չհանդուրժեր ոչ մի ապօրինություն ոչ ընտրությունների, ոչ էլ կոպեկի արժեքով իրականացված սեփականաշնորհումների ժամանակ:

Բայց մեր հասարակության մեջ դեռ չկան միաբանված այդ խմբերը, որոնք ունակ են իրենց գոյությամբ ստիպել իշխանություններին հումանիստական քաղաքական իշխանություն իրականացնել:

Մեր հասարակության մեջ բարձր արժեքներ կրող անհատներն ու խմբերը մանր փոքեհասիկների նման այսուայն կողմ են ցրվել, տարանջատվել մեկը մյուսից, նվաստացվել ու քսվել հասարակական ասպարեզի լքված նկուղը՝ վերեւները զիջելով խոտորված արժեքային գերակայությունների: Այդ արժեքներն այսօր տարալուծվել են կեղծ ու իրական բարեգործությունների մեջ, որ ակտիվանում են հատկապես նախընտրական շրջաններում:

Հիմա մենք ունենք արդեն ձեւավորված օլիգարխների ամուր շերտ, որի մեծ մասը տնտեսության չգոյության պայմաններում առասպելական հարստություններ դիզեց՝ սնվելով կոպեկի արժեքով սեփականաշնորհումներից ու խժռելով երկիր մտնող վարկային ռեսուրսները: Ունենք տնտեսական հզորների մի քիչ համեստ այլ շերտ, որ չի փորձում թաքցնել իր կիսագողական, կիսակիրթ պահվածքը: Իշխանության սանդուղքներին հայտնվել են միջակ եւ դրանից էլ ցածր ընդունակություններով մարդիկ, որոնք իրենց չափանիշներն են թելադրում միջավայրին: Եվ բարոյական բարձր ձգտումներ ու հատկանիշներ կրողները ստիպված են լռելով հարմարվել՝ նահանջելով իրենց դիրքերից:

Այս ամենը չի վրիպում հասարակության սուր աչքից, բայց նա ամեն ինչ հասկանալով ու գնահատելով հանդերձ, հանուն իր գոյամիջոցի ու աշխատատեղի ակնկալիքների, ստիպված է ընտրություն անել ոչ նրանցից, ումից որ կուզենար: ■

Մեր երկրում հերոստրատներին...

Ե էջից

դատողության այդ աստիճանի նենգափոխում, եւ նման դրույթները նա առանց վերլուծելու ընդունում է որպես դատողությունների հիմք, որի վրա փորձառու քարոզիչն արդեն կարող է կերտել, ինչ կամենա: Որպես դասական օրինակ, հիշենք նման մի պնդում. «պետք է պայքարել ոչ թե ընդդեմ, այլ՝ հանուն-ի»: Չափազանց գրավիչ է: Իրոք, ինչո՞ւ ուժեր վատնել պայքարելու ինչ-որ բանի դեմ, երբ կարելի է գնալ ինքնահզորացման ուղիով: Հետեւապես նաեւ ...պետք չէ պայքարել, օրինակ, քո երկրի թշնամիների դեմ եւ երկիրդ պիտի չունենա իր հետախուզությունը, քանի որ այն միանշանակ ուղղված է այլ երկրների դեմ: Այդպե՞ս է: Եւ եթե այդ քարոզիչը հիվանդանում է, նա երեւի բուժվում է միայն մորու թուրմով եւ երբեք դեղ չի ընդունում, քանի որ դեղն ուղղված է հիվանդության հարուցիչների դեմ...

Ահա այսպես գլխիվայր շրջելով պատկերացումները լավի ու վատի մասին եւ ստեղծելով կատարյալ խառնաշփոթ, հոդվածագիրը նույն շարքում թվարկում է աղանդներն ու միասեռականներին (սրանք կարծես թե, ըստ հեղինակի, բացասական երեւույթներ են), տիեզերական հետազոտությունները, սոցիալական տեխնոլոգիաները (սրանք նա դրական է համարում), ու նաեւ բջջային հեռախոսները, «եվրոռեմոնտը», կենցաղային հարմարությունները: Վերջիններն, ըստ հոդվածագրի, մենք՝ հայերս, արժեւորում ենք, բայց պարզ չէ նրա վերաբերմունքը դրանց նկատմամբ. արդյոք նա վնասակա՞ր է համարում բջջային հեռախոսներն ու «եվրոռեմոնտը» եւ իր կյանքում հրաժարվե՞լ է դրանցից, թե՞ դրական է համարում, եւ այդ դեպքում ինչպե՞ս պետք է հասկանալ դրանց՝ հեգնական երանգով հիշատակումը:

Իրականում, թվարկված երեւույթները բազմաշերտ են եւ պետք է չափազանց զգուշորեն գնահատել: Վերցնենք աղանդները: Եթե խոսքը վերաբերում է կրոնական հիմնադրույթներից ցանկացած շեղմանը, ապա դա արդեն աղանդ է: Բայց արգելել որեւէ աղանդ, նշանակում է խախտել մարդու իրավունքները (որը հեղինակը դրական է համարում), ըստ որոնց՝ յուրաքանչյուր ոք ունի խղճի ազատություն:

Կամ միասեռականությունը

Հեղինակն այս երեւույթը կարծես թե բացասական է համարում, բայց սա վերաբերում է մարդու մասնավոր կյանքին, որը նույնպես պաշտպանված է «մարդու իրավունքներով»: Մյուս կողմից, «առաջին» աշխարհի առաջնորդ երկրում՝ Նահանգներում դեռեւս հստակորեն չեն որոշել, թե դա լա՞վ է, թե՞ վատ: Այնտեղ թույլատրվում են միասեռական հարաբերությունները բանակում, ձեռնադրում են միասեռական հոգեւորականների եւ այլն, թեեւ միասեռ ամուսնությունները թույլատրվում են միայն առանձին նահանգներում՝ Կալիֆոռնիայում, Նյու Ջերսիում: Փոխարենը՝ դրանք օրինականացվել են Կանադայում, Հարավային Աֆրիկայում, որոշ եվրոպական երկրներում՝ Իսպանիայում, Հոլանդիայում, Լեհաստանում: Իսկ Էստոնիան ու Սլովենիան այդ հարցում դեռեւս հետամնաց են:

Եւ կրկին. ըստ ո՞ր չափանիշների են երկրները դասվում «առաջին», «երրորդ» եւ այլ աշխարհների, եւ ինչ կշռով են մտնում այդ չափանիշները հանրագումարի մեջ: Պարզագույն խնդիր՝ ունենք երկու երկիր. մեկում բնակիչների 85 տոկոսն ապահովված է, բայց քաղաքացիների 60 տոկոսի եկամուտները չեն գերազանցում նվազագույն սպառողական զամբյուղը, մյուսում՝ հակառակը, ապահովված է միայն 15 տոկոսը, բայց բնակչության միայն 5 տոկոսն է աղքատության շեմից ցածր: Հարց. ո՞ր երկիրն է արժանի համարվելու «առաջին» աշխարհի երկիր: Կարող եք չտանջվել. իհարկե այն երկիրը, որը մասնակցել է Մարշալի ծրագրին, ունի միջուկային զենք (ցանկալի է նաեւ խաղաղ բնակիչների նկատմամբ դրա կիրառման փորձը), կամ թույլ է տալիս, որ այդ զենքը տեղադրվի իր տարածքում:

Սե լյա վի, պարոնայք:

Հ. Գ. Հոդվածն արդեն գրեթե պատրաստ էր, երբ հրապարակվեցին պարոն Շահնազարյանի «կոնցեպցիա»-ի վերաբերյալ եւս երկու արձագանք. Ն. Զարոբյանի եւ Ա. Վարդապետյանի: Սակայն ավելի շուտ դրանք գրված են ի պատասխան «Դելովոյ էքսպրես»-ի նախորդ համարում Շահնազարյանի հոդվածին դեմ արտահայտված Ա. Մեսրոպյանի եւ Գ. Յազըճյանի հոդվածների: Հատկապես նրանց հուզել էր Գ. Յազըճյանի կոշտ պատասխանը:

Իհարկե, Շահնազարյանի վերոհիշյալ արտահայտությունների վիրավորական լինելն այնքան ակներեւ է, որ լիովին պաշտպանել դրանք, խելամիտ չէր լինի: Ուստի, թե՛ Զարոբյանը, եւ թե՛ Վարդապետյանը նախընտրում են որոշ չափով զիջել դիրքերը: Սակայն միայն ազգագրական պարերի մասով եւ հայտարարում, որ պարերի հարցը Շահնազարյանն իզուր է շոշափել: Լեզվի ու Հայ դատի հարցում նահանջ լինել չի կարող՝ «պազադի Մասկվա»: Արդարանում են այն կերպ, թե, իբր, Շահնազարյանն իր վերոհիշյալ արտահայտությամբ ուզում էր ասել, որ մենք մյուսներից լավը չենք: Ճիշտն ասած, պետք է մեծ երեւակայություն ունենալ հայ ազգային արժեքների նկատմամբ Շահնազարյանի անթաքույց հեգնանքն այդ կերպ մեկնաբանելու համար, բայց համաձայնենք, որ այդ դեպքում, առնվազն ճիշտ է եւ հակառակը. ուրիշներն էլ մեզանի՛ց լավը չեն:

Ա. Վարդապետյանն իր հոդվածում հավատարիմ է հասկացությունների խառնաշփոթ ստեղծելու վերոհիշյալ քարոզչական եղանակին.

«Մի՞թե եթե Հայաստանը մենք անվանենք առաջին կամ բարձրագույն տեսակի երկիր, մեզ կհավատա՞ն: Եւ ըստ տնտեսական, եւ ըստ սոցիալական, եւ ըստ այլ չափանիշների մենք իրոք երկրորդ տեսակի ենք, եթե ավելի վատ չասենք»: (Неужели если мы назовем Армению страной первого или высшего сорта, нам поверят? И по экономическим, и по социальным, и по прочим параметрам мы действительно второсортны, чтобы не сказать хуже). Փակագծերում նկատենք, որ այդ (чтобы не сказать хуже)-ն, ճիշտ Ն. Շահնազարյանի «(Скажу обиднее»-ն է): Այսինքն, վիրավորանքները շարունակվում են. դա երեւի «զարգացած» երկրներին բնորոշ բանավիճելու ոճն է):

Ինչպես տեսնում ենք, ընթերցողին մոլորեցնելու նպատակով մեկ նախադասության մեջ կրկին խառնվում են տարաբնույթ երեւույթներ: Կրկնում եմ, Հայաստանի տնտեսական թուլությունը, որն ի դեպ, 100 տոկոսով պայմանավորված է շրջափակմամբ, որը Թուրքիան, Ադրբեջանը եւ մասամբ՝ Վրաստանն իրագործում են արեւմտյան «զարգացած» աշխարհի հետ իրենց դաշինքի շրջանակներում (եւ նույնիսկ այդ շրջափակմամբ հանդերձ Հայաստանը տնտեսական մի շարք ցուցանիշներով գերազանցում է ոչ միայն վարդագույն Վրաստանին, այլեւ նույնիսկ նավթագույն Ադրբեջանին) ակնհայտ է եւ ապացուցելու կարիք չունի: Իսկ արդեն սոցիալական չափանիշները (առավել եւս, ինչ-որ անորոշ «այլ» չափանիշները) պետք է դիտարկել առանձին: Եթե խոսքը թոշակներին է վերաբերում, ապա դրանք տնտեսական վիճակի շարունակությունն են: Փոխարենը մեզ մոտ մատների վրա կարելի է հաշվել թշվառ, ընտանիքազուրկ ծերերին ու որբերին, երեւույթ, որ այդքան բնորոշ է Արեւմուտքին ու Հյուսիսին: Կասկած չի կարող հարուցել հայոց ընտանիքի ամրությունը, որին հասնելու համար Արեւմուտքը դեռ պիտի աճի եւ աճի: Իհարկե, նախապես անկումը դադարեցնելուց հետո: Թեեւ Եվրոպան Հայաստանին հասնելու համար տրամագծորեն հակառակ քաղաքականությունն է ընտրել՝ փորձելով մե՛զ հասցնել իր աստիճանի: Օրինակ, վերջերս «Եվրոնյուսով» կարելի էր լսել (հասկացությունները գլխիվայր շրջելու նույն այդ ոճով), թե հայ ուսանողները միջոցների բացակայության պատճառով ստիպված են ապրել իրենց ընտանիքներում, ծնողներից ֆինանսական կախման վիճակում: Այն, որ հայ երիտասարդի մտքով էլ չի անցնում, որ կարելի է թողնել ընտանիքը (եւ հանուն ինչի՞), եվրոպացիները չեն նկատում: Կամ լա՛վ էլ նկատում են, եւ սա, պարզապես, քարոզչական հնարք է՝ երիտասարդների ինքնասիրության վրա ազդելով, փոխելով նրանց աշխարհայացքը եւ արժեքների համակարգը, թուլացնել հայկական ընտանիքը: Նույն եղանակով է գործում եւ Վարդապետյանը՝ «կեր, խմի քեֆ արա» սկզբունքի կողքին (որով, իբր ապրում է հայերի մեծ մասը) դնում է՝ «չկա ոչինչ, ինչը հայը չէր անի հանուն իր ընտանիքի» («Нет ничего, чего бы армянин не сделал для своей семьи»): Ու ի՞նչ վատ բան կա այդ դրույթի մեջ: Հավանաբար, պարոն Վարդապետյանը կցանկանար, որ հայը բախտի քմահաճույքին թողներ իր ընտանիքը՝ վերածվելով «զարգացած» արեւմտյան քաղաքացու:

Վարդապետյանը նաեւ հայերիս վերագրում է այսպիսի կարգախոսներ. «Благополучие любой ценой», « Кто смел, тот и съел», չնկատելով, որ դրանք ռուսաց լեզվին (ուրեմն եւ ազգին) բնորոշ արտահայտություններ են (հայերեն մոտավոր թարգմանությամբ՝ «բարեկեցություն ամեն գնով», «ով կարողացավ, նա էլ կերավ») եւ հենց ռուսական միջավայրում պետք է փնտրել դրանց գոյացման պատճառները:

Իսկ պարոն Ն. Զարոբյանը մեղադրում է Յազըճյանին բանավեճի սլաքը հեղինակի անձին ուղղելու համար: Հետաքրքրական է, այդ անձն իրեն իրավունք է վերապահում վիրավորել մի ամբողջ ազգի, իսկ այդ փաստի քննարկումն իսկ, պարզվում է, անթույլատրելի է: Պարզվում է, անթույլատրելի է նկատել, որ հայոց ազգի անունից խոսող Ա. Իսկանդարյանը, Ա. Գրիգորյանը, Ռ. Սահակյանը գրեթե չեն տիրապետում այդ ազգի լեզվին: Երեւի պարոն Զարոբյանին հայտնի են ռուսերենին չտիրապետող բազմաթիվ ռուս ռեժիսորներ կամ ֆրանսերենին չտիրապետող ֆրանսիացի նկարիչներ, էստոներենին չտիրապետող էստոնացի բժիշկներ:

Իսկ Զարոբյանի միտքն այն մասին, թե Յազըճյանը մոռացել է, որ խոսում է ռուսաց լեզվի վնասի մասին ռուսալեզու թերթի էջերում, պարզապես զավեշտական է: Պետք է նկատել, որ ռուսալեզու թերթն այդ հրատարակվում է Հայաստանում: Մեր Լեզվի մասին օրենքում պարզ գրված է՝ «Հայաստանի Հանրապետության պետական լեզուն հայերենն է, որը սպասարկում է հանրապետության կյանքի **բոլոր** (Ռ.Թ.) ոլորտները: ... **Հայաստանի Հանրապետությունն իր** (Ռ.Թ.) տարածքում երաշխավորում է **ազգային փոքրամասնությունների** (Ռ.Թ.) լեզուների ազատ գործածությունը»: Այնպես որ, այդ հենց Նիկիտա Զարոբյանն է ինչ-որ բան աչքաթող արել: Եւ երկուսից մեկը. կամ Նիկիտա Զարոբյանը խախտում է Հայաստանի օրենսդրությունը, կամ էլ պատկանում է ազգային փոքրամասնությունների մեջ: Ընտրությունն իրենն է:

03.03.2007

Բարեգործություն

«Մեր վերջնական նպատակը երեխաներին ինքնուրույն կյանքի հասցնելն է»

Ընտանեկան խնամք եւ դաստիարակություն՝ «ՍՕՍ մանկական գյուղեր» հիմնադրամի հովանու ներքո

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

«Չափահաս տարիքում մենք բացահայտում ենք, թե ինչպիսին է եղել մեր մանկությունը: Մանկության որակը վճռական դեր ունի մեր հետագա կյանքում: Ինչն է բեմահարթակ դառնում մեր ապագա զարգացման համար՝ կորուստն ու վիրավորա՞նքը, թե՞ սերն ու հարգանքը: Թեեւ բոլորիս է հայտնի մանկության վճռորոշ դերը, մենք շարունակում ենք անտեսել երեխաներին, չարաշահել, բռնության ենթարկել կամ լքել նրանց»

«ՍՕՍ կինդերդորֆ ինտերնացիոնալ» բարեգործական կազմակերպության նախագահ ***Հելմուտ Կուտին:***

Մի ուրիշ կյանք մեր կողքին

Կոտայքի մարզի Կոտայք գյուղում՝ Հատիս լեռան փեշին, 6 հա տարածության վրա «ՍՕՍ կինդերդորֆ ինտերնացիոնալ» կազմակերպության կողմից 1990 թ. հիմնադրվել է ՍՕՍ մանկական գյուղը: Գյուղի 13 ընտանեկան տներում «ՍՕՍ մանկական գյուղեր» («ՍՄԳ») հայկական բարեգործական հիմնադրամի հոգածության եւ աջակցության ներքո ապրում են ծնողական խնամքից զրկված երեխաներ: Ընտանիքի մոդելով ստեղծված տներում ՍՕՍ մայրերի, մորաքույրերի եւ այլոց միջոցով երեխաները ստանում են երկարատեւ, ընտանեկան խնամք եւ դաստիարակություն: Երեխաների խնամքի այս տարբերակի ստեղծումը բավական հետաքրքրական պատմություն ունի:

«ՍՄԳ» հայկական բարեգործական հիմնադրամի ստեղծման եւ գործունեության մասին զրուցելու համար հանդիպեցինք հիմնադրամի ազգային տնօրեն **Աշոտ Քոչարյանի** հետ: Նրա ներկայացմամբ, «ՍՕՍ կինդերդորֆ ինտերնացիոնալ» կազմակերպության (այն ստեղծվել է 1960 թ.) հիմնադիրն ավստրիացի մանկավարժ, հումանիստ Հերման Գմայներն է, ով մտահոգվելով երկրորդ համաշխարհային պատերազմի հետեւանքով որբացած մեծաթիվ երեխաների ճակատագրով՝ փորձում է գտնել նրանց խնամքի այլընտրանքային տարբերակ, որը կտարբերվեր մանկատներից: 1949 թ. Ավստրիայի Տիրոլյան Իմստ գյուղում Գմայները հիմնում է առաջին ՍՕՍ մանկական գյուղը, որը ներկայացնում էր 12-14 տներից բաղկացած համայնք: Յուրաքանչյուր ընտանեկան տանը միջինում ապրում են 7 երեխաներ, որոնց հետ ապրում եւ աշխատում է մասնագիտությամբ ՍՕՍ մայր դաստիարակը: Նա կատարում է այն նույն ֆունկցիաները, ինչը, սովորաբար, անում է ընտանիքի կենսաբանական մայրը՝ ներառյալ հուզական կապերի ստեղծումը:

«Մոդելը հաջողվում է եւ արագ տարածվում Եվրոպայում, Ավստրիայում եւ այլուր: Եվ այսօր աշխարհի 132 երկրներում գործում են շուրջ 450 ՍՕՍ մանկական գյուղեր: Այս կազմակերպությունների գործունեությունը համակարգում է «ՍՕՍ կինդերդորֆ ինտերնացիոնալ» ավստրիական կազմակերպությունը, որի անդամ է նաեւ Հայաստանում ստեղծված «ՍՄԳ» հիմնադրամը», պատմում է հայկական բարեգործական հիմնադրամի ազգային տնօրեն Աշոտ Քոչարյանը:

Հայաստանում ՍՕՍ մանկական գյուղն ստեղծվել է 1988 թ. ավերիչ երկրաշարժից հետո: 1990 թ.-ից գործող գյուղում սկզբում հանգրվանել են երկրաշարժի ժամանակ իրենց ծնողներին կորցրած երեխաները, որից հետո նրանց շարքը համալրել են արցախյան հերոսամարտում իրենց ծնողներին կորցրածները: Տնօրենը նշում է, որ տարիների ընթացքում այդ տոկոսային հարաբերությունը փոխվել է. «Հիմա, օրինակ, նրանց 17 տոկոսը երկկողմանի ծնողազուրկ երեխաներն են, 12 տոկոսը՝ միակողմանի ծնողազուրկ երեխաները, իսկ մնացածը՝ սոցիալապես որբացածները: Այսինքն՝ ծնողները կան, բայց ի վիճակի չեն խնամելու կամ այլեւայլ պատճառներով լքել են իրենց երեխաներին», ասում է տնօրենը:

Նախկին ԽՍՀՄ տարածքում առաջին մանկական գյուղն ստեղծվել է Հայաստանում: Ուշագրավ են մանկանց խնամելու համար ստեղծված այս գյուղի գործունեության առանձնահատկությունները: Հիմնադրամի գործունեությունը բնորոշվում է հետեւյալ կերպ. «ՍՄԳ» հիմնադրամը երեխաներին տալիս է ընտանիք եւ մշտական տուն, հուսալի հիմքեր ստեղծում նրանց հետագա ինքնուրույն կյանքի համար: Գյուղի գործունեության հիմնական սկզբունքները 4-ն են. մայր՝ յուրաքանչյուր երեխա ունի ծնող, քույրեր եւ եղբայրներ՝ ընտանեկան կապերը զարգանում են բնականոն կերպով, տուն՝ յուրաքանչյուր ընտանիք ստանում է իր տունը եւ գյուղ՝ ՍՕՍ ընտանիքը հասարակության մի մասն է: Աշոտ Քոչարյանի խոսքով, իրենք այն երեխաներին են գյուղ ընդունում, ովքեր ունեն երկարատեւ խնամքի կարիք: Այսինքն՝ մի քանի տարով նրանք որեւէ երեխայի չեն վերցնում: «Երկրորդ չափանիշն այն է, որ 11 տարեկանից բարձր երեխա չենք ընդունում, քանի որ որքան մեծ է երեխան, այնքան բարդ է նրա հարմարվելը միջավայրին, բարդանում է նաեւ էմոցիոնալ կապերի ստեղծումը: Հարմար է 8 տարեկանը», ընդգծում է բարեգործական հիմնադրամի տնօրենը:

Այժմ ՍՕՍ մանկական գյուղի 13 ընտանեկան տներում ապրում են 84 երեխաներ, որոնց անմիջականորեն խնամում են ՍՕՍ մայրերը: Երեխաների դաստիարակությունն իրականացվում է նաեւ ՍՕՍ մորաքույրերի, մանկավարժների, սոցիալական աշխատողների, հոգեբանների միջոցով: Յուրաքանչյուր տանը ՍՕՍ մոր խնամքին են հանձնված միջինը 7 երեխաներ:

Երեխաների խնամքի այս մոդելը բավական առանձնահատկություններ ունի եւ մոտիկից ծանոթանալիս՝ ավելի է ընդգծվում գործի կարեւորությունը, իսկապես անշահախնդիր հոգածությունն ու վերաբերմունքը: Ինչպես նշեց տնօրեն Աշոտ Քոչարյանը, իրենց գործունեության ամբողջ փիլիսոփայությունը կայանում է 2 բառում՝ ընտանեկան եւ երկարատեւ: Այսինքն՝ տարբեր հանգամանքներում ծնողական խնամքից զրկված երեխաները, հայտնվելով ՍՕՍ մանկական գյուղում, ստանում են ընտանեկան տիպի խնամք, հոգածություն, կրթվում, ապրում հարմարավետ բնակարաններում, ապահովվում հագուստով եւ սնունդով, շրջապատվում ՍՕՍ մայրերով եւ մորաքույրերով, այսինքն՝ այն ամենով, ինչը հատուկ է բոլոր ընտանիքներին: Սովորական ընտանիքների համեմատ միակ տարբերությունը, ինչպես նշեց հիմնադրամի տնօրենը, այն է, որ ՍՕՍ մանկական գյուղի ընտանիքներում բացակայում է հայրը:

Երկարատեւ բառը բնորոշում է հիմնադրամի գործունեության շարունակականությունը: Հիմնադրամը երեխաների խնամքն իրականացնում է 3 փուլով: Մինչեւ 15 տարեկան երեխաներն ապրում են մանկական գյուղում, որից հետո՝ 16 տարեկանից տեղափոխվում են երիտասարդական փուլ, այնուհետեւ՝ 19 տարեկանից հետո՝ կիսաանկախ բնակության փուլն է: Հիմնադրամը երեխաներին ուղեկցում է դեպի ինքնուրույն կյանք եւ դադարեցնում աջակցությունը 23 տարեկանից հետո. այսինքն՝ միայն այն ժամանակ, երբ երիտասարդը քիչ թե շատ կարող է եւ պատրաստ է ինքնուրույն կյանքի: «Մեր վերջնական նպատակը երեխաներին ինքնուրույն կյանքի հասցնելն է», ասում է հոգատար տնօրենը: Նրա խոսքով, այս տարիներին իրենք խնամել եւ ինքնուրույն կյանք են ճանապարհել 70 հոգու, որոնց 20 տոկոսը միայն չեն կարողացել լիովին կայանալ, իսկ մնացածն իրենց լավ են դրսեւորել եւ կայացել են: «Մեզնից քրեածին տարրեր դուրս չեն եկել: Մեկ-երկու ռիսկայիններ եղել են,

Հատիս լեռան փեշին կառուցված այս տներում են ապրում երեխաները:

բայց ոչ ոք բանտում չի հայտնվել», վստահեցնում է տնօրենը: Ավելի ուշ, **«Ազգի»** հետ զրույցում թիվ 8 տան ՍՕՍ մայրը որոշ երեխաների չկայանալը բնական համարեց. «Ընտանիքում էլ է այդպես, չէ՞: Մի երեխան ավելի հաջողակ է լինում, քան՝ մյուսը»:

«Մենք չենք ստիպում, որ մեզ մամա ասեն, իրենց ցանկությունն է: Մեծ տարիքում ավելի դժվար է մամայով դիմելը, փոքր տարիքում՝ ավելի հեշտ: Չնայած մամա բառի կարիքն իրենք էլ ունեն», մեզ հետ զրույցում ասում է ՍՕՍ մանկական գյուղի թիվ 8 տան ՍՕՍ մայրը, որին վստահված է ծնողական հոգածությունից զուրկ երեխաների դաստիարակման խիստ դժվար, բայց եւ շատ շնորհակալ աշխատանքը: Տիկնոջ խնամքի տակ են 7 երեխաներ, որոնց նա սիրում եւ խնամում է մայրական սիրով: Մեզ հետ զրույցում նրա գրկին էր տան ամենափոքր երեխան՝ 4-ամյա Աշոտը, իսկ զրույցի ընթացքում էլ նա մերթընդմերթ ցուցումներ էր տալիս երեխաներին, հետաքրքրվում նախօրոք տված հանձնարարությունների կատարմամբ: ՍՕՍ մայրը վստահեցնում է, որ երեխաները մեծ հաճույքով են ապրում մանկական գյուղում եւ, որքան էլ զարմանալի է, մեկ հարկի տակ հավաքված տարբեր ծնողների երեխաները միմյանց կապվում են քրոջ եւ եղբոր սիրով: «Առանց ինձ, առանց մոր կապրեն, բայց առանց իրար, առանց քույր եւ եղբոր կմեռնեն», ասում է ՍՕՍ մայրը՝ միաժամանակ ավելացնելով, որ ինչպես բոլոր ընտանիքներում, իրենց մոտ էլ լինում են վեճեր կամ տարաձայնություններ, բայց հարթվում են: Չնայած, երբ երեխաներն իրար չեն հասկանում, ՍՕՍ մոր խոսքով, իրենց աշխատանքը բարդանում է: «Ամեն մեթոդ օգտագործում ես, որ ընտանիք դառնան: Չնայած երկար ժամանակ միասին ապրելուց, միեւնույնն է, հարազատանում են: Ամբողջ գյուղը մի ընտանիք է»:

Ի դեպ, ՍՕՍ մայրերն ու մորաքույրերը դասընթացներ են անցնում, որից հետո միայն երեխաների խնամքը ստանձնելու իրավունք են ստանում: Հիմնադրամի ազգային տնօրեն Աշոտ Քոչարյանի խոսքով, որպես ՍՕՍ մայրեր՝ հիմնականում ընտրում են չամուսնացած, այրիացած կամ բաժանված կանանց, ովքեր երեխաներ չունեն. «Տարբեր երկրների փորձը ցույց է տվել, որ երեխա ունեցող կինը չի կարող միատեսակ վերաբերվել բոլոր երեխաներին»: Հարկ է նշել նաեւ, որ թե մանկական գյուղում, թե երիտասարդական տներում հաշվի են առնվում երեխաների սեռատարիքային հատկանիշները:

ՍՕՍ մանկական գյուղի տնօրեն **Հովհաննես Կոստանյանի** ներկայացմամբ, իրենք երեխաներին ընտ-

4-րդ դասարանցի Մանվելը նոր է տեղափոխվել գյուղ, բայց արդեն հարմարվել է միջավայրին:

րում են տեղական ինքնակառավարման մարմինների ուղեգրման եւ խնամակալության հանձնաժողովների որոշմամբ: Պարտադիր հանգամանք է, որ երեխան այնպիսի հիվանդ չլինի, որ հատուկ խնամքի կարիք ունենա: Տնօրենի խոսքով, այս միակ իրողության դեպքում երեխային չեն վերցնում, քանի որ «տարբեր սթրեսներ տարած երեխաներին մեկ ընտանիքում միավորելն արդեն իսկ դժվար է, իսկ հիվանդ երեխաների ներկայությունն ավելի է բարդացնում այդ իրավիճակը»: Գյուղի տնօրենը շեշտում է, որ հատուկ խնամքի կարիք ունեցողներին չեն վերցնում իրենց գյուղ, բայց եղել են այնպիսի երեխաներ, որոնց վիրահատություններն անգամ իրենք են կազմակերպել:

ՍՕՍ մայրը համոզված է, որ երեխաների շուտ հարմարվելը միջավայրին կապված է այն բանի հետ, որ իրենց առաջարկած խնամքը ընտանիքի մոդելին նման է: «Եթե հարազատների հետ ջերմ կապեր են ունեցել, հիմնականում այդ երեխաներն են դժվար հարմարվում, իսկ վատ կենցաղից եկածները հեշտ են հարմարվում նոր կենցաղին», նկատում է գյուղի քարտուղար, սոցիալական աշխատողի փոխարինող Վերգինե Հովհաննիսյանը: Գյուղի աշխատակիցները վստահեցնում էին, որ գյուղից դուրս գալուց հետո էլ երեխաները շարունակում են այցելել իրենց՝ պահպանելով ջերմ կապեր:

Խիստ հուզիչ էր ՍՕՍ մանկական գյուղի տներում հյուրընկալությունը: Զարմանալի է, որ մեր երկրի եւ ընդհանրապես մեկ այլ երկրի երեխաների ապագայով կարող էր մտահոգվել ավստրիացին: Նրա հիմնադրամի միջոցով ֆինանսավորվում են նաեւ աշխարհի տարբեր երկրներում հիմնադրված գյուղերի գործունեությունը, ապահովվում երեխաների սնունդը, հագուստը, ուսման եւ մնացած բոլոր ծախսերը: Այ սա է իսկական բարեգործությունը: Մանուկները հաճախում են գյուղին կից կառուցված մանկապարտեզը, շրջապատի դպրոցները, ապրում հասարակության կողքին, մասնակցում գյուղում գործող ավելի քան 10 խմբակների դասընթացների, վայելում ծնողական խնամք:

11-ամյա Արմենը գոհունակությամբ է պատմում գյուղի իր կյանքից, հերթով թվարկում սիրած կերակուրները, որոնք ՍՕՍ մայրը պատրաստում է իրենց համար: Իր կողքին՝ միեւնույն տանն ապրող երեխաներին էլ համարում է իր զարմիկ-զարմուհիները: Մեր հարցերին Արմենը հուզվելով է պատասխանում (երեխաների անունները, հիմնադրամի տնօրենի խնդրանքով, փոխված են): Մանկական գյուղում մեծանում են նաեւ շնորհալի երեխաներ՝ դառնալով հիմնադրամի եւ գյուղի տնօրենության հպարտությունը: ՍՕՍ մանկական գյուղի տներից մեկի պատին փակցված է 8-ամյա Արմանի նկարը, որին շքանշան է հանձնում Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանության աշխատակիցը: 8-ամյա տղան զբաղվում է ալպինիզմով եւ նախորդ տարի Արագածը բարձրանալիս՝ գտել է ԱՄՆ դեսպանատան աշխատակցի դրամապանակը: Այդ արարքի համար նրան հրավիրել են դեսպանատուն, պարգեւատրել շքանշանով, գումար եւ տարատեսակ պլաստիկ քարտեր նվիրել:

Երեւանում կան 3 երիտասարդական տներ, որոնց տանիքների տակ 16 տարեկանից հետո հանգրվանում են մանկական գյուղի երեխաները: Հ. Քոչարի վրա գտնվող երիտասարդական տան ղեկավար եւ երիտասարդական ծրագրերի համակարգող **Տաթեւիկ Թաթյանն** ու մանկավարժ **Վահե Սարգսյանը** մեզ ներկայացրին երիտասարդական տանն ապրող երիտասարդների կենսապայմանների առանձնահատկությունները:

Շարունակությունը՝ էջ Ը

ԱՇՈՏ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Հայաստանի մեդիա դաշտը

Տեղեկատվական համադրիչ կենտրոնի ստեղծման անհրաժեշտությունը հասունացել է

Ճակատագրի բերումով ես վերջին տասը տարիներին Հայաստանի հետ զուգահեռ ապրում եմ մի եվրոպական երկրում, որը նույնպես անկախության երկարամյա բացակայությունից հետո ձեռք բերեց այն: Խոսքս Սլովակիայի մասին է: Այդ առումով 2 երկրներում զարգացումների համեմատության լավ հնարավորություններ ունեմ:

Անկախության հետ ձեւավորվեցին նաեւ անկախ մամուլի սկզբունքները: Միանգամից ասեմ, որ կոնկրետ այս հարցում իսկայական տարբերություններ կան Սլովակիայի համեմատ: Սլովակիայում մամուլի անկախությունը ձեւավորվեց շատ արագ, ընդ որում, բացառապես արեւմտյան սկզբունքների համաձայն : Այստեղ մամուլն իսկապես չորրորդ իշխանության է վերածվել՝ իր լավ ու վատ դրսեւորումներով: Նա իր բացառիկ դերն ունի եւ տնտեսության զարգացման, եւ կոռուպցիայի դեմ պայքարի, եւ քաղաքականության ձեւավորման ու այլ հարցերում: Հայաստանն իր մշակութային արժեքներով, տնտեսության զարգացման անցած ուղիով եւ մտածողության առանձնահատկություններով, նույնպես, անկասկած, պատկանում է եվրոպական ընտանիքին, սակայն հատկանշվում է ասիական հարեւանությամբ պայմանավորված ատրիբուտներով:

Մենք ապրում ենք առանձնահատուկ քաղաքական իրավիճակում, այնպիսի արտաքին քաղաքականության պայմաններում, երբ մեր գոյության հարցը պայմանավորված է առաջին հերթին մեր տնտեսության զարգացմամբ: Մանավանդ որ հարեւան, բայց ոչ բարեկամ երկու երկրներն էլ՝ Ադրբեջանը եւ Թուրքիան, ձեռք են բերել տնտեսության զարգացման բարձր տեմպեր (հատկապես Ադրբեջանը՝ էներգակիրների բնական պաշարների շնորհիվ): Մեր փրկությունը գործարարության ոլորտում ունեցած բացառիկ տաղանդի մեջ է: Հայերը, որոնք հայտնվել են արտերկրում, գործարարության ասպարեզում իրենց նմանը չունեն: Եվ դրա մասին է խոսում մեր շուրջ տարածված կարծիքը Եվրոպայում: Սլովակիայում հայտնվելուս առաջին տարին հենց որ լսում էին, որ հայ եմ, հիշում էին տարածված ասացվածքը՝ «մեկ հույն գործարարը համարժեք է տաս սլովակ գործարարի, մեկ հրեան՝ տաս հույնի եւ մեկ հայը՝ տաս հրեայի»: Միայն թե չգիտես ինչու, այդ փաստը չի գործում Հայաստանում, հայաստանյան գործարարների մեծագույն մասը լավ տիրապետում է ընդամենը մեկ՝ տալվերցնելու «արվեստին», նկատի ունեմ մաքսավորներին ու հարկային տեսուչների հետ նրանց «փոխըմբռնման» բարձր մակարդակը: Սա ամենամեծ արհավիրքն է, որ կա: Կաշառքի ուղին բռնելով, ոչ միայն մանր առեւտրականը վերածվում է օլիգարխի, այլեւ նա հարստացնում ճիշտ իր նմաններին, որոնք մինչ այդ մեծ գումարներ վճարելով՝ տեղ են զբաղեցրել պետական ապարատում: Այդ օլիգարխները մրցակցությունից դուրս են թողել կրթված եւ երկրի ապագան ներկայացնող գործարարներին: Եվ այս հարցում, բացի գործող իշխանություններից, իրենց մեծ մեղքն ունեն նաեւ ԶԼՄ-ները, որոնք լավ գիտակցելով պայքարի անհրաժեշտությունը, իրենց համար ընտրել են հեշտ ճանապարհ՝ ծախվել իշխանություններին (գործող կամ նախկին) եւ կամ կուսակցություններին: Ահա այստեղ է, որ մենք անելիք ունենք, այն էլ՝ իսկայական: Պետք է գտնենք անկախ մամուլ ստեղծելու ճանապարհը, մամուլ, որը պիտի իրեն իրավունք վերապահի կոռուպցիայի ու կաշառակերության դեմ պայքարելու, տնտեսության զարգացմանը խանգարող արատները ձաղկելու, ներքին քաղաքական խաղերի մեջ մաքրություն մտցնելու եւ որ գուցե ամենակարեւորն է՝ ընտրապայքարի մակարդակը բարձրացնելու եւ այն եվրոպական համարժեքներին մոտեցնելու:

Հայաստանում, չնայած մեծաթիվ թերթերի ու ամսագրերի գոյությանը, քաղաքական դաշտն ուղղորդվում է հիմնականում հեռուստաընկերությունների միջոցով, որոնց թիվը չնայած մեծ է, բայց ասելիքն անցկացված է ցենզուրայով ու համակված՝ շաբլոնով եւ դիտողին հիշեցնում է խորհրդային շրջանի անփառունակ օրերը, երբ բոլոր հեռուստաընկերությունների ծրագրերն ունեին մեկ բանաձեւ՝ գովասանք, բամբասանք, սուտ: Զարմանալիորեն, չնայած համակարգը փոխել ենք, բանաձեւը նույնն է մնացել : Միայն թե, ԽՄԿԿ կենտկոմի փոխարեն գովերգվում են ՀՀ իշխանությունները, արեւմուտքի փոխարեն նսեմացվում են մեր թուրք-ադրբեջանցի հարեւանները եւ նրանց համարյա թե համահավասար՝ ընդդիմությունը: Համեմատելու համար նշեմ, որ սլովակյան հեռուստաընկերություններով լրատվությունն սկսվում է իշխանությունների եւ ավելի հազվադեպ՝ ընդդիմության խիստ քննադատությամբ եւ շարունակվում համեմատաբար օբյեկտիվ լրատվությամբ՝ եւ երկրի ներսում, եւ արտերկրում ընթացող կարեւոր դեպքերի վերարտադրմամբ: Նույնիսկ հանրային հեռուստաստուդիայի դեպքում այս ոճը պահպանվում է: Սա կրկնօրինակման կարիք զգացող փաստ է:

Նախ անհրաժեշտ է գիտակցել, որ երկրի ընդհանուր զարգացման ճանապարհն ինքնին տանում է մեզ, անկախ մեր ցանկությունից, հենց այս՝ ԶԼՄ-ների անկախության զարգացման ուղիով:

Ինչ ճանապարհներ կան Հայաստանում ԶԼՄ-ների անկախության մեծացման համար: Առաջինը՝ տասնյակ ԶԼՄ-ների միասնական պայքարի անհրաժեշտությունն է: Այդ դեպքում կկոտրվեն բոլոր դիկտատորական մեխանիզմները եւ լծակները: Հնարավոր է պատժել թերթին, հեռուստաստուդիային, բայց ոչ մի դեպքում՝ բոլոր թերթերին ու ԶԼՄ-ներին միասին:

Այնուհետեւ, անհրաժեշտ են ֆինանսավորման աղբյուրներ՝ մամլո ազատությանը չբռնանալու, նրա անկախությունն ապահովելու նպատակով: Ընդ որում, այդ աղբյուրները պետք է լինեն հայկական ծագման: Չմոռանանք, որ մեր երկրում ընթացող զարգացումները, ինքնըստինքյան, հանգում են մամուլի անկախության մեծացման անհրաժեշտությանը, եւ ապագա իշխանությունները, ովքեր էլ որ լինեն, աստիճանաբար ավելի շատ են հասկանալու դրա անհրաժեշտությունը:

Երրորդ՝ այսօրվա կապի զարգացման պայմաններում մենք կարող ենք խոսել աշխարհասփյուռ համահայկական ԶԼՄ-ների համատեղ գործունեության եւ եվրոպական օտարալեզու ԶԼՄ-ների հետ համատեղ աշխատանքների վարման, համագործակցության մասին: Սա, անկասկած, կապահովի մեր երկրում ընթացող զարգացումների ավելի ընդհանրական եւ օբյեկտիվ լուսաբանումը:

Ցավոք, հայտնի փաստ է, որ Հայաստանում գործող ընդդիմությունը վարկաբեկված է, եւ այսօր մենք ապրում ենք մի արտառոց իրավիճակում, երբ իշխանությունը, որն արել է ամեն ինչ ընդդիմության ոչնչացման համար, այժմ հայտարարում է, որ առողջ ընդդիմության կարիք ունի: Առողջ ընդդիմություն ասելով ես հասկանում եմ մի ընդդիմություն, որը ոչ թե մերժում է ստեղծածը, ոչ թե քննադատում ու հակադրում է հներին նորերով, այն էլ՝ իրենցով փոխելու համար, ոչ թե թույն է թափում պախարակելով նույնիսկ այն, ինչը դրական է եւ ձեռքբերում, այլ ընդդիմություն, որն օգնում է շտկել եւ ջախջախել այն, ինչը պետք է ջախջախել, եւ թողնել այն, ինչը պետք է թողնել: Այսպիսի կարիքն ունի այսօր մեր ժողովուրդը: Ահա այսպիսի կերպար կարող է առաջ քաշել ու ստեղծել միայն հոգեւոր մեծ ներուժ ունեցող մտավորականությունը, որը, սակայն, այսօր անկյուն է մղվել ու դարձել անտես ու պասիվ: Մեր ԶԼՄ-ների ամենամեծ գործերից մեկը հզոր մտավորականներին ասպարեզ ներգրավելը եւ նրանց միջոցով առողջ ընդդիմություն ստեղծելու կարեւոր գործի իրականացումը պիտի լինի:

Անհրաժեշտ եմ համարում նաեւ հիշեցնել, որ ԶԼՄ-ներից պահանջվում է անաչառություն ու արհեստավարժություն, որի պակասը, իսկ հաճախ՝ իսպառ բացակայությունը, ստիպում է նրանց նկատմամբ բռնության կիրառում, որն արհավիրք է մեր երկրի եւ ժողովրդի համար: Բնական է, որ լրագրողի նկատմամբ ուժի կիրառումը ոչ մի քաղաքակիրթ տեսության շրջանակում չի տեղավորվում, սակայն չպետք է մոռանալ, որ երբեմն լրագրողներն այնպիսի սխալներ են թույլ տալիս, որ իրենք են ծնում իրենց նկատմամբ ճնշման անհրաժեշտությունը:

Իսկ այժմ, որպեսզի չմտածեք, թե մենք ճառում ենք, իսկ զանգը, սպասում ենք, որ մյուսները կախեն, ասեմ, որ վերը նշված բոլոր կետերի վերաբերյալ մենք ունենք լուծումներ եւ պատրաստ ենք համագործակցության:

Կետ առաջին՝ մենք պատրաստ ենք ստեղծել ֆինանսավորման մի շարք աղբյուրներ, որոնցից ամենակարեւորը՝ Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի շրջանակներում: Դրանք կոնգրեսի կողմից նախատեսված գրանտներն են եւ որոշակի ֆինանսավորումները ԶԼՄ-ների գործունեությունն ակտիվացնելու համար: Սփյուռքի մեր գործընկերների հետ կազմակերպելու ենք նաեւ ԶԼՄ-ներին սատարող ֆոնդ:

Երկրորդ՝ Բրատիսլավայում գործող մեր տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնը պատրաստ է լայն համագործակցություն զարգացնելու հայկական ԶԼՄ-ների ու եվրոպական կենտրոնների միջեւ՝ սատարելով համատեղ աշխատելու ցանկացած ցանկություն:

Երրորդ՝ այս ֆորումում մենք ստեղծելու ենք մի համադրիչ կենտրոն, որը ծառայելու է համաշխարհային հայկական ԶԼՄ-ների տեղեկատվական դաշտի կոորդինացմանը:

Մի քանի խոսք այս կենտրոնի գործունեության իմ պատկերացումների մասին:

Քանի որ վերջին տաս տարիներին ես մասնակցել եմ համաշխարհային, հատկապես եվրոպական հայկական լոբբիստական կենտրոնների աշխատանքներին, մի կենտրոն էլ ինքս ստեղծելով Միջին Եվրոպայի երկրներում, ասեմ, որ հայկական լոբբինգի աշխատանքների առավել արդյունավետ զարգացմանն ամենից շատ խոչընդոտում է համադրիչ կենտրոնի բացակայությունը: Մենք աշխատում ենք վայրիվերո եւ չկա գործունեության համընդհանուր ծրագիր: Երեւի շատերին կզարմացնեմ, ասելով, որ մեր աշխատանքները քիչ թե շատ կոորդինացնող միակ օրգանը եղել են ԶԼՄ-ները: Մենք սնվել ենք նրանցից եկած տեղեկատվությամբ ու գործել ինտուիտիվ՝ հաճախ համոզված չլինելով ճիշտ ու սխալի մեջ: Հատկապես ուզում եմ նշել «Նոյյան տապան» վերլուծական-տեղեկատվական կենտրոնի եւ նրա «Հայերն այսօր» տեղեկագրի կարեւոր ծառայությունն այս հարցում: Շատ կարեւոր է եղել ինձ համար, նաեւ, Եվրոպայի հայ դատի գրասենյակի էլեկտրոնային տեղեկագրի ծառայությունը: Բերեմ օրինակ. Կիպրոսի ԵՄ անդամության ժամանակ հայկական լոբբիստները չէին կողմնորոշվում, ո՞րն է ճիշտը, Կիպրոսի թուրքական մասի միացումը հունականի՞ն, թե՞ ստատուս քվոն: Նույնը Թուրքիայի ԵՄ անդամության խնդրում մեր դիրքորոշման հարցում: Քննարկումների սկզբում մի մասը կարծում էր, որ Թուրքիային պետք է պատժել եւ միարժեքորեն նրա անդամակցության դեմ հանդես գալ, մյուս մասը փրկությունը գտնում էր Թուրքիայի ԵՄ անդամակցության մեջ , փաստելով, որ այն իսկայական օգուտներ կբերի Հայաստանին: Միայն տեղեկատվության միջոցով լոբբիստները գտան ճիշտ ուղին եւ եկան ընդհանուր հայտարարի: Կրկնում եմ, անհրաժեշտ եւ հրատապ է մի տեղեկատվական կենտրոն ունենալ, որը կկազմակերպի քննարկումներ եւ կտարածի այդ քննարկումների արդյունքները՝ լոբբիստական կառույցներին կողմնորոշելով գործունեության ճիշտ ուղու ընտրության հարցում: Խոսքն ընդամենը վերլուծական տեղեկատվության ապահովման մասին է:

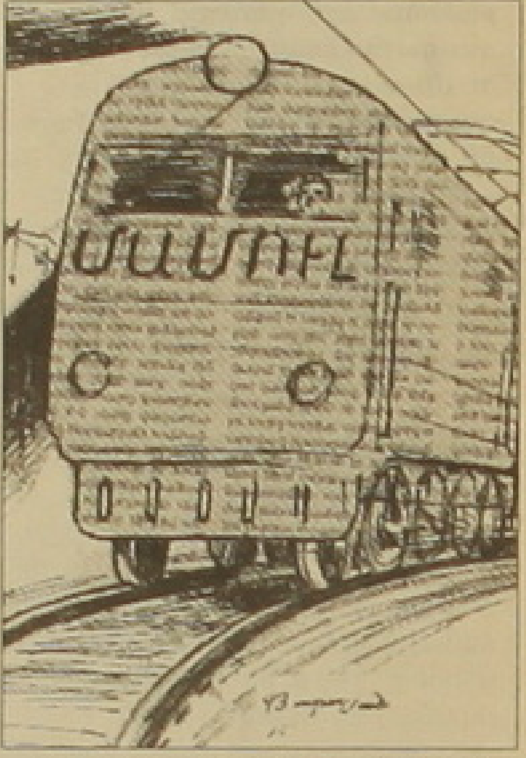

Ես կարծում եմ, որ մեր երրորդ համահայկական մեդիա ֆորումի արդյունքում ստեղծված Համահայկական մեդիա ասոցիացիան կոչված է այս եւ բազմաթիվ այլ կենսական նշանակություն ունեցող կարեւոր հարցերի քննարկմանը: Հավատացած եմ, որ մենք մեծ ու նշանակալի արդյունք ենք գրանցելու եւ հիմք դնելու մեր հանրապետության ու ժողովրդի բարօրության համար անհրաժեշտ մի շարք փոփոխությունների զարգացմանը:

Բրատիսլավա-Սլովակիա
(կրճատումներով)

է էջից

«Մեր վերջնական նպատակը երեխաներին...»

Յուրաքանչյուր տանն ապրում են միջինը 9 երեխաներ: «Սա մեծ ընտանիք է, այն տարբերությամբ, որ այստեղ ծնողներ չկան: Իսկ առօրյան նույնն է, ինչ բոլոր ընտանիքներում», ասում է տունը ղեկավարող Տաթեւիկ Թաթյանը՝ միաժամանակ ընդգծելով, որ իրենց անմիջական հսկողության եւ խնամքի ներքո են երիտասարդները: Իսկ մանկավարժն էլ ընդգծում է, որ չնայած իրենց բարդ մանկությանը՝ երեխաներ կան, որ լավ, ինքնաբավ վիճակում են: Սարգսյան Վահեն նշում է նաեւ, որ երեխաներն այստեղ սովորում են ինքնուրույն կյանքի, ձեռք բերում ինքնուրույն ապրելու հմտություններ: «Գլխավորն այն է, որ այս տներում ապրելով՝ երեխաները լարված չեն, թերարժեքության բարդույթ չունեն, ճնշված չեն, իրենց ապահով եւ պաշտպանված են զգում եւ չեն տարբերվում հասակակիցներից», նկատում է երիտասարդական ծրագրերի համակարգողը:

Ինքնուրույնության վարժվող, սեփական ցանկություններն իրականացնելու, ինքնուրույն մասնագիտություն ընտրելու, ամենամսյա գումարները իրենց հայեցողությամբ ծախսելու հնարավորություն ունեցող երիտասարդների հետ մի քիչ բարդ էր շփվելը: Նրանք մեզ էին նայում կասկածանքով, այնուամենայնիվ, հաջողվեց նրանցից որոշ բաներ իմանալ: Երիտասարդների պատմելով, իրենք հաճախում են իրենց ցանկացած դպրոցներն ու քոլեջները, ունեն իրենց ընկերները, առանձին շրջապատը, նախընտրած ժամանցի վայրերը, որտեղ ազատ ժամերին հաճախ են լինում ընկերների հետ: Ցանկության դեպքում նրանք լրացուցիչ պարապմունքների հնարավորություն են ունենում, իսկ որոշներն էլ արդեն կողմնորոշվել են մասնագիտության ընտրության հարցում: Երիտասարդները վստահեցրին, որ գոհ են իրենց կյանքից, հիմնադրամի աշխատակիցների հոգատարությունից, բայց դժգոհ են երկրից. «Մեզ Հայաստանից ոչ ոք չի օգնում, էդ մասին գրեք, էլի՛: Թող ոչ ոք հետո չասի, թե բարեգործություն են անում», խնդրում է աղջիկներից մեկը:

Հիմնադրամի հիմնած այս մանկապարտեզում իրենց ժամերն են անցկացնում նաեւ շրջապատի երեխաները:

Հիմնադրամի խնամքի 3-րդ՝ կիսաանկախ բնակության փուլում, երիտասարդներն ապրում են ժառանգություն ստացած կամ հիմնադրամի հետ համատեղ վարձակալած բնակարաններում, աշխատում են, բայց նաեւ հիմնադրամից ստանում ամենամսյա նպաստներ: Հիմնադրամի ազգային տնօրեն Աշոտ Քոչարյանի խոսքով, 23 տարեկանից ավարտվում է այս փուլը, եւ երիտասարդներն անցնում են ինքնուրույն կյանքի: Այդ պահից սկսած դադարեցվում են նրանց տրվող նպաստները՝ բացառությամբ նրանց, ովքեր դեռ սովորում են (ուսման վարձը շարունակում են վճարել):

Այժմ «ՍՕՍ մանկական գյուղեր» բարեգործական հիմնադրամը կառավարության հետ պատրաստվում է նման մի գյուղ էլ Իջեւանում հիմնել: Երկրորդ գյուղի նախաձեռնությունը կառավարությանն է, որն այժմ մանկատների բեռնաթափման ծրագիր է իրականացնում՝ կարեւորելով երեխաների խնամքի այլընտրանքային տարբերակը: ■

Իրանը ի չիք է դարձնում գործադրվող ճնշումները ՄԱԿ-ի ԱԽ-ի միջոցով օրինականացնելու անգլո-ամերիկյան նկրտումները

Մարտի 24-ին ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեմ կիրառվող պատժամիջոցների խստացման բանաձեւ էր ընդունել: Դա ենթադրում է նաեւ իրանցի պետական գործիչների այցելությունների սահմանափակումը այլ երկրներ: Դրա նախօրյակին իսլամական հեղափոխության պահապանների կորպուսի մարտիկները Պարսից ծոցում ձերբակալել էին 15 բրիտանացի նավաստիների:

Մինչ Մեծ Բրիտանիայի արտգործնախարար Մարգարետ Բեքեթը ուղեւորվում էր Անկարա իրանական գերության մեջ գտնվող նավաստիների ազատմանը Անկարային ներգրավելու առաջադրանքով, իսկ Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը Սաուդյան Արաբիայի մայրաքաղաք Ռիադում Իրանի արտգործնախարար Մանուչեհր Մոթաքիի հետ Արաբական լիգայի գագաթաժողովի շրջանակներում քննարկում էր ազատման հարցը, ահա մարտի 29-ին պաշտոնական Թեհրանը հայտարարում է. «Մեծ Բրիտանիան Իրանում դեսպանություն ունի, ուստի 3-րդ երկրների միջնորդության կարիքը չկա»:

Որքան էլ Իրանի արտգործնախարարության խոսնակ Հոսեյնիի արած այս հայտարարությունը նկատի ունենա Թուրքիայի միջնորդությունը, այնուամենայնիվ, վարչապետ Էրդողանը շարունակել է նավաստիների առնչությամբ բանակցել իրանական կողմի հետ: Ավելին, մարտի 30-ին նա հեռախոսազրույց է ունեցել Իրանի նախագահ Մահմուդ Ահմադինեժադի հետ, սակայն ոչ թե բրիտանացի նավաստիներին գերությունից ազատելու, այլ Թեհրանում Թուրքիայի դեսպանին թույլ տալու խնդրանքով, որ նրան տրվի նավաստիներին տեսակցելու հնարավորություն:

Թուրքական հանրային հեռուստատեսության վկայությամբ, վարչապետ Էրդողանի խնդրանքին նախագահ Ահմադինեժադը դրական է արձագանքել: Պետք է սակայն մոռանալ Իրանի պաշտպանության նախկին փոխնախարար Ալի Ռեզա Ասկարիի, ինչպես «Ենի շաֆաք» մարտի 30-ի համարում նշում է Իբրահիմ Կարագյուլը, եւ 5 իրանցի սպաների մասին, որոնց ամերիկյան գաղտնի ծառայությունները առեւանգել էին հենց Թուրքիայում:

Առեւանգման հանգամանքը, ըստ Կարագյուլի, սահմանափակում է բրիտանացի նավաստիների ազատմանը միջնորդելու Անկարայի հնարավորությունները: Հակառակ դրան, գերեվարելով նավաստիներին, Իրանը պարզապես ստիպել է Արաբական լիգային, որ Ռիադում գումարվող գագաթաժողովին հրավիրի արտգործնախարար Մոթաքիին, ինչը մինչ այդ չէր նախատեսվում:

Բրիտանացի նավաստիների գերեվարումից հետո Մոթաքիին հրավիրելով գագաթաժողովին, Արաբական լիգան փաստորեն խախտել է ՄԱԿ-ի ԱԽ-ի բանաձեւի իրանցի պետական գործիչների այցելությունները սահմանափակելու վերաբերյալ դրույթը: Դրա հետ ձախողվել է նաեւ բրիտանացի նավաստիների գերեվարումը ՄԱԿ-ի միջոցով դատապարտելու Մեծ Բրիտանիայի նախաձեռնությունը: Մարտի 30-ին այդ նախաձեռնության համաձայն, քննարկելով նավաստիների հարցը, ՄԱԿ-ի ԱԽ-ն հայտարարություն է ընդունել, որտեղ սակայն գերեվարումը դատապարտելու փոխարեն դրա առնչությամբ «խորը մտահոգություն է հայտնել»: Մերժվել է նաեւ նավաստիներին շուտափույթ ազատ արձակելու կոչով Իրանին դիմելու Լոնդոնի առաջարկը:

Այս ամենը նշանակում է, որ Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը սառնասիրտ քաղաքականությամբ ոչ միայն կարողանում է տարածաշրջանում հաջողությամբ դիմակայել ռազմական ներխուժման անգլո-ամերիկյան սպառնալիքներին եւ քաղաքական համանման ճնշումներին, այլեւ ի չիք է դարձնում այդ ճնշումները ՄԱԿ-ի ԱԽ-ի հայտարարությամբ օրինականացնելու եւ դրանց գործադրումը այլ պետությունների համար պարտադիր դարձնելու նկրտումները:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

THE GUARDIAN

Մի դեպքում սկանդալային պիտակավորում

Մյուսում՝ քար լռություն

Անգլիական **«Գարդիան»** հեղինակավոր թերթի մարտի 22-ի համարում անդրադառնալով «Նավթ պարենի դիմաց» հայտնի գործարքին եւ Բենոն Սեւանին վերաբերող աղմուկին, լրագրող **Այան Ուիլյամսը** զարմանք է հայտնում վերջին շրջանում մեկ ուրիշ դեպքի շուրջը տիրող «խլացնող լռության» վերաբերյալ, բայց շերլոկհոլմսյան տրամաբանությամբ անմիջապես բացատրում. «Տարրական բան, սիրելի Վաթսոն, այդ դեպքին առնչվող ամերիկացի պաշտոնյան նախկին հանրապետական կոնգրեսական Պիտեր Սմիթն էր, որին նախագահ Ջորջ Բուշն էր ՅՈՒՆԵՍԿՕ «գործուղել» այդ կազմակերպությունը վերափոխելու նպատակով՝ 19 տարի ամերիկյան «բոյկոտից հետո»: Վաշինգտոնն այդ կազմակերպությունը հակաամերիկյան եւ կոռումպացված էր համարում: Մինչեւ աուդիտորական մի խումբ վերջնականապես հանգեր խայտառակ եզրակացության, նախկին օրենսդիր Պիտեր Սմիթը, որին կաշառակերության եւ «խնամիականության» մեջ են մեղադրում, հրաժարական է տվել իր պաշտոնից: Ըստ պատրաստված աուդիտորական զեկուցագրի, նա խորհրդակցական պայմանագրերը փոքր՝ 100.000 դոլարից պակաս մասերի է բաժանել, որպեսզի կարողանա դրանք փոխանցել «ազդեցիկ մի ընկերության» առանց «գլխացավանքի»: Նա օգտագործել է Աֆրիկայում անգրագիտությունը վերացնելուն նպատակաուղղված ավելի քան 2 մլն դոլար հատկացումը, նաեւ մոտ կես միլիոն դոլար՝ կազմակերպելու քննողական բնույթի մի հյուրասիրություն իրեն պաշտոնի նշանակած նախագահի տիկնոջ պատվին: Այս փաստերն առաջին անգամ հայտնվել են ֆրանսիական մամուլում երեք ամիս առաջ: Հաշվի առնելով, որ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր մասնաշենքը գտնվում է Փարիզում, բնականաբար ֆրանսիական կառավարության աուդիտորական խումբն է մասնակցել ստուգումներին եւ պատրաստել զեկուցագիրը:

Սմիթի գործունեությունից օգտվող ընկերությունը եղել է վաշինգտոնյան «Նավիգանտը», որը ոչ մի կապ չունի կրթական նախաձեռնությունների հետ:

Երբ համեմատում ենք «Նավթ պարենի դիմաց» ծրագրի շուրջը հարուցված աղմուկը եւ սկանդալային պիտակավորումը այս հարցում տիրող քար լռության հետ, հասկանում ենք, որ ՄԱԿ-ում եթե կաշառակերությամբ ես զբաղվում, ապա անպայման պետք է լինես ազդեցիկ հանրապետական գործիչ, որպեսզի աշխարհն այդ մասին ոչինչ չիմանա, եզրակացնում է լրագրող Այան Ուիլյամսը:

Հ. Ծ.

Արաբներն Իսրայելին առաջարկում են «հաշտություն՝ հետքաշման դիմաց»

Սաուդյան Արաբիայի մայրաքաղաք Ռիադում հինգշաբթի օրն ավարտված Արաբական պետությունների լիգայի գագաթաժողովի մասնակիցներն Իսրայելին հաշտության ձեռք են մեկնել: Արաբները հրեական պետությունից խնդրում են ընդունել 2002 թ. ստեղծված հաշտության ծրագիրը, ըստ որի հարաբերությունները կարող են կարգավորվել Պաղեստինում 1967 թ. սահմանները վերականգնելու դեպքում:

Պաղեստինի պետության մայրաքաղաքը պետք է դառնա Երուսաղեմը: Պետք է լուծվի նաեւ պաղեստինցի գաղթականների վերադարձի խնդիրը: Ծրագրում նախատեսվում է նաեւ 1967 թվականից Իսրայելի օկուպացրած սիրիական Գոլանի բարձունքների խնդրի լուծման նախագիծ:

«Ֆիգարո» թերթը տեղեկացնում է, որ Իսրայելն արդեն մերժել է արաբների առաջարկը: Այդուհանդերձ, արաբ ղեկավարները «դուռը բաց են թողնում» հետագա բանակցությունների համար: Արաբական լիգայի առաջարկին հավանություն է տվել Պաղեստինի ազգային միասնության կառավարությունը: Ընդսմին վարչապետը՝ «Համասի» հայտնի գործիչ Իսմայիլ Հանիեն, հաշտության ծրագրին համաձայն է որոշ վերապահումներով, իսկ նախագահ Մահմուդ Ասադը ոգեւորությամբ է ընդունել ծրագիրը:

Ծրագրին հավանություն են տալիս նաեւ Պակիստանի նախագահ Մուշարաֆը եւ Թուրքիայի վարչապետ Էրդողանը: ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Պան Գի Մունը իր հերթին Իսրայելի ղեկավարներին կոչ է արել «նորովի վերանայել արաբների նախաձեռնությունը»:

ՄԱԿ-ը մտահոգ է Իրանում բրիտանացի նավաստիների ձերբակալությունից

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը հայտարարությամբ «խորը մտահոգություն» է արտահայտել Իրանում բրիտանացի 15 նավաստիների կալանավորման կապակցությամբ եւ Թեհրանին կոչ է արել նրանց բրիտանացի դիվանագետների հետ հանդիպելու հնարավորություն տալ:

Հայտարարության մեջ նշվում է, որ ԱԽ 15 անդամները կողմ են խնդրի շուտափույթ լուծմանը, «ներառյալ նավաստիների արձակումը»: Ֆրանսպրեսը շեշտում է այն փաստը, որ հայտարարությունը չի մասնանշում, թե որ երկրի տարածքում է տեղի ունեցել միջադեպը: Մեծ Բրիտանիան պնդում է, թե նավաստիները եղել են Իրաքի տարածքային ջրերում, իսկ Իրանը գտնում է, որ նրանք ներխուժել են իր տարածք:

Հայտարարության տեքստի փոխհամաձայնեցումը տեւել է 4 ժամ եւ ուղեկցվել է թեժ վիճաբանությամբ: Մասնավորապես Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Վիտալի Չուրկինը դեմ է արտահայտվել Մեծ Բրիտանիայի պատվիրակության կազմած տեքստին, որով առաջարկվում էր «դատապարտել Իրանի կառավարության կողմից բրիտանացի 15 նավաստիների կալանավորումը» եւ կոչ էր արվում «անհապաղ ազատ արձակել նրանց»:

Իրանի արտգործնախարար Մանուչեհր Մոթաքին հինգշաբթի օրը հայտարարեց, որ Լոնդոնը պարտավոր է ընդունել իրանական սահմանի խախտման իրողությունը, որպեսզի դյուրացնի հակամարտության կարգավորումը: Ի պատասխան՝ Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլերն ասաց, թե ինքը մտադիր չէ բանակցել Թեհրանի հետ:

Գ. Բ.

«Ալդի» եղբայրները գլխավորում են Գերմանիայի միլիարդատերերի ցուցակը

«Ալդի» կենսամթերքի զեղչ գներով (discounter) հայտնի խանութների սեփականատեր Ալբրեխտ եղբայրներն իրենց ավելի քան 16 միլիարդ եվրո կապիտալով 2006-ին դարձյալ գլխավորում են Գերմանիայի ամենահարուստ մարդկանց տասնյակը: 86-ամյա Կարլ Ալբրեխտը, որ «Հարավային Ալդի» խանութների սեփականատերն է, տասնյակում առաջինն է, այնուհետեւ նրան է երկրորդում կրտսեր եղբայրը՝ 84-ամյա Թեոն՝ «Հյուսիսային Ալդի» խանութների սեփականատերը: Երրորդ տեղում 67-ամյա Դիթեր Շվարցն է, ում սեփականությունը «Ալդիին» շատ նման «Լիդլ» խանութներն են, նաեւ «Քաուֆլանդ» առեւտրային ցանցը: Նրա հարստությունն անցնում է 10 միլիարդ եվրոն: Չորրորդ հարուստը կին է՝ 44-ամյա Սյուզաննա Քլաթթեն: BMW-ի եւ «Ալթանայի» ամենամեծ բաժնեթղթերն ունեցող Քլաթթենի հարստությունը 7, 75 միլիարդ եվրո է գնահատվում: 5-րդ տեղում Օտտո ընտանիքն է (Օտտո առաքում) իր 5,4 միլիարդ եվրո կարողությամբ: 6-րդ տեղում Դիթմար Հոփփն է (SAP)՝ 5,3 միլիարդ եվրո հարստությամբ, այնուհետեւ՝ Ռայնհոլդ Վյուրթը՝ («Վյուրթ» խումբ)՝ իր 5,15 միլիարդ եվրոյով: Մեծահարուստ ընտանիքների թվում է նաեւ Հայաստանում լավ ծանոթ Զիմենսը՝ իր 3,7 միլիարդ եվրո հարստությամբ:

Առաջին անգամ է, որ գերմանացի միլիարդատերերը 100-ը գերազանցում են: Անցյալ տարի գերմանացի մեծահարուստներից միայն 83-ն էր նվազագույնը 1 միլիարդ եվրո ունեցել:

Միջազգային ցուցակում Գերմանիայի ամենահարուստ Ալբրեխտ եղբայրները, ըստ «Ֆորբս» ամսագրի տվյալների, 8-րդ 9-րդ տեղում են՝ 17 միլիարդ ամերիկյան դոլար կարողությամբ: Առաջին տեղում իր 42,1 միլիարդ եվրոյով «Մայքրոսոֆթ» ընկերության հիմնադիր Բիլ Գեյթսն է:

Ա. Հ.
Գերմանիա

Նիազովի լիարժեք հետնորդը

Թուրքմենստանի նախագահ Գուրբանգուլի Բերդիմուհամմեդովը ընտրվել է երկրի ներկայացուցչական եւ օրենսդրական բարձրագույն մարմնի ժողովրդական խորհրդի ղեկավար: ՌԻԱ գործակալությունը հիշեցնում է, իր կենդանության օրոք այդ պաշտոնն զբաղեցնում էր նախագահ Սափարմուրադ Նիազովը: Նախագահի ընտրվելուց հետո Բերդիմուհամմեդովը, երկրի սահմանադրությանը համապատասխան, դարձել էր նաեւ վարչապետ: Այժմ նախագահն իր ձեռքին է կենտրոնացրել գործադիր եւ օրենսդիր իշխանությունը: ՌԻԱ գործակալությունը նշում է, որ ժողովրդական խորհրդի նախագահի պաշտոնի միակ թեկնածուն եղել է Բերդիմուհամմեդովը, որն էլ ընտրվել է միաձայն: Ժողովրդական խորհրդի կազմում ընդգրկված են երկրի բարձրագույն ղեկավարության ներկայացուցիչները՝ պետության ղեկավարը, նախարարները, խորհրդարանի պատգամավորները, գերագույն դատարանի նախագահը, գլխավոր դատախազը եւ քաղաքապետները: Այդ մարմինն իրավասու է ընդունել սահմանադրություն եւ փոփոխություններ կատարել այնտեղ, հայտարարել նախագահի եւ խորհրդարանի ընտրություններ:

«Լայֆ» հանդեսը մայիսից չի հրատարակվելու

Մի քանի տասնամյակ լույս տեսնող ամերիկյան «Լայֆ» պատկերազարդ հանդեսը 2007 թ. մայիսից այլեւս թղթային տարբերակ չի ունենա: Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ աշխարհի ամենահայտնի լուսանկարիչների գործերը տպագրող հանդեսն այսուհետեւ գոյություն կունենա միայն համացանցում, որտեղ ինքը կայքէջ ունի:

Նախատեսվում է հատուկ կայքէջ բացել նաեւ «Լայֆի» արխիվի համար, որն ընդգրկում է մոտ 10 մլն լուսանկար:

Հանդեսի «թղթային» տարբերակը 2004 թվականից լույս է տեսնում որպես ամերիկյան մի շարք թերթերի շաբաթական հավելված: Հրատարակիչը՝ «Թայմ» մեդիաընկերությունը, հայտարարել է, որ ինքը ստիպված է «Լայֆի» տպագրությունը դադարեցնել թերթերի տպաքանակների կրճատմամբ եւ գովազդատուների հետաքրքրության նվազման պատճառներով: Նման պայմաններում «Լայֆի» հրատարակումը համարվում է անշահութաբեր:

«Լայֆի» վերջին համարը վաճառքի կհանվի 2007 թ. ապրիլի 20-ին:

Հանդեսի առաջին համարը լույս է տեսել 1936 թ.: Իր գոյության ընթացքում «Լայֆը» մի քանի անգամ փոխել է ձեւաչափը եւ ընդհատել լույսընծայումը: 1936-72 թթ. «Լայֆը» շաբաթահանդես էր: Ապա վեցամյա դադարից հետո թողարկումը վերսկսվեց որպես ամսագիր: 2000 թ. «Լայֆը» կրկին դադարեցրեց իր գոյությունը: 2004 թ. 20-րդ դարի ամենահայտնի լուսանկարիչների գործերի տպագրությամբ «Լայֆը» սկսեց վերահրատարակվել որպես «Լոս Անջելես թայմսի», «Մայամի հերալդի» եւ «Վաշինգտոն փոստի» շաբաթական հավելված:

Գ. Բ.

Ազգային նվագարանները պետք է փրկել անհետացումից

Ազգային արժեքները պահպանելու եւ սերունդներին փոխանցելու խնդիրը պետք է լինի բոլորինս: Ցավոք, այսօր մեզանում բարձր բողի վիճակում է հայտնվել ազգային նվագարանների նկատմամբ հոգածությունը, չկա հատուկ մշակված քաղաքականություն եւ ինչու չէ նաեւ ֆինանսավորում: Այս լուրջ ու կարեւոր խնդրի շուրջ «Ազգն» արդեն ներկայացրել է պրոֆեսոր Թովմաս Պողոսյանի մտահոգություններն ու առաջարկները: Շարունակելով հարցի կարեւորությունն ու հրատապությունը, ընթերցողներին ենք ներկայացնում Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ժողովրդական երաժշտության ֆակուլտետի դեկան Ռուբեն Միրզախանյանի հետ հարցազրույցը:

- Պրն Միրզախանյան, վերջին տարիներին, կարծես թե, ազգային նվագարանների նկատմամբ հետաքրքրությունը նվազել է եւ որոշ գործիքներ հնարավոր է, որ այլեւս չօգտագործվեն: Ձեր ղեկավարած ֆակուլտետը ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկում, որպեսզի ազգային նվագարանները պահպանվեն:

- Գիտեք, իրավիճակը իսկապես մտահոգիչ է: Մանկավարժական համալսարանի կուլտուրայի ֆակուլտետում ժողովրդական երաժշտության բաժինն արդեն գործում է շատ վաղուց եւ այն իր տեսակի ու ձեւի մեջ հանրապետությունում առաջինն էր, որը բարձրագույն գիտական կրթություն սկսեց տալ այդ ուղղությամբ: Սակայն, որպեսզի հարցի լուծման մեջ արձանագրվեն իրական դրական միտումներ, անհրաժեշտ է համակարգված մոտեցում հանդես բերել: Իսկ դա ենթադրում է նախեւառաջ ժողովրդական գործիքների առկայություն միջնակարգ երաժշտական ուսումնական հաստատություններում, որովհետեւ մենք, ցավոք սրտի պետք է արձանագրենք, որ համանման տեսակի ծանուցումը ենթադրում է, սակայն կարծում եմ, որ անհրաժեշտ մեթոդական միջամտությունից հետո, ի դեմ մենք պատրաստ ենք եւ կոչված ենք դա անելու, եւ ես կառաջարկեի, որ հենց երաժշտության դասաժամերի ընթացքում առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնեն ու վերանայեն ուսումնական ծրագրերը, շեշտը դնելով ազգային երաժշտության ուսումնասիրման վրա:

- Այս տարի ինչքա՞ն ուսանող է ընդունվել ժող. գործիքների բաժնում եւ եղե՞լ է թափուր տեղ:

- Ի տարբերություն նախորդ տարվա, այս տարի մեր ֆակուլտետում այդ տեղերը լրացել են ու թափուր տեղ չի եղել, ինչպես դա եղել է 2-3 տարիների ընթացքում:

- Իսկ դա ինչի՞ հետ է կապված:

- Բանն այն է, որ մեր երկրում բոլոր մասնագիտությունների գծով, վերջին 2-3 տարիների ընթացքում, եւ ես համոզված եմ նաեւ այս տարի, այդ պլանային տեղերը կհամալրվեն, որովհետեւ մի պարզ պատճառ կա, Հայաստանում ծնունդների թիվը նորմալացել է: Հիմա բուհեր են դիմում նրանք, ովքեր ծնվել են 90-ականներին: Իսկ դրանից հետո, արտագաղթ, այն մութ ու ցուրտ տարիներին, երբ ծնունդների թիվը կտրուկ նվազել էր, 2-3 տարի հետո դիմորդների թվի հետ նաեւ հնարավոր է դիմորդների նվազում:

- Դուք ասացիք, որ այս տարի ազատ տեղեր չեն եղել, նշանակում է, որ բոլոր ժող. գործիքների տիրապետող մասնագետներ կունենանք:

- Գիտեք, ընդունվելը՝ ընդունվում են, բայց հիմնականում՝ քանոն, դուդուկ, շվի, իսկ քամանչայի, բարդի տեղերում 1-2 տարի ընդհանրապես դիմորդ չենք ունեցել: Չնայած, որ այս տարի մեկ-երկուսը եղել են ու տեղերը լրացրել են: Բայց, ցավոք, դա լայն ընդգրկում չէ եւ դա լուրջ խնդիր է:

... տեսության երաժշտական դպրոցներում երաժշտական գործիքների բաժիններում աշակերտների թիվը խիստ նվազել է վերջին տարիներին: Դուք միանգամայն ճիշտ նշեցիք, որ կան ազգային նվագարաններից առանձին գործիքներ՝ թառ, քամանչա... եւ եթե նրանց նկատմամբ իրապես, լուրջ պետական ուշադրություն չդարձնենք, ապա նրանց ապագան վտանգված է: Իսկ այժմ պարզաբանեմ, թե ինչու: Որովհետեւ, թե մանկավարժական համալսարանը, թե կոնսերվատորիան զբաղված են բարձրագույն կրթություն տալով, սակայն դրա համար անհրաժեշտ է, որ այդ ուղղությամբ մեր դիմորդներն ունենան նախնական որոշակի պատրաստվածություն, որով պետք է զբաղվի երաժշտական դպրոցը: Ես նորից եմ կրկնում, որ իրապես արդեն անհրաժեշտ է պետական մոտեցում, քանի որ վիճակը ծայրաստիճան մտահոգիչ է, նամանավանդ առանձին ազգային գործիքների գծով:

- Չե՞ք կարծում, որ բացի երաժշտական դպրոցներից, ուսումնարաններից, նաեւ միջնակարգ դպրոցներում, երաժշտության դասաժամերին նույնպես հատուկ ուշադրություն պետք է դարձվի ազգային երաժշտությանը եւ նվագարաններին:

- Ես ձեզ հետ իհարկե համաձայն եմ, քանի որ միջնակարգ դպրոցում

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱՆԱՍՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ՑՈՒՑԱՍՐԱՀՆԵՐՈՒՄ

Նկարչության մեջ գլխավորը պրոֆեսիոնալիզմն է

«Կտավի երանգները կարող են ավելի շատ բան ասել, քան խոսքերը: Երանգներն արտահայտում են նկարչի էությունը, երազանքներն ու ցանկությունները: Ես համոզված եմ, որ գեղեցիկն ու բարին կփրկեն աշխարհը»:

Երիտասարդ նկարչուհի Զարուհի Թովմասյանի կտավները լի են մարդկային հուզումով, զգացմունքներով ու ներդաշնակությամբ: Նա հանդարտասահ ստեղծագործող է, հիմնականում աշխատում է դասական երաժշտության ներքո, նախընտրում դասական թեմաներ: «Չեմ կարող ասել, թե նկարելու պահին ինչ եմ զգում: Իմ զգացմունքները, հույզերն ու զգացողություններն արտահայտում եմ նկարների միջոցով»:

Զարուհին չի հիշում, թե երբ է սկսվել նրա սերը դեպի նկարչությունը: Ավարտել է Փանոս Թերլեմեզյանի անվան գեղարվեստի ակադեմիան եւ նկարելը մասնագիտությունից զատ դարձել է նաեւ կենսակերպ:

Մարտի 30-ին Նարեկացի արվեստի միությունում նկարչուհին արվեստասերների դատին ներկայացրեց 17 կտավ: Սա Զարուհու առաջին անհատական ցուցահանդեսն է: Նրա կտավները բազմաժանր ու բազմաբնույթ են՝ «Դիցաբանական առասպելներից» մինչեւ «Բալետ», «Հունական ասվածներից մինչեւ բնանկարներ»:

«Նկարչության մեջ գլխավորը պրոֆեսիոնալիզմն է: Ինձ հոգեհարազատ են բոլոր երանգները, այդ պատճառով էլ կտավներս գունեղ են: Ես փոփոխական մարդ եմ: Ինքնահաստատման ճանապարհին եմ, բայց հետագայում կցանկանայի իմ խոսքն ասել նաեւ նկարչական այլ ոճերում: Ուզում եմ իմ բնագավառում հասնել բարձունքների, իսկ դրա համար պետք է շատ աշխատեմ: Այնպես որ, ապագայում անելիքներս շատ են»:

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հայերեն-ֆրանսերեն եւ ֆրանսերեն-հայերեն նոր բառարաններ

«Արեգ» հրատարակչությունը «Գրպանի բառարաններ» շարքով լույս է ընծայել միանգամից երկու բառարան: Առաջինը «Հայերեն-ֆրանսերեն բառարանն է», որը պարունակում է 10 հազար բառ եւ բառակապակցություն: Կազմողը Սամվել Գասպարյանն է, որն ավելի վաղ՝ 1999 թ. եւ 2004 թ. լույս է ընծայել ավելի մեծ ծավալի «Հայ-ֆրանսերեն բառարան» (դրա վերջին հրատարակությունը պարունակում է շուրջ 50 հազար բառ եւ արտահայտություն):

Նոր լույս տեսած «Հայերեն-ֆրանսերեն բառարանը» փոքր-ինչ պարզեցված է, լավագույնս համապատասխանում է «Գրպանի բառարան» բնութագրմանը, ունի մատչելի գին եւ ֆրանսերեն ուսումնասիրող ամենատարբեր անձանց կարող է օգտակար լինել (աշակերտներ, ուսանողներ, դասախոսներ, թարգմանիչներ եւ այլն): Գրքում ընդգրկված են լայնորեն կիրառվող բազմաթիվ բառակապակցություններ եւ արտահայտություններ:

Ինչ վերաբերում է երկրորդ գրքին՝ «Ֆրանսերեն-հայերեն բառարանին», այն պարունակում է 10500 բառ եւ բառակապակցություն, տալիս բառիմասերի մեծ մասը, հարուստ է ֆրանսերեն արտահայտություններով, առածներով, ասացվածքներով, իսկ վերջում (ինչպես եւ վերոհիշյալ բառարանը) ունի աշխարհագրական անունների ցանկ: Սամվել Գասպարյանի կազմած այս գիրքը եւս նախատեսված է ֆրանսերենով զբաղվող անձանց ամենալայն շրջանակի համար:

Ավելի վաղ «Արեգ» հրատարակչությունը «Գրպանի բառարաններ» շարքով լույս էր ընծայել մի շարք ուրիշ երկլեզվյան բառարաններ:

Պ. Ռ.

ԳՐՔԻ ՇՆՈՐՀԱՆԴԵՍ

«Բերդաձոր»՝ իր երկրին իմացողի վավերագրություն

Բերդաձորը գավառ էր Մեծ Հայքի Արցախ նահանգում: Ընդգրկում էր Աղավնո գետի ձախ ափից մինչեւ Արաքս գետն ընկած տարածքը: Այսօր Բերդաձորը գյուղ է Արցախում: Բարձրադիր է ու անառիկ, այնտեղից տեսանելի է տարածական ու փարթամ բնությամբ համայնապատկերը: Գյուղը վկան ու մասնակիցն է եղել նաեւ արցախյան ազատամարտի: Հենց այդ գյուղի մասին է պատմում նույնանուն՝ «Բերդաձոր» պատմվածքների ժողովածուն: Հեղինակն էլ՝ **Էդուարդ Սաֆարյանը**, բերդաձորցի է, արցախյան ազատամարտի մասնակից, ՀՀ ոստիկանության վարչության պետ, գնդապետ: Իր խոսքում հեղինակը տեղեկացնում է. «Իմ հերոսներն իրական մարդիկ են: Նրանք, ովքեր վաղուց արդեն հեռացել են այս կյանքից, ապրում են իմ հոգում, իմ ամենօրյա մտորումների մեջ, քանի որ նրանցից յուրաքանչյուրը, կարող է եւ, ես եմ:

Ուրիշ ելք չկա, մարդը պիտի ինքն իր հետ զրուցի, ինքն իրեն մարտահրավեր նետի ու վերջապես հասկանա, թե ինքն իրականում ինչ արժեք ունի եւ ով է ինքը:

- Ուրիշ ելք չկա, ես պիտի գրեմ...»:

Գրելու հաստատակամություն-որոշումը հեղինակինն է եղել, իսկ տպագրելու կարեւորության հարցում գրչակից ընկերներն են վստահեցրել. «Շատերը պնդեցին,

-Կա այն, ինչ ուզել ես ցույց տալ, կա այն, ինչ կարեւոր ես համարել տեսնել պատմվածքներում, հարկավոր է տպել», տեղեկացրեց Սաֆարյանը: Ժողովածուն արդեն ընթերցողին է հանձնված: Ու հետաքրքրվողները հնարավորություն ունեն ծանոթանալու արցախյան ազատամարտի մասնակցի ապրածին եւ՝ պատանդ եղած ժամանակ բանտախցում, եւ՝ հետպատերազմյան իրավիճակում հասարակության ամենատարբեր շերտերի հարաբերություններում:

Հերոսներից շատերն այսօրվա իրականության տերն են ու պատմվածքներում ներկայացվածի կրողը, նաեւ «Բերդաձոր» ժողովածուի ընթերցողները: Պատմվածքները վավերագրություն են հիշեցնում, ոչ միայն դեմքերի ու դեպքերի հավաստիությամբ, այլեւ լեզվով, որում որոշ չափով տեղ է գտել նաեւ Արցախի բարբառը, արցախյան կենցաղավարությունն ու ծածկողությունն են արտացոլվել: Միջավայրի կրողը լինելով՝ հեղինակը գրական խոսքում էլ պահպանել է արցախյան կոլորիտը՝ չխամրեցնելով դրա գունեղ ու բազմազան դրսեւորումները:

Պատմվածքների «Բերդաձոր» ժողովածուն չի ստեղծվել գումարվելու բարձրարժեք գրականությանը, բայց մեծապես նպաստում է Արցախյան ազատամարտն ու դրան հաջորդած իրականությունն արտացոլող գրական գործերում արժեքավորների շարքը երկարացնելու գործը շարունակական դարձնելուն:

ՆՈՒՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

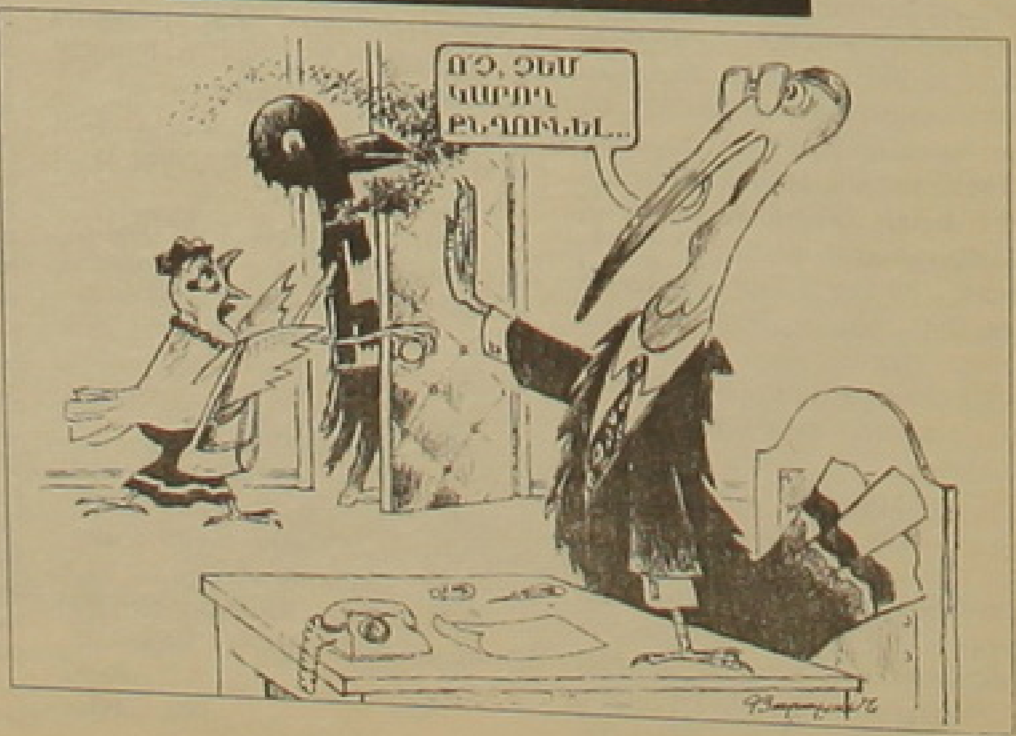

Աշխարհի չեմպիոնն ուժեղագույնն էր Մոնակոյում

Մոնակոյում ավարտվեց շախմատի միջազգային «Ամբեր» մրցաշարը, որը բավական ուժեղ կազմ ուներ: 12 շախմատիստներ մրցավեճի էին բռնվել գլխավոր մրցանակի, ինչպես նաեւ 216 հազար եվրո ընդհանուր մրցանակային հիմնադրամի համար:

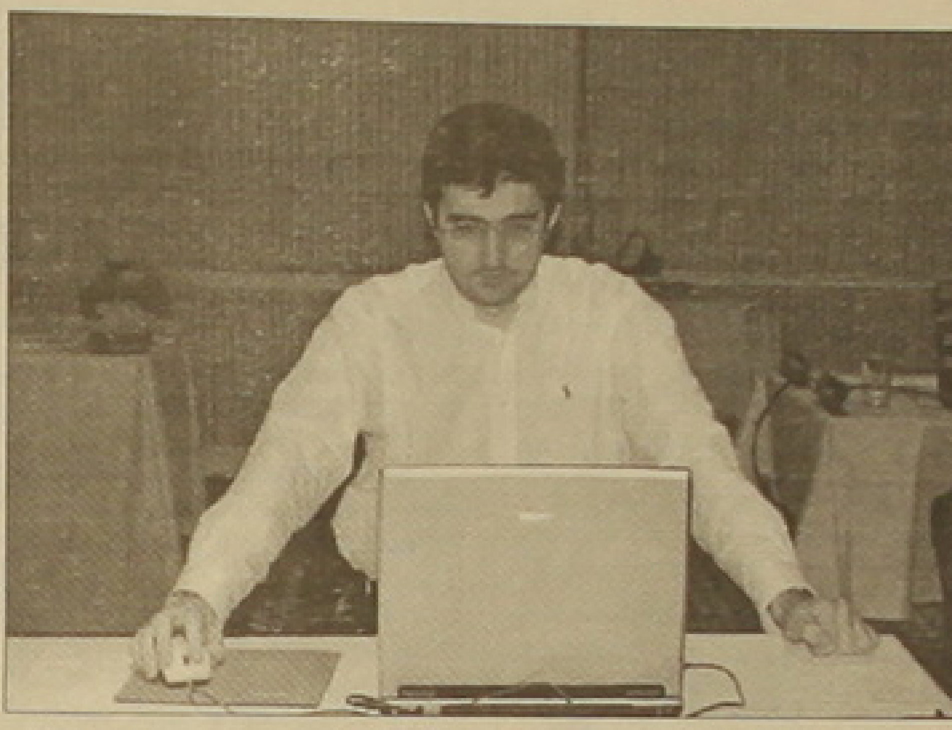

Դեռեւս նախավերջին տուրից հետո աշխարհի չեմպիոն Վլադիմիր Կրամնիկն արագորեն հաշտություն կնքեց Ֆրանսիսկո Վալյեխոյի հետ երկու պարտիաներում էլ եւ վաստակելով 15,5 միավոր, անհասանելի դարձավ մրցակիցների համար:

Լեւոն Արոնյանի մրցակիցն ուկրաինացի գրոսմայստեր Վասիլի Իվանչուկն էր: Սովորաբար Իվանչուկը դժվարին մրցակից է Արոնյանի համար: Բայց այս անգամ հայ շախմատիստն իրեն լավ դրսեւորեց: «Կույր» շախմատում սպիտակներով խաղացող Արոնյանը երկարատեւ պայքարից հետո ստիպեց մրցակցին 67-րդ քայլում հանձնվել: Արագ շախմատի պարտիան, որտեղ Արոնյանը խաղում էր սեւերով, 46-րդ քայլին ավարտվեց ոչ-ոքի:

Այսպիսով, Լեւոն Արոնյանը 22 հնարավորից վաստակեց 12 միավոր եւ 4-5-րդ տեղերը բաժանեց Պյոտր Սվիդլերի հետ: Վերջինս մեկ միավոր վաստակեց Ալեքսանդր Մորոզեւիչի հետ մրցավեճում՝ հաղթելով արագ շախմատում: Լեւոն Արոնյանը մրցաշարում տարավ 8 հաղթանակ, նույնքան պարտիա ավարտեց ոչ-ոքի, կրեց 6 պարտություն:

Երկրորդ տեղը զբաղեցրեց հնդիկ գրոսմայստեր Վիշվանաթան Անանդը, որը վերջին տուրում Գելֆանդի հետ երկու պարտիաներն էլ ավարտեց ոչ-ոքի: Անանդը վաստակեց 13,5 միավոր: Նրանից կես միավոր հետ մնաց Վասիլի Իվանչուկը: Հաջորդ տեղերում են Ալեքսանդր Մորոզեւիչն ու Բորիս Գելֆանդը՝ 11,5-ական, Մագնուս Կառլսենն ու Պետեր Լեկոն՝ 10,5-ական, Թեյմուր Ռաջաբովը՝ 9, Լյուկ վան Վելին ու Ֆրանսիսկո Վալյեխոն՝ 6,5-ական:

«Կույր» շախմատում բոլորից հաջող հանդես եկավ մրցաշարի հաղթող Վլադիմիր Կրամնիկը: Նա անցկացրած 11 պարտիաներում վաստակեց 9 միավոր՝ տոնելով 7 հաղթանակ, չորս մրցախաղ ավարտելով ոչ-ոքի: 7-ական միավորով 2-3-րդ տեղերը բաժանեցին Մորոզեւիչն ու Գելֆանդը: Նրանց կես միավորով զիջեցին Իվանչուկն ու Սվիդլերը, ընդ որում Իվանչուկը միակ պարտությունը կրեց Արոնյանից ավարտական տուրում: Լեւոնը 6 միավորով զբաղեցրեց 6-րդ տեղը:

Արագ շախմատում լավագույնը Վիշվանաթան Անանդն էր՝ 8,5 միավոր: Նա միակն էր այս մրցածետում, որ պարտություն չկրեց: Անանդը տոնեց 6 հաղթանակ, 5 պարտիա ավարտեց ոչ-ոքի: Կրամնիկը, Իվանչուկը, Լեկոն, Կառլսենը 6,5 միավորով բաժանեցին 2-5-րդ տեղերը: Արոնյանն արագ շախմատում էլ 6 միավորով 6-րդ տեղում էր:

Պլատինիի հեղափոխական առաջարկը կնպաստի ազգային գավաթի մրցաշարերի հեղինակությանը

Միշել Պլատինին ՈՒԵՖԱ-ի նախագահի ընտրվելու դեպքում խոստացել էր փոփոխել Չեմպիոնների լիգայի անցկացման մրցակարգը: Եվ ահա նա սկսել է իր նախընտրական ծրագրերի իրագործումը: Օրերս Պլատինին հանդես է եկել իրոք հեղափոխական հայտարարությամբ՝ առաջարկելով, որ Չեմպիոնների լիգայի որակավորման փուլում ընդգրկվեն եվրոպական երկրների գավաթակիրները: Եվրոպական մի շարք ակումբներ արդեն հավանություն են տվել Պլատինիի առաջարկին: Այն քննարկվելու է հունիսին կայանալիք ՈՒԵՖԱ-ի համաժողովում:

Ինչպես հայտնի է, ներկայումս եվրոպական երկրների գավաթակիրները մասնակցում են ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությանը: Պլատինին իր այդ առաջարկով ցանկանում է բարձրացնել ազգային գավաթների խաղարկության հեղինակությունը: Գաղտնիք չէ, որ առաջատար շատ թիմեր իրենց երկրների գավաթի մրցաշարերում հաճախ ոչ հիմնական կազմով են հանդես գալիս եւ խնդիր չեն դնում նվաճել մրցանակը: Ուստի քիչ չեն դեպքերը, երբ գավաթակիր է դառնում նույնիսկ ոչ բարձրագույն խմբի թիմը: Այժմ, երբ հնարավորություն է ընձեռվում գավաթի նվաճումով Չեմպիոնների լիգայի ուղեգիր նվաճել, բնականաբար, թիմերի վերաբերմունքը մրցաշարի նկատմամբ այլ կլինի:

Սակայն նման որոշում կայացնելիս որոշակի խնդիրներ են ծագում: Օրինակ, ինչպես վարվել այն դեպքերում, երբ երկրի գավաթակիրը միաժամանակ նաեւ ուժեղագույնն է ճանաչվում առաջնությունում: Այդ դեպքում Չեմպիոնների լիգայի ուղեգիր կտրվի ոչ թե եզրափակչի մասնակցին, այլ առաջնությունում 2-րդ, 3-րդ կամ 4-րդ տեղ զբաղեցրած ակումբին:

Չի բացառվում, որ եթե հունիսին ՈՒԵՖԱ-ի համաժողովը հավանություն տա Պլատինիի առաջարկին, ապա արդեն այս տարի մեկնարկող Չեմպիոնների լիգայի նոր խաղարկությանը մասնակցելու իրավունք տրվի գավաթակիրներին: Այնպես որ, Հայաստանի գավաթի խաղարկության մասնակիցներին էլ այս փաստը պետք է ոգեւորի:

«Լիվերպուլի» բաժնետոմսերի հսկիչ փաթեթը պատկանում է ամերիկացիներին

Ամերիկացի գործարարներ Ջորջ Ժիլետն ու Թոմ Հիկսը, որ հայտարարել էին «Լիվերպուլը» գնելու իրենց մտադրության մասին, արդեն դարձել են ակումբի բաժնետոմսերի 80,7 տոկոսի տերերը: Դա նրանց հնարավորություն է ընձեռում սկսել արժեթղթերի դուրս բերումը ֆոնդային բորսայից: Դա նշանակում է, որ այսուհետեւ «Լիվերպուլի» բաժնետերերն իրենց բաժնետոմսերը կարող են վաճառել մասնավոր կարգով:

Ակումբի նոր բաժնետերերի առաջին խնդիրը «Լիվերպուլի» համար 60 հազար նստելատեղով նոր մարզադաշտի կառուցումն է: Նրանք հերթական անգամ վերահաստատել են իրենց այդ մտադրությունը: Շուտով նարենց այցը Սթենլի Պարկ, որտեղ պետք է իրականացվի նոր մարզադաշտի շինարարությունը:

«Սա մեր ակումբի համար պատմական օր է: Մենք բոլորս ոգեւորված ենք այդ լուրով: Այժմ ակումբի նոր տերերը գնում են մնացած բաժնետոմսերը: Այդ գործընթացը կտեւի մոտ երկու շաբաթ: Մենք սպասում ենք, որ մարտի 31-ին «Արսենալի» հետ հանդիպմանն ակումբի նոր բաժնետերերը ներկա կգտնվեն», հայտարարել է «Լիվերպուլի» գործադիր տնօրեն Ռիկ Պերին:

«Լիվերպուլն» անգլիական 6-րդ ակումբն է, որի բաժնետոմսերի հսկիչ փաթեթը պատկանում է օտարերկրացիներին: Ինչպես հայտնի է, «Չելսիի» սեփականատերը ռուսաստանցի միլիարդատեր Ռոման Աբրամովիչն է: «Պորտսմուտը» պատկանում է ռուսական անձնագիր ունեցող Ալեքսանդր Գայդամակին: «Մանչեսթր յունայթեդը» 2005 թ. գնեց ամերիկացի Մալկոլմ Գլեյզերը: «Աստոն Վիլլայի» սեփականատերն ամերիկացի Ռենդի Լեռներն է, իսկ «Վեստ Հեմը» պատկանում է իսլանդացի էգերտ Մագնուսոնին:

Մայքլ Ֆելպսը նոր ռեկորդ է սահմանում

Մելբուռնում ընթացող ջրային մարզաձեւերի աշխարհի առաջնությունում եւս մեկ ռեկորդ սահմանեց ամերիկացի Մայքլ Ֆելպսը: Նա գերազանցեց համալիր լողի 200 մ մրցատարածության բարձրագույն նվաճումը: Ֆելպսն աշխարհի ռեկորդը բարելավեց 0,86 վրկ-ով: Նշենք, որ նախկին լավագույն ցուցանիշը պատկանում էր հենց Ֆելպսին: Այդ մրցաձեւում արծաթե մրցանակակիր դարձավ ամերիկացի Ռայան Լոխտեն, բրոնզը բաժին հասավ հունգարացի Լասլո Չեխին:

200 մ թիկնալողում եւս աշխարհի չեմպիոնը հաղթեց համաշխարհային նոր ռեկորդով: Այդ նվաճման հեղինակն ամերիկացի Լոխտեն էր, որը ցույց տվեց 1.54,32 վրկ արդյունք: 50 մ կանանց թիկնալողում էլ իր իսկ համաշխարհային ռեկորդը բարելավեց ամերիկուհի Լեյլա Վարիգին (28,16 վրկ): Համաշխարհային նոր ռեկորդով հաղթանակ տարավ ԱՄՆ-ի կանանց հավաքականը 4X200 մ ազատ լողաոճում (7.50,09):

Թամաշ Այանը կայցելի Հայաստան

Ինչպես տեղեկացանք Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի լրատվության պատասխանատու Նաթելա Հովասափյանից, ՀԱՕԿ-ի նախագահ Գագիկ Ծառուկյանի հրավերով մարտի 31-ից ապրիլի 3-ը պաշտոնական այցով Հայաստանում կգտնվի ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիայի նախագահ, ՄՕԿ-ի անդամ, հունգարացի Թամաշ Այանը:

Կքննարկվեն Հայաստանի ծանրամարտին առնչվող բազմաթիվ հարցեր, կորոշվեն առաջիկա անելիքները, որոնք կնպաստեն մեր հանրապետությունում մարզաձեւի բարի ավանդույթների վերականգնմանը: Նշենք, որ սա Թամաշ Այանի պաշտոնական երրորդ այցն է Հայաստան: Մինչ այդ նա Հայաստանում հյուրընկալվել էր ՀԱՕԿ-ի ներկայիս փոխնախագահ Օգսեն Միրզոյանին:

Մարադոնան պետք է ազատվի ավելորդ քաշից

Արգենտինացի հանրահայտ նախկին ֆուտբոլիստ Դիեգո Մարադոնան կրկին հայտնվել է հիվանդանոցում: Սակայն այս անգամ նրա ինքնազգացողության վատթարացումը բնավ էլ պայմանավորված չէ թմրանյութերի օգտագործմամբ: Պարզապես Մարադոնան այս անգամ չարաշահել է ալկոհոլը: Այժմ նա ինտենսիվ բուժում է անցնում Բուենոս Այրեսի կլինիկայում: Ըստ բժիշկների, բուժումը կտեւի 7-15 օր:

Մարադոնայի անձնական բժիշկ Ալֆրեդո Կայեն արդեն մի քանի շաբաթ մտահոգված էր Մարադոնայի առողջությամբ: Վերջինիս հաճախ կարելի էր հանդիպել գիշերային ակումբներում: Բնական է, որ նման ապրելակերպը քայքայելու էր Մարադոնայի առողջությունը:

Հիվանդանոցից դուրս գրվելուց հետո Դիեգո Մարադոնան Շվեյցարիայում պետք է բուժման կուրս անցնի: Այդ մասին հայտնել է նրա բժիշկ Ալֆրեդո Կախեն: «Մարադոնան որոշ ժամանակով պետք է հեռանա Արգենտինայից, որպեսզի կտրվի իր բարեկամներից ու շրջապատից: Նա օրական 3-4 գլանակ է ծխում, որը նրա համար շատ է: Մարադոնային շատ անհրաժեշտ է նիհարել», հայտարարել է բժիշկը:

Հիշեցնենք, որ 2005 թ. Մարադոնան ստամոքսի վիրահատության էր ենթարկվել, ինչի շնորհիվ նրան հաջողվել էր ազատվել ավելորդ 30 կգ քաշից: Սակայն վերջին շրջանում Մարադոնան կրկին սկսել էր գիրանալ: Ուստի կրկին բուժման անհրաժեշտություն է զգացվում:

IFAB-ը ներկայացնում է իր պահանջները

Ֆուտբոլային ընկերակցությունների միջազգային խորհուրդը (IFAB), որին է պատկանում ֆուտբոլում խաղի կանոնների փոփոխման բացառիկ իրավունքը, մշակել է այն չափորոշիչները, որոնց պետք է համապատասխանեն դարպասի գրավման արձանագրման համար նախատեսված սարքերը: Մանչեսթրում IFAB-ի մշտական անդամներ Անգլիայի, Շոտլանդիայի, Ուելսի, Հյուսիսային Իռլանդիայի ֆեդերացիաների եւ ՖԻՖԱ-ի ներկայացուցիչների հերթական հանդիպման ժամանակ որոշվել է, որ որեւէ սարք, որը նախատեսված է գնդակի՝ դարպասային գիծը հատելու փաստն արձանագրելու համար, պետք է համապատասխանի հետեւյալ չորս պահանջներին: Նախ սարքը պետք է բացառապես որոշի միայն դարպասային գիծը գնդակի հատման փաստը: Այնուհետեւ, սարքը պետք է աշխատի 100 տոկոսանոց ճշգրտությամբ, գիծը հատելու կամ չհատելու մասին ազդանշանը պետք է ակնթարթորեն փոխանցվի հանդիպման մրցավարին եւ այդ տեղեկատվությունը պետք է հասանելի լինի միայն մրցավարական բրիգադին:

Նշենք, որ գնդակի մեջ տեղադրված հատուկ միկրոչիպերն արդեն փորձարկվել են տարբեր մրցումներում: Եվ ահա IFAB-ը ներկայացրել է իր պահանջներն այդ սարքերի նկատմամբ: Միաժամանակ կազմակերպությունը որոշակի ճշգրտումներ է մտցրել ֆուտբոլային խաղի կազմակերպման եւ անցկացման որոշ կանոններում: Այսպես, չի թույլատրվում մարզադաշտի տեխնիկական գոտում գովազդային վահանակների տեղադրումը: Ֆուտբոլիստների հանդերձանքը չպետք է պարունակի քաղաքական, կրոնական կամ անձնական բնույթի հայտարարություններ: Հիմնական մարզահագուստի տակից հագած մարզաշապիկը կամ կիսաանդրավարտիքը պետք է լինեն նույն գույնի: Ֆուտբոլիստներին արգելվում է դարպասի գրավման գնծությունն արտահայտել դիմակներ կամ նմանատիպ առարկաներ կրելով: Ռադիոկապի սարքերը պետք է օգտագործվեն միայն մրցավարների կողմից, նրանց խոսակցությունները չպետք է ձայնագրվեն կամ հեռարձակվեն:

Միրանդան կրկին ռինգ դուրս կգա

Կոլումբիացի էդիսոն Միրանդան, որին աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսի համար մրցամարտում հաղթել էր Արթուր Աբրահամը, հերթական մենամարտը կանցկացնի հուլիսին: Նրա մրցակիցը կլինի ամերիկացի Կելի Ռոներտ Պավլիկը: Այս մենամարտի հաղթողն իրավունք կստանա մրցել WBC-ի եւ WBO-ի վարկածներով միջին քաշի աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Ջերմեյն Թեյլորի հետ:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Գլխացավ տաքսիներ

Այն, ինչի մասին գրում եմ, հաստատ շատերին է զայրացրել, քանի որ նման երեւույթը մեզանում դարձել է սովորական: Խոսքս տաքսի ծառայություններին է վերաբերում: Երբ տաքսի ես պատվիրում, երբեք չեն ասում, որ ազատ մեքենա չունեն, այլ ընդհակառակը. «Հիմա կուղարկենք»: Իսկ թե այդ հիման որքան նյարդ ու առողջություն է քայքայում, երբ մեքենան մոտենում է 20-40 րոպե ուշացումով: Տաքսի ծառայությունների դիսպետչերները, երբ դժգոհում ես, փորձում են ամեն կերպ համոզել, որ մեքենան ճանապարհին է, իսկ երբ մեքենայի վարորդին ես հարցնում, պարզվում է, որ ընդամենը 2-3 րոպե առաջ են ստել պատվերի մասին տեղեկություն: Շատ հաճախ էլ հատկապես երեկոյան ժամերին, պատվերները դիսպետչերները տալիս են իրենց ծանոթ-բարեկամներին, այլ ոչ թե տաքսի ծառայության վարորդներին: Այս վերջին փաստի մասին տեղեկացանք հենց տաքսու վարորդներից, որոնք դժգոհում էին, որ «մենք պարապ ենք մնում, իսկ կանչերը տալիս են ուրիշի...»: Տարօրինակ է, երբ 7 կմ-ի համար «Ֆորդ-բոյարդ» տաքսի ծառայության վարորդները պահանջում են 700, 800, 900, երբեմն էլ 1000 դրամ (1-6 կմ՝ 600 դրամ): Իսկ երբ այդ մասին ասում ես վարորդին կամ դիսպետչերին՝ զարմանում են: Զավեշտի է հասել նաեւ «Ֆորդ-բոյարդի» վարորդների պահվածքը՝ կոպիտ, բռի... Չկարծեք, թե օդից վերցված բաներ եմ ասում, այլ միայն այն, ինչ տեսել ու զգացել եմ այդ ծառայության տաքսիներից օգտվելու ընթացքում: Հաճախ պատվիրատուին «հրամցնում» են մեքենայի սալոնը ծխի մեջ կորած կամ էլ անսարք, չխչխկացող մի մեքենա: Իսկ ինչո՞ւ մեքենաների դռներին օտարալեզու գրված ծառայության անվանումը, կամ էլ ինչո՞ւ պատվիրատուին տրվող կտրոնի վրա նշված չէ, որ կտրոնը միայն տվյալ ամսվա համար է սպասարկվում... եւ այլն, եւ այլն:

Բազմաթիվ են դժգոհողները, որոնք հաճախ զանգահարում են խմբագրություն կամ նամակներ գրում: Իսկ թե ո՞վ է վերահսկում այդ ծառայությունների աշխատանքը, վարորդների հատուկ վերապատրաստումը, պարզ չէ, դրանից էլ մեր քաղաքում օր-օրի սնկերի պես նոր տաքսիներ են հայտնվում:

Ինչպես ժողովուրդն է ասում, «բաժակը լցվեց», երբ վերջին անգամ մարտի 10-ին, ժամը 20.25-ին տաքսի պատվիրեցի «Ֆորդ-բոյարդին»: Դիսպետչեր Նաիրա անունով աղջիկը, ճանաչելով մշտական հաճախորդին, ասաց. «Հիմա կուղարկեմ»: Անցավ 10 րոպե, մեքենան չկա, կրկին զանգեցի՝ հնչեց պատասխան. «Հիմա կմոտենա»: Անցավ եւս 10 րոպե, չկա ու չկա... եւ այսպես 40 րոպե երեխայի հետ ցրտին ու քամուն փողոցում հետ ու առաջ էինք գնում ու կրկին դիսպետչերին տեղեկացնում, որ մեքենան չկա: 45 րոպե հետո մի «Ժիգուլի» մեքենա մոտեցավ, երբ ճշտեցինք՝ մեր պատվերն է, թե՞ ոչ, փորձեցինք տեղեկանալ, թե ինչո՞ւ այդքան ուշ մոտեցավ: Բայց այ քեզ զարմանք, վարորդը շատ կոպիտ վիրավորեց ինձ ու դեռ գոռալով՝ «Դե հիմա մի քիչ էլ սպասեք», քշեց մեքենան ու գնաց: Դիսպետչերին երբ այդ ամենի մասին տեղեկացրինք, նա ներողություն խնդրեց, սակայն չցանկացավ ո՛չ վարորդի անունը եւ ո՛չ էլ մեքենայի համարը ասել, միայն տեղեկացրեց. «Նոր աշխատող է ու հիմա ուրիշ մեքենա կուղարկեմ»: Այնպես որ, եթե տաքսի եք պատվիրում, ապա ձեր բոլոր ժամադրությունները 30-45 րոպե ավելի ուշ նշանակեք, քանի որ գործ ունեք անքարեխիղճ «Ֆորդ-բոյարդ» տաքսի ծառայության եւ նրա նմանների հետ:

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

VIVAcell
Ձեր ընտրանքը

Հարգելի բաժանորդներ,

Ուրախ ենք հայտնել, որ 2007 թ. մարտի 23-ին ՎիվաՍելը գործածության մեջ է դրել նոր կորպորատիվ սակագնային պլաններ.

Զանգի ուղղություններ	Գործընկեր Ա 3-20 գիծ	Գործընկեր Բ 21-200 գիծ	Գործընկեր Գ 201 եւ ավելի գիծ	Գործընկեր Դ 201 եւ ավելի գիծ
	Պիկ/Ոչ պիկ	Պիկ/Ոչ պիկ	Պիկ/Ոչ պիկ	Պիկ/Ոչ պիկ
Ներխմբային զանգեր	14	11	8	16
Դեպի ՎիվաՍել	36	34	32	30
Դեպի այլ բջջային օպերատոր	42	42	42	40
Դեպի քաղաքային ցանց	36	36	36	40
Դեպի Ղարաբաղի բջջային ցանց	42	42	42	40
Դեպի Ղարաբաղի քաղաքային ցանց	50	50	50	40
Միանվագ վճարներ				
Միացման վճար	1200	1000	800	600
Ամսական բաժանորդային վճար	800	800	800	600
Երաշխիքային կանխավճար	10000	10000	10000	10000
Երաշխիքային վճար ռոումինգի դեպքում	110000	110000	110000	110000

2007 թ. ապրիլի 1-ից «Բիզնես», «Բիզնես-+», «Օպտիմա», «Օպտիմա-+» կորպորատիվ սակագնային պլանների գործածումը դադարեցվելու է, եւ 3 կամ ավել գիծ ունեցող կորպորատիվ բաժանորդները կփոխվեն վերը նշված սակագնային պլանների ըստ հետեւյալի՝

* Բոլոր 3 կամ 4 գիծ ունեցող կորպորատիվ բաժանորդները կփոխվեն «Գործընկեր Ա» փաթեթի.
* Բոլոր 5-ից 20 գիծ ունեցող բաժանորդները («Բիզնես») կփոխվեն «Գործընկեր Ա» փաթեթի.
* Բոլոր 21-ից 60 գիծ ունեցող բաժանորդները («Բիզնես+»), ինչպես նաեւ «Օպտիմա» փաթեթի բաժանորդները (մինչեւ 200 գիծ), կփոխվեն «Գործընկեր Բ» փաթեթի.
* Բոլոր 200-ից ավել գիծ ունեցող բաժանորդները («Օպտիմա+») կփոխվեն «Գործընկեր Գ» փաթեթի, եթե նրանք չդիմեն ՎիվաՍելին «Գործընկեր Դ» փաթեթի անցնելու համար:

Լրացուցիչ տեղեկությունների կամ օգնության համար խնդրում ենք զանգահարել 111 համարով կամ Ձեր հաշվի կառավարչին:

Վիվա-Սելի տնօրինություն

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
ՄԻԺԻ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀՀ սոցիալական ապահովության համակարգը ազգային անվտանգության դիտանկյունից»

ՄԻԺԻ-ի կազմակերպած
Քաղաքացիական կոնֆերանս

Մարդու իրավունքների եւ ժողովրդավարության ինստիտուտ՝ ՄԻԺԻ հայաստանյան անկախ, ոչ կառավարական կազմակերպությունը սույն թվականի **ապրիլ-մայիս ամիսներին կանցկացնի «ՀՀ սոցիալական ապահովության համակարգը ազգային անվտանգության դիտանկյունից»** քաղաքացիական կոնֆերանս Երեւան քաղաքում:

Այս կապակցությամբ ՄԻԺԻ-ն հայտարարում է մրցույթ վերոնշյալ քաղաքացիական կոնֆերանսների մասնակիցների ընտրության համար:

Մրցույթին մասնակցելու համար անհրաժեշտ է ներկայացնել հետեւյալը
- ինքնակենսագրական (CV)
- մոտիվացիոն նամակ

Ձեր փաստաթղթերը (էլեկտրոնային կամ տպագիր տեսքով) ներկայացնելու նպատակով կարող եք դիմել ՄԻԺԻ կենտրոն Երեւանում: Դիմումները ընդունվում են մինչեւ ս.թ.ապրիլի 5-ը, ժամը 17:00-ն:

Մարդու իրավունքների եւ ժողովրդավարության ինստիտուտ՝ ՄԻԺԻ
Երեւան, 22 մարտ 2007

ՄԻԺԻ Կենտրոն՝ Այգեձոր 4/1, 0019 Երեւան, ՀՀ, Հեռ/Ֆաքս.՝ 374 10 26 47 12; Բջջային՝ 374 91 43 21 19;
էլ. փոստ՝ info@idhr.am
www.idhr.am

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պատվիրատուն՝ «Հայաստանի հեռուստատեսային եւ ռադիոհաղորդիչ ցանց» ՓԲԸ-ն, հասցեն՝ ք. Երեւան, Հովսեփյան 95, հայտարարում է «ՀՌՑ 03/04» ծածկագրով գնանշման հարցում:

Հաղթող ճանաչված մասնակցին սահմանված կարգով կառաջարկվի կնքել հանրապետության տարածքում Պատվիրատուին սեփականության իրավունքով պատկանող հողատարածքների շուկայական արժեքի որոշման (գնահատման) գնման պայմանագիր:

Կնքվելիք պայմանագրի գործողության ժամկետը՝ ուժի մեջ մտնելու օրվանից մինչեւ 2007 թ. հունիսի 15-ը ընկած ժամանակահատվածն է:

«Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի համաձայն, գնումներին մասնակցելու իրավասու բոլոր անձինք կարող են մասնակցել գնանշման հարցմանը:

Գնանշման հարցման հրավեր ստանալու համար պահանջվում է 1000 ՀՀ դրամ գումարի վճար՝ ԱՇԻԲ, Աղայան մ/ճ 247460117994 հաշվեհամարին:

Հայտերը անհրաժեշտ է ներկայացնել հայերեն լեզվով, վերոհիշյալ հասցեով, մինչեւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 10-րդ օրվա ժամը 12-00:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/68» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **Հերացի փողոցից մինչեւ Խորենացի շրջանային կատեգորիայի մայրուղու (Հերացի փողոցի վրա գտնվող երկաթգծի կամրջից մինչեւ Խորենացի փողոց չշահագործվող երկաթգծի պաստառով) կառուցման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 75000 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայջրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25 հանձնաժողովի քարտուղար Գ. Մարտիրոսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 10.00-ն:

Կաշվե իրերի արտադրությամբ զբաղվող նորաստեղծ **«Երամեքս» կազմակերպությունը փնտրում է** 20-45 տարեկան կանայք եւ աղջիկներ, որոնք սկզբնական շրջանում սովորելով եւ իմանալով համապատասխան մասնագետների մոտ, կաշխատեն արտադրամասում որպես կարող բանվորուհիներ:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 45-43-16 կամ 22-02-47 (կարող եք թողնել հաղորդագրություն):

Ի ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆԸ

«Արմենիան Դեյթաքոմ Քամփնի» ՓԲ ընկերությունը դիմել է Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողով՝ Երեւան քաղաքում 14397.231/11667.716 ՄՀց արբանյակային կապի երկրային կայանի (ամրակցված) ռադիոհաճախականությունների օգտագործման կազմակերպման նպատակով ռադիոհաճախականության օգտագործման թույլտվություն ստանալու համար:

ՀՀ. Երեւան-0012, Հրաչյա Քոչար 13
Հեռ. +37410210321 Ֆաքս +37410279980 էլ. փոստ info@adc. am

Ի ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆԸ

«Սմբուլ» ՍՊԸ-ն դիմել է Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովին Սյունիքի մարզի Անգեղակոթի վարչական տարածքում Սմբուլյան աղբյուրների վրա էլ. էներգիայի արտադրության՝ 16,2 դրամ կՎտ առանց ԱԱՀ-ի եւ 19,44 դրամ կՎտ ԱԱՀ-ով սակագնով սահմանման հայտով:

Սյունիքի մարզ, գ. Անգեղակոթ, հեռ. 093 532-006

ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, «Սեգո-Գոլդ» ՍՊ ընկերությունը եւ Արագածոտնի մարզի Մելիքգյուղի գյուղապետարանը 2007թ ապրիլի 9-ին ժամը 14.00-ին Մելիքգյուղի գյուղապետարանում կազմակերպում են հասարակական լսումներ՝ Արագածոտնի մարզի Մելիքգյուղի ադմինիստրատիվ տարածքում գտնվող Թուխմանուկ հանքավայրի հարստացուցիչ ֆաբրիկայի տեխնոլոգիական նախագծի վերաբերյալ: Ցանկացողները փաստաթղթերի հետ կարող են ծանոթանալ բնապահպանական փորձաքննության ՊՈԱԿ-ում, հասցեն՝ Կոմիտաս 29 կամ Արագածոտնի մարզի Մելիքգյուղի գյուղապետարանում:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատուական գործունէութիւն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետութեան 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրուած՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրուած է տպագրութեան՝ 30.03.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչութեան տպարանում՝ Արշակունեաց 2: